

BIBLIOTECA DEL DUQUE DE OSUNA

Ὁ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΠΟΛΕΜΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ.

THUCYDIDIS BELLUM PELOPONNESIACUM.

Ex editione WASSII et DUKERI.

TOM. V.

GLASGUAE:
IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI
MDCCLIX.

ΤΗΣ ΤΟΥ
ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,
ΤΟΥ
ΟΛΟΡΟΥ,
ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

THUCYDIDIS
OLORI FILII,
HISTORIAE
LIBER QUINTUS.

A 2

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ,

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, αἱ μὲν ἐνι
αύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων
καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ, Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέ
στησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαι
άν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερῶσθαι
καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆ
καθάρσεως, ᾗ πρότερόν μοι δεδήλωται, ὡ
ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων, ὀ
θῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀ
τραμύττιον, Φαρνάκους δόντος αὐτοῖς, ἐν τ
Ἀσίᾳ ᾤκησαν, οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο.

β'. Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας, ἐς τ
ἐπὶ Θρᾴκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τ
ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχ
διακοσίους καὶ χιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσί

THUCYDIDIS OLORI FILII, HISTORIAE

LIBER QUINTUS.

SEQUENTI aeſtate, induciae, quae in ſpatium annuum ad Pythia uſque, factae fuerant, ſolutae ſunt. Ac per illud induciarum tempus, Athenienſes e Delo Delios ſummoverunt, quod exiſtimarent, ipſos, quamvis ob quoddam vetus *piaculi* crimen polluti eſſent, Deo tamen eſſe conſecratos. Simul etiam ſibi reſtare hanc partem expiationis, quae a me ſuperius eſt declarata, qua ſublatis defunctorum monumentis, ſe recte feciſſe cenſuerunt. Atque Delii quidem Atramytteum in Aſia ſitum, quod Pharnaces ipſis dedit, incoluerunt, prout unusquisque *eo* proficiſcebatur.

2. Cleon vero poſt exactas inducias, cum rem Athenienſibus perſuaſiſſet, in Thraciam navigavit, ſecum ducens mille et ducentos gravis armaturae milites Athenienſes,

et trecentos equites, et ex sociis *longe* plures, et triginta naves. Cum autem primum ad Scionen appulisset, quae adhuc obsidebatur, et cum illinc gravis armaturae milites ex praesidiariis assumsisset, in Colophoniorum portum, a Toronaeorum urbe non multum distantem, navigavit. Cum autem illic intellexisset ex transfugis, neque Brasidam Toronae esse, neque eos, qui intus erant, ad resistendum pares esse, cum exercitu quidem ad urbem itinere pedestri contendit; decem vero naves circummisit, ut *Torones* portum circumveherentur. Ac primum quidem ivit ad munitionem, quam Brasidas urbi circumdederat, quod suburbana includere vellet. et diruta veteris muri parte, unam urbem effecit.

3. Cum autem Athenienses *eam* adorti fuissent, Pasitelidas Lacedaemonius dux, et praesidium, quod *illic* aderat, *ei* succurrens, *hostibus* resistebat. sed cum repelleretur, et simul naves, quae circummissae fuerant, in portum circumveherentur, Pasitelidas veri-

τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὐδὲ Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ, οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ πεζῇ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον· καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους, μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν.

γ'. Βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακή, προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, ἠμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιάζοντο, καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι,

δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἔρημον τὴν πόλιν, καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτὸ, δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπώμενος αὐτοβοεὶ, κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί· τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἑαλωκυῖαν, ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν, κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ, πρὸς τῷ τειχίσματι· καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ, καὶ Πελοποννησίους, καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Ἀθή-

tus, ne naves urbem desertam praeoccuparent, et munitione capta, *ipse quoque in ea* caperetur, ea relicta, cursu ad urbem contendit. Sed et Athenienses, qui navibus vehebantur, Toronem praeoccuparunt, et peditatus cum vociferatione e vestigio insequutus, *et* simul irrumpens per illam veteris muri partem, quae diruta fuerat. Et Peloponnesios quidem, ac Toronaeos, qui repugnabant, statim interfecerunt: alios vero vivos ceperunt, *inter quos* et Pasitelidam ducem. Brasidas vero profectus est quidem ad opem Toronae ferendam: sed cum in itinere *eam ab hoste* captam intellexisset, se *illinc* recepit, quod quadraginta circiter stadiis *ab ea* abesset, ita ut *hostem* praevenire non posset. At Cleon et Athenienses duo trophaea erexerunt, unum quidem, in portu, alterum vero, ad munitionem. et Toronaeorum quidem uxores et liberos in servitutem abstraxerunt, ipsos vero, et Peloponnesios, et si quis alius Chalcidensium *illic* aderat, cunctos ad septingentos numero, Athenas

miserunt. Atque Peloponnesii quidem postea, quum foedus initum est, ab ipsis dimissi fuerunt. caeteri vero facta capitum permutatione, ut singula pro singulis darentur, ab Olynthiis redemti fuerunt. Sub idem tempus Boeoti Panactum Atheniensium castellum per proditionem ceperunt. Cleon autem, praesidio Toronae imposito, motis *inde* castris Atho classe circumvectus adversus Amphipolin ivit.

4. Phaeax vero Erasistrati *filius* cum duobus collegis, ab Atheniensibus missus, in Italiam atque Siciliam legatus sub idem tempus cum duabus navibus transmisit. Cum enim Athenienses post compositionem *inter Siculos factam*, ex Sicilia discessissent, Leontini multos ad civitatis jus *undique* adscitos admiserunt, et plebs agrum viritim dividere in animo habebat: sed potentes cum hoc sensissent, Syracusanos accersunt, plebemque expellunt. Et illi quidem errantes, quo quemque sors tulit se receperunt. At potentes, inito cum Syracusanis foedere, et urbe *sua* relicta et vastata, Syracusas *mi-*

νας. καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν Πελοποννήσιον ὕςερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ολυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἷλον δὲ ϗ Πάνακτον Αθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. ϗ ὁ μὲν Κλέων, φυλακὴν καταςησάμενος τῆς Τορώνης, ἄρας περιέπλει τὸν Αθω, ὡς ἐπὶ τὴν Αμφίπολιν.

δ'. Φαίαξ δὲ ὁ Ερασιςράτε, τρίτος αὐτὸς, Αθηναίων πεμπόντων, ναυσὶ δύο ἐς Ιταλίαν ϗ Σικελίαν πρεσβευτὴς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε. Λεοντῖνοι γὰρ, ἀπελθόντων Αθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν, πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλὲς, ϗ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπενόει ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ, αἰσθόμενοι, Συρακεσίες τε ἐπάγονται, ϗ ἐκβάλλεσι τὸν δῆμον. ϗ οἱ μὲν, ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαςοι· οἱ δὲ δυνατοὶ, ὁμολογήσαντες Συρακεσίοις, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, ϗ ἐρημώσαντες Συ-

ρακούσας, ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι, ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν, Φωκέας τε τῆς πόλεώς τι τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον καταλαμβάνουσι, καὶ Βρικιννίας, ὂν ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτούς. καὶ κατασάντες, ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Αθηναῖοι, τὸν Φαίακα πέμπουσιν, εἴπως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους, καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, Σικελιώτας κοινῇ, ὡς Συρακουσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος, τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαντίνους· ἐν δὲ Γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος, οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς· ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς Βρικιννίας

grarunt, quas civitate donati incoluerunt. Poſtea vero rurſus ipſorum nonnulli, quod praeſentem rerum ſtatum non probarent, relictis Syracuſis, locum quendam Leontinorum urbis, nomine Phoceas, occuparunt, et Bricinnias, arcem in agro Leontino munitam. Et plebis tunc exſulantis permulti ad ipſos iverunt. Et cum in loca munita ſeſe recepiſſent, illinc bellum gerere coeperunt. Quibus auditis, Athenienſes Phaeacem miſerunt, ſi quo modo (adductis ſuis ſociis, qui illic erant, aliisque Sicilienſibus, ſi poſſent, ad bellum communiter inferendum Syracuſanis, qui potentiam ſibi comparabant) populum Leontinum conſervarent. Phaeax autem, cum *eo* perveniſſet, Camarinaeis quidem et Acragantinis rem perſuaſit. Sed cum ad Gelam res ei non ſucceſſiſſet, ad caeteros nequaquam perrexit, quod intelligeret, ſe rem ipſis non perſuaſurum. Quare per Siculos Catanam reverſus, ſimul etiam obiter ad Bricinnias profectus, et

adhortatus eos, ut bono essent animo, discessit.

5. Dum autem in Siciliam perveheretur, et rursus *inde* reverteretur, egit etiam cum nonnullis Italiae civitatibus de amicitia cum Atheniensibus ineunda. Incidit etiam in Locros, qui Messana, quam incoluerant, expulsi fuerant, *in illos nimirum*, qui post compositionem inter Siculos factam, cum Messanenses seditione laborarent, et eorum altera factio Locros accivisset, *eo profecti fuerant, et* cum illic habitarent, expulsi tamen fuerant. Messana autem in Locrorum potestate aliquandiu fuit. Cum igitur Phaeax in hos *domum* redeuntes incidisset, *eos* nulla injuria affecit. Locri enim cum ipso egerant de compositione cum Atheniensibus facienda. Soli enim omnium sociorum, quo tempore Siculi gratiae reconciliationem inter se fecerunt, cum Atheniensibus foedus inire noluerunt. Imo vero ne tunc quidem, nisi bellum, quod cum Itonensibus et Melaeis, finitimis et colonis suis, gerebant, ipsos tenuisse occupatos. Et Phaeax quidem postea Athenas rediit.

6. Cleon vero, qui tunc a Torone sol-

ἐλθὼν, καὶ παραθαῤῥύνας, ἀπέπλει.

ε΄. Ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν, καὶ πάλιν ἀναχωρήσει, καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπλωκόσιν, οἳ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν, στασιασάντων Μεσσηνίων, καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἑτέρων Λοκροὺς, ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν. καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινὰ χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις, οὐκ ἠδίκησεν. ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιῶται ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις. οὐδ᾽ ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἰτωνέας καὶ Μελαίους πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

ϛ΄. Ὁ δὲ Κλέων, ὃς ἀπὸ τῆς Τορώνης

τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠϊόνος, Σταγείρῳ μὲν προσβάλλει, Ἀνδρίων ἀποικίᾳ, καὶ οὐχ εἷλε· Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐς τὴν Θρᾴκην ἄλλους παρὰ Πόλλην τῶν Ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ Θρᾷκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἠϊόνι. Βρασίδας δὲ, πυνθανόμενος ταῦτα, ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ. ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως. καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν. ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσεδέχετο ποιήσειν αὐτὸν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θρᾷκάς τε μισθωτοὺς πεν-

vens adverſus Amphipolin claſſe circumvectus fuerat, motis caſtris ab Eïone, quam belli ſedem delegerat; Stagirum Andriorum coloniam invaſit, nec cepit, ſed Galepſum Thaſiorum coloniam expugnavit. miſſisque ad Perdiccam legatis, ut ex ſocietatis jure cum copiis ad ſe veniret, aliis etiam in Thraciam miſſis ad Pollen Odomantum regem, qui quamplurimos Thraces mercede conduxerat, ipſe ad Eïonem hos exſpectabat. Braſidas autem his auditis, ipſe quoque ad Cerdylium caſtra hoſtibus oppoſita fecit. Hic autem locus eſt Argiliorum trans flumen editus, ab Amphipoli non procul diſtans; unde omnia proſpici poterant. Quare Cleon cum ſuis copiis clam illinc discedere non potuiſſet adverſus Amphipolin, quod *tamen Braſidas* ipſum exſpectabat facturum, *et* contemta ſuorum paucitate, cum praeſentibus copiis *contra ſe* adſcenſurum. Simul autem ſe *ad rem gerendam* apparabat, mille et quingentos Thraces mercede con-

ductos, et Edones omnes, peltatos, ac equites evocans. Habebat praeterea Myrciniorum et Chalcidensium, praeter eos, qui apud Amphipolim erant, mille peltatos. Universorum autem militum graviter armatorum summa erat ad duo millia, et trecentos Graecorum equites. Brasidas igitur cum mille et quingentis ex horum numero ad Cerdylium castra posuit. Caeteri vero intra Amphipolin cum Clearida *duce* instructi fuerunt.

7. Cleon vero primum quidem quievit, deinde vero coactus est facere, quod Brasidas exspectabat. Cum enim milites diuturnum illud otium moleste ferrent, et reputarent, quale futurum esset illius imperium, quanta cum imperitia et ignavia conjunctum, adversus tantam *Brasidae* peritiam et audaciam, praeterea se domo invitos discessisse, ut ipsum sequerentur: *Cleon*, cum rumorem istum sensisset, ipsosque, quod in eodem *loco* desiderent, gravari nollet, motis castris *copias Amphipolin versus* duxit. Et usus est eadem ratione, qua et apud Pylum rem fe-

τακοσίους ϗ χιλίους, ϗ τοὺς Ἠδῶνας πάντας παρακαλῶν πελταστὰς ϗ ἱππέας· ϗ Μυρκινίων ϗ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δὴ ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη, δισχίλιοι μάλιστα, ϗ ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδας μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους ϗ χιλίους· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο.

ζ'. Ὁ δὲ Κλέων, τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἕδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν, πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν ϗ τόλμαν μετὰ οἵας ἀνεπιστημοσύνης ϗ μαλακίας γενήσοιτο, ϗ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, ϗ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἦγε. ϗ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ᾧπερ ϗ ἐς τὴν Πύλον

εὐτυχήσας ἐπίϛευσέ τι Φρονεῖν. ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, καλὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τȣ̃ χωρίȣ, ϗ̀ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμεινεν, ȣ̓χ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται, περισχήσων, ἀλλ᾽ ὡς, κύκλῳ περιϛὰς, βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε ϗ̀ καθίσας ἐπὶ λόφȣ καρτερȣ̃ πρὸ τῆς Αμφιπόλεως τὸν ϛρατὸν, αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τȣ̃ Στρυμόνος, ϗ̀ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Θρᾴκην, ὡς ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· καὶ γὰρ ȣ̓δὲ ἐφαίνελο ȣ̓́τ᾽ ἐπὶ τȣ̃ τείχȣς ȣ̓δεὶς, ȣ̓́τε κατὰ πύλας ἐξῄει· κεκλεισμέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥϛε ϗ̀ μηχανὰς ὅτι ȣ̓ κατῆλθεν ἔχων, ἁμαρτάνειν ἐδόκει. ἑλεῖν γὰρ ἂν τὴν πόλιν, διὰ τὸ ἔρημον.

η΄. Ὁ δὲ Βρασίδας εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένȣς τȣ̀ς Αθηναίους, καλαβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τȣ̃ Κερδυλίȣ, εἰσέρχελαι ἐς τὴν Αμφίπολιν. ϗ̀ ἐπέξοδον μὲν ϗ̀ ἀντίταξιν οὐκ

liciter gesserat, ita ut se aliquid sapere putaret. Neminem enim contra se ad pugnam proditurum sperabat, sed potius se ascendere dicebat, ut locum inspiceret; et majorem apparatum exspectabat, non ut firmissimo copiarum praesidio, *si proelium committere* cogeretur, *hostem* superaret, sed ut urbem maximis copiis undique circumdatam expugnaret. Profectus igitur, castrisque in colle natura munito, ante Amphipolin sito, positis, ipse contemplabatur Strymonis stagna, et qualis esset urbis situs Thraciam versus. Existimabat autem, se, quotiescunque voluisset, sine certamine *illinc* discessurum: nullus enim vel supra muros conspiciebatur, vel portis exibat; omnesque clausae erant. Quamobrem etiam existimabat se peccasse, quod sine machinis *eo* venisset. Urbem enim, quod esset deserta, a se captum iri *credebat*.

8. Brasidas vero, simul ac Athenienses castra movisse cognovit, et ipse descendens e Cerdylio, Amphipolin intravit. Et nullam quidem eruptionem *aperte* fecit, neque

copias *palam* instruxit, quas adversus Athenienses educeret, tum quod apparatui suo diffideret, tum etiam quod suos impares hosti putaret, non numero (nam propemodum pares erant) sed dignitate. (Nam in illa expeditione militabat Atheniensium flos, et Lemniorum ac Imbriorum robur) sed se parabat ad *eos* dolo aggrediendos. Si enim suorum paucitatem, et vilem armaturam, quam ipsa necessitas ministrarat, hostibus ostendisset, existimabat, se non facilius victorem fore, quam si ab ipsis ante conflictum conspectus non fuisset, neque propter id, quod erat, in ipsorum contemtionem venisset. Brasidas igitur, cum centum et quinquaginta gravis armaturae milites delegisset, et reliquos Clearidae ducendos commisisset, repente Athenienses, priusquam abirent, adoriri constituit, quod existimaret, illos non pariter, *sociorum auxiliis* nudatos, a se iterum interceptum iri, si auxilia ad ipsos venissent. Convocatis autem omnibus militibus, quod ipsorum animos confirmare, suumque consilium ipsis aperire vellet, haec verba fecit.

ἐποιήσατο πρὸς τὲς Ἀθηναίες, δεδιὼς τὴν αὐτȣ̃ παρασκευὴν, ϗ νομίζων ὑποδεεςέρȣς ε̃ιναι, ȣ̓ τῷ πλήθει (ἀντίπαλα γάρ πως ἦν) ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι· (τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐςράτευε, καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Λημνίων ϗ Ἰμβρίων τὸ κράτιςον) τέχνη δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό, τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν ȣ̃σαν τῶν μεθ' ἑαυτȣ̃, ȣ̓κ ἂν ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν, ϗ μὴ ἀπὸ τȣ̃ ὄντος καταφρονήσεως. ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα ϗ ἑκατὸν ὁπλίτας, ϗ τὲς ἄλλȣς Κλεαρίδᾳ προςάξας, ἐβȣλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τὲς Ἀθηναίȣς, ȣ̓κ ἂν ὁμοίως αὐτὲς νομίζων ἀπολαβεῖν αὖθις μεμονωμένȣς, εἰ τύχοι ἐλθȣ̃σα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τὲς πάντας ςρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσῦναί τε, ϗ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, ἔλεγε τοιάδε.

θ'. ‘ ΑΝΔΡΕΣ Πελοποννήσιοι, ἀ-
‘ πὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι ἀεὶ διὰ
‘ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς
‘ μέλλετε Ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε
‘ κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδη-
‘ λωμένον. τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ὅτῳ τρόπῳ
‘ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω· ἵνα μὴ τό,
‘ τε κατ᾽ ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύ-
‘ ειν, ἐνδεὲς φαινόμενον, ἀτολμίαν παρά-
‘ σχῃ. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρο-
‘ νήσει τε ἡμῶν, καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς
‘ ἂν ἐπεξέλθοι τὶς αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀνα-
‘ βῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον, καὶ νῦν ἀτάκ-
‘ τως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν.
‘ ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας τῶν ἐναν-
‘ τίων κάλλιστα ἰδὼν, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυ-
‘ τοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται, μὴ
‘ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαρα-
‘ ταχθέντος, ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμ-
‘ φέροντος, πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖτο. καὶ τὰ
‘ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει,

9. 'Viri Peloponnesii, quod ex eo agro
' profecti simus, qui propter animi genero-
' sitatem perpetuo liber est; quod etiam *vos*
' Dorienses cum Ionibus proelium commis-
' suri sitis, quibus superiores esse consue-
' vistis, paucis *a me* declaratum esse suffici-
' at. Quonam autem modo *hostes* aggredi
' statuerim, docebo; ne *rei novitas*, quod
' cum paucis, non autem cum omnibus, bel-
' li fortunam sim periclitaturus, quod viri-
' um imbecillitatem videtur indicare, timo-
' rem *vobis* incutiat. Conjicio enim hostes,
' tum contemtione nostri, tum etiam quod
' non speraverint quemquam ad proelium
' contra se proditurum, locum illum con-
' scendisse, et nunc nullis ordinibus serva-
' tis ad *locorum* contemplationem se conver-
' tisse, et securos esse. Quisquis autem haec
' hostium peccata optime animadvertit, et
' simul pro viribus *eos* aggreditur, non ma-
' gis aperte, et acie *palam* contra *ipsos* in-
' structa, quam pro eo, quod praesens re-
' rum status ac utilitas flagitat, is ut pluri-
' mum ex animi sententia rem gerat. Haec

'autem belli furta pulcerrimam gloriam ha-
'bent, quibus quis hostem maxime fallens,
'amicis maxime prosit. Dum igitur adhuc
'imparati confidunt, et se subducere poti-
'us, (quantum ego conjicere possum ex iis,
'quae video) quam remanere cogitant, dum
'sunt remissis animis, et priusquam animos
'magis componant, ego quidem cum iis,
'quos mecum habeo, *eorum discessum* ante-
'vertens, si possim, in medium eorum ag-
'men cursu citato irruam. Tu vero Clea-
'rida, mox ubi me jam *in eos* impressionem
'fecisse conspexeris, atque (ut credibile est)
'eos terrentem, cum tuis, et Amphipolita-
'nis, aliisque sociis, quos tecum duces, re-
'pente portis apertis eruptionem facias, o-
'peramque des, ut quam celerrime proelio
'intersis. (Spes enim est, ipsos sic maxime
'territum iri. Qui enim *pugnae* superve-
'niunt, sunt hostibus formidabiliores, quam
'qui *jam* adsunt, et pugnant.) Et cum ipse
'te virum fortem praebeas, sicuti Sparta-
'num decet; tum etiam vos socii *ipsum* for-

‘ ἃ τὸν πολέμιον μάλιστ' ἄν τις ἀπατή-
‘ σας, τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν.
‘ ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι, καὶ τοῦ
‘ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐ-
‘ μοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ
‘ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, καὶ πρὶν
‘ ξυνταχθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν
‘ ἔχων τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ, καὶ φθάσας, ἢν
‘ δύνωμαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέ-
‘ σον τὸ στράτευμα. σὺ δὲ Κλεαρίδα, ὕστε-
‘ ρον, ὅταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσκείμενον, καὶ
‘ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτοὺς, τοὺς μετὰ
‘ σεαυτοῦ, τούς τ' Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς
‘ ἄλλους ξυμμάχους ἄγων, αἰφνιδίως τὰς
‘ πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν, καὶ ἐπείγεσθαι
‘ ὡστάχιστα ξυμμίξαι. (ἐλπὶς γὰρ μάλι-
‘ στα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι. τὸ γὰρ ἐ-
‘ πιὸν ὕστερον, δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ
‘ παρόντος καὶ μαχομένου) καὶ αὐτός τε
‘ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκὸς, ὄντα
‘ Σπαρτιάτην. καὶ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ξύμ-

‘ μαχοι ἀκολȣθήσαlε ἀνδρείως, καὶ νομί-
‘ σαlε εἶναι τȣ̃ καλῶς πολεμεῖν, τὸ ἐθέ-
‘ λειν, κ̀ τὸ αἰσχύνεσθαι, καὶ τοῖς ἄρχȣ-
‘ σι πείθεσθαι. καὶ τῆδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ,
‘ ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑ-
‘ πάρχειν, κ̀ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις
‘ κεκλῆσθαι, ἢ Αθηναίων τε δούλοις, ἢν
‘ τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμȣ̃ ἢ θανατώ-
‘ σεως πράξηlε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέ-
‘ ραν ἢ πρὶν εἴχεlε· τοῖς δὲ λοιποῖς Ἕλ-
‘ λησι, κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως.
‘ ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὁρῶνlες
‘ περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν· ἐγώ τε δείξω οὐ
‘ παραινέσαι οἷός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέ-
‘ λας, ἢ κ̀ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν.’

ι. Ὁ μὲν Βρασίδας, τοσαῦτα εἰπὼν, τήν τε ἔξοδον παρεσκευάζεlο αὐτὸς, κ̀ τȣ̀ς ἄλλȣς μετὰ τȣ̃ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥσπερ εἴρηlο ἐπεξίοιεν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανερȣ̃ γενομένȣ αὐτȣ̃ ἀπὸ τȣ̃ Κερδυλίȣ κα-

‘ titer ſequamini, et exiſtimetis boni militis
‘ eſſe, velle, et erubeſcere, et ducibus ob-
‘ temperare: atque hodierno die fore, ut
‘ aut libertatem conſervetis, ſi rem fortiter
‘ geſſeritis, et ſocii Lacedaemoniorum ap-
‘ pellemini, aut Athenienſium ſervi, et quam-
‘ vis optima conditione vobiscum actum fu-
‘ erit, ita ut in ſervitutem non abstrahami-
‘ ni, aut capitali ſupplicio afficiamini, ſer-
‘ vitutem *tamen longe* duriorem *experiami-
‘ ni*, quam ante tuleritis, caeteriſque Grae-
‘ cis impedimento ſitis, quo minus in liber-
‘ tatem aſſerantur. Quamobrem et vos rem
‘ non ignaviter geratis, animadvertentes
‘ quantis de rebus certamen ſit. Et ego o-
‘ ſtendam, me eum eſſe, qui non magis a-
‘ lios officii ſui moneam, quam ipſe factis
‘ praeſtem eadem, ad quae verbis illos ad-
‘ hortor.’

10. Braſidas autem, cum haec tantum dixiſſet, tum ſeſe ad eruptionem cum ſuis faciendam paravit, tum etiam reliquos, qui cum Clearida erant, ad portas, quae Thraciae vocantur, collocavit, ut, quemadmodum conſtitutum fuerat, eruptionem *et ipſi* facerent. Verum cum ipſe *Braſidas* conſpectus

fuiſſet, dum de Cerdylio deſcenderet, et victimas immolaret circa Palladis templum, quod erat in urbe, quae extrinſecus manifeſte conſpici poterat, et *dum* haec ageret, Cleoni nuntiatur (tunc enim ad *loci* contemplationem proceſſerat) et omnem hoſtium exercitum in urbe manifeſte perſpici poſſe, et ſub portis multa equorum hominumque tanquam exeuntium veſtigia apparere. Ille vero, cum *haec* audiſſet, *eo* perrexit. atque ubi *rem* vidit, quia proelio decernere nolebat ante auxiliorum adventum, quamvis ſe abeuntem viſum iri putaret, *tamen* uno eodemque tempore et ſignum receptui dari juſſit, et abeuntibus praecepit, ut ita abirent, ut ſiniſtrum cornu praeiret, qua ſola ratione Eïonem verſus *ipſis ſeſe* ſubducere licebat. Sed cum hoc ipſi lentius fieri videretur, ipſe dextro cornu converſo, et nudato latere, tergoque hoſtibus dato, exercitum abducere coepit. Interea vero Braſidas, cum opportunitatem adeſſe, et Athenienſium caſtra moveri animadvertiſſet, militibus, quos ſecum ducebat, aliiſque dixit, ‘ Iſti nos non ‘ exſpectant. Hoc autem ex lancearum ca-

ταβάντος, καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς θυομένου, καὶ ταῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλεται (προὐκεχωρήκει γὰρ τότε κατὰ τὴν θέαν) ὅτι ἥτε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. ὁ δὲ, ἀκούσας ἐπῆλθε· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρίν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν, καὶ οἰόμενος ὀφθήσεσθαι, ἀπελθὼν σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν, καὶ παρήγγελλε τοῖς ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ' ἦν ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ηόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν, καὶ τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δοὺς, ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἂν τούτῳ Βρασίδας, ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν, καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις, ‘ ὅτι οἱ ‘ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι. δῆλοι δὲ τῶν τε

‘ δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν. οἷς
‘ γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μέ-
‘ νειν τοὺς ἐπιόντας. ἀλλὰ τάς τε πύλας
‘ τὶς ἀνοιγέτω ἐμοὶ ἃς εἴρηται, καὶ ἐπεξίω-
‘ μεν ὡστάχιστα θαρσοῦντες.’ καὶ ὁ μὲν,
κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας, καὶ τὰς
πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἐξ-
ελθὼν, ἔθει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖ-
αν, ᾗπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ
χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἕστηκε· καὶ προσβαλὼν
τοῖς Ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ
σφετέρᾳ ἀταξίᾳ, καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ
ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στράτευ-
μα, τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρη-
το, ἅμα κατὰ τὰς Θρᾳκίας πύλας ἐπεξ-
ελθὼν τῷ στρατῷ ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ
ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπίνης ἀμφοτέρωθεν τοὺς Α-
θηναίους θορυβηθῆναι. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον
κέρας αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν Ηόνα, ὅπερ δὴ
καὶ προκεχωρήκει, εὐθὺς ἀποῤῥαγὲν ἔφευγε.
καὶ ὁ Βρασίδας, ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ, ἐ-

'pitumque motu perſpicue patet. Qui enim 'hoc faciunt, ii invadentes exſpectare non 'conſueverunt. Quare nunc aliquis mihi 'portas aperiat, quas dictum eſt, et quam 'celerrime eruptionem confidenter facia-'mus.' Atque ipſe quidem, per illas portas, quae ad vallum ducebant, perque primas longi muri, qui tunc exſtabat, egreſſus, curſu contendit recta per illam viam, ubi nunc per firmiſſimam illius loci munitionem iter facienti tropaeum erectum viſitur. Athenienſes autem ſimul et ſua confuſione territos, et ipſius audaciam extimeſcentes, per medium agmen aggreſſus, in fugam vertit. Et Clearidas (ut conſtitutum fuerat) eodem tempore per Thracias portas eruptione facta, cum exercitu in *hoſtem* ferebatur. Accidit autem ut hac inopinata et repentina eruptione Athenienſes utrinque perturbati trepidarent. Ac ſiniſtrum quidem ipſorum cornu, quod erat Eïonem verſus, quod etiam jam proceſſerat, ſtatim divulſum fugere coepit. Braſidas vero, hoc jam fugiente, cum in dextrum impreſſionem faceret, vul-

neratus eſt. Atque Athenienſes quidem ipſum cadentem non animadverterunt: ſed qui proximi ſtabant, ſublatum absportarunt. At dextrum Athenienſium *cornu* magis manebat. Et Cleon quidem, ita ut principio non manere conſtituerat, ſtatim fugiens, et a Myrcinio peltato exceptus, *ab eo* interfectus eſt. Ejus vero gravis armaturae milites, cum facto globo in colle ſubſtitiſſent, Clearidam bis terve irruentem propulſarunt, nec prius ceſſerunt, quam Myrciniorum et Chalcidenſium equitatus et peltati, circumſiſtentes atque jaculis petentes, in fugam ipſos verterunt. Cum autem ſic univerſus Athenienſium exercitus jam aegre diffugeret, et *ipſorum* multi per montes ad varias vias ſe convertiſſent, quotquot non perierunt aut ſtatim in ipſo congreſſu, aut a Chalcidenſium equitatu, ac peltatis, reliqui Eïonem ſe receperunt. Braſidae vero milites, cum Braſidam ex proelio exportaſſent, et ſervaſſent, adhuc ſpirantem in urbem importarunt. Et cognovit ille quidem

πιπαριῶν τῷ δεξιῷ, τιτρώσκεται· καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, οἱ δὲ πλησίον, ἄραντες ἀπήνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενέ τε μᾶλλον, καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τοπρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθὺς φεύγων, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ, ἀποθνήσκει. οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντες ὁπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον, τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο, καὶ δὶς ἢ τρὶς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἥ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος, καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς, καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν, ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἵππου, καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Ἠόνα. οἱ δὲ, τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης, καὶ διασώσαντες, ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν. καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ

μετ' αὐτȣ͂, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. κ) ἡ ἄλλη ϛρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ Κλεαρίδȣ ἐκ τῆς διώξεως, νεκρȣ̀ς τε ἐσκύλευσε, κ) τρόπαιον ἔϛησε.

ια'. Μετὰ δὲ ταῦτα, τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι, δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς ȣ̓́σης. καὶ τολοιπὸν οἱ Αμφιπολῖται, περιέρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ὡς ἥρωΐ τε ἐντέμνȣσι, κ) τιμᾶς δεδώκασιν, ἀγῶνας κ) ἐτησίȣς θυσίας· κ) τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιϛῇ προσέθεσαν, καταβαλόντες τὰ Αγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἴτι μνημόσυνόν πȣ ἔμελλεν αὐτȣ͂ τῆς οἰκίσεως περιέσεσθαι· νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι, κ) ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Αθηναίων θεραπεύοντες· τὸν δὲ Αγνωνα, κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Αθηναίων, ȣ̓κ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως ȣ̓δ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ

ſuos viciſſe: ſed non multo *ſpatio* interjecto animam efflavit. Reliquus autem exercitus, qui cum Clearida erat, cum a perſequendis hoſtibus rediiſſet, cadavera ſpoliavit, et tropaeum erexit.

11. Poſtea vero univerſi ſocii Braſidam cum armis proſequuti, publice ſepelierunt in urbe, ante forum, quod nunc eſt. Deinde Amphipolitani, cum ipſius monumentum ſepto circumdediſſent, ut heroi parentarunt, et honores tribuerunt, certamina et ſacrificia anniverſaria: coloniam etiam ipſi, ut ejus conditori, attribuerunt, dejectis Agnonis aedificiis, omnique monumento deleto, ſi quid forte ſupererat, quod coloniae ab eo deductae memoriam conſervare poſſet. exiſtimantes, Braſidam quidem ſuum ſervatorem exſtitiſſe, ſimul etiam in praeſentia, propter Athenienſium metum, Lacedaemoniorum ſocietatem ambientes. Agnonem vero, propter Athenienſium hoſtium inimicitias, non aeque ex uſu ſuo his honoribus *a ſe* affectum iri, nec gratos fore.

Mortuos tamen Athenienſibus reddiderunt. Obierunt autem, ex Athenienſibus quidem, ad ſexcentos, ex adverſariis vero, ſeptem: quia non acie inſtructa juſtum proelium commiſſum fuerat; ſed potius ejusmodi caſu, metuque prius incuſſo. Cum autem Athenienſes ſuorum cadavera ſustuliſſent, ipſi quidem domum claſſe vecti redierunt. At qui cum Clearida erant, res Amphipolitanas conſtituebant.

12. Sub eadem aeſtatis extremae tempora, Rhamphias, et Autocharidas, et Epicydidas, Lacedaemonii, nongentorum gravis armaturae militum ſupplementum in Thraciam ducere coeperant. Et cum Heracleam, quae eſt in agro Trachinio, perveniſſent, quicquid ipſis non recte ſe habere videbatur, conſtituerunt. Sed cum *ibi* morarentur, hoc proelium *interea* commiſſum eſt, et haec aeſtas exceſſit.

13. Inſequutae autem hyemis initio ſtatim, Rhamphias, et qui cum eo erant, ad Pierium usque Theſſaliae *montem* progreſſi ſunt. ſed cum Theſſali *eos transire* prohi-

τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν, περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ᾽ ἐναντίων, ἑπτά. διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοϐήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐπ᾽ οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου, τὰ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο.

ιϐ΄. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος, Ῥαμφίας, καὶ Αὐτοχαρίδας, καὶ Ἐπικυδίδας, Λακεδαιμόνιοι, ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐννακοσίων ὁπλιτῶν. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι, καθίσταντο ὅ, τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριϐόντων δὲ αὐτῶν, ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

ιγ΄. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, εὐθὺς μέχρι μὲν Πιερίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν· κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος,

ὥπερ ἦγον τὴν στρατιὰν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου· νομίσαντες οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι, τῶν τε Ἀθηναίων ἤδη ἀπεληλυθότων, καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾷν τι ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῄεσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας.

ιδ'. Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην, καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας, ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, πληγέντες ἐπί τε τῷ Δηλίῳ, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ᾗπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδὰς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδίεσαν σφῶν, μὴ διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι, ἐπιπλέον ἀποστῶσι. μετεμέλοντό τε, ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ κα-

berent, simul etiam cum Brasidas obiisset, ad quem has copias ducebant, domum reverterunt, existimantes haudquaquam amplius *hujus supplementi longius ducendi* tempus opportunum esse, tum quod Athenienses proelio victi discessissent, tum quod ipsi idonei non essent ad peragendum aliquid *eorum*, quae Brasidas animo conceperat. Praecipue vero discesserunt, quod scirent, quum domo exissent, Lacedaemonios ad pacem magis animos habuisse propensos.

14. Accidit etiam ut, statim post proelium ad Amphipolin commissum et Rhamphiae ex Thessalia reversionem, neutri ullam belli partem amplius attingerent; sed animos ad pacem potius propensos haberent. Athenienses quidem, quod et apud Delium, et paulo post rursus ad Amphipolin, cladem accepissent, nec certam virium spem amplius haberent, qua freti foedera prius admittere noluerant, existimantes, se propter praesentem felicitatem superiores evasuros. Praeterea suos socios reformidabant, ne propter *suas* belli offensiones elati, magis *a se* deficerent. Eosque poenitebat, quod post res ad Pylum gestas,

idoneam occasionem nacti, compositionem non fecissent. Lacedaemonios vero vicissim *poenitebat*, quod bellum ipsis praeter opinionem eveniret, in quo, intra paucos annos Atheniensium potentiam *a se* eversum iri putarant, si *ipsorum* agrum vastarent. Sed *et eo magis*, cum in illam calamitatem incidissent, quam in insula *Sphacteria* acceperant, *quae talis fuerat*, qualis nunquam ante Spartae contigerat; cumque ager latrociniis infestaretur ab illis, qui e Pylo et Cytheris prodibant; et Helotes ad hostes transfugerent; et suspicio semper esset, ne et illi, qui *domi* remanebant, confisi iis, qui extra erant, pro praesenti rerum suarum statu, sicut et prius, aliquas res novas molirentur. Huc accedebat, quod tricennale foedus cum Argivis ictum jam exibat; nec aliud Argivi inire volebant, nisi quis agrum Cynurium ipsis restitueret. Itaque putabant, se non posse simul bellum cum Argivis et Atheniensibus gerere. Quinetiam nonnullas Peloponnesi civitates a se ad Argivos defectionem facturas suspicabantur: quod etiam accidit.

15. Haec igitur utrisque reputantibus,

λῶς παραχὸν ȣ̓ ξυνέβησαν. οἱ δ᾽ αὖ Λακεδαιμόνιοι, παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τȣ̃ πολέμȣ, ἐν ᾧ ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Αθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα ȣ̓́πω γεγένητο τῇ Σπάρτῃ, ϗ ληϛευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλȣ ϗ Κυθήρων, αὐτομολȣ́ντων τε τῶν Εἱλώτων· καὶ ἀεὶ προσδοκίας ȣ̓́σης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες, τοῖς ἔξω πίσυνοι, πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ πρότερον, νεωτερίσωσι. ξυνέβαινε δὲ ϗ πρὸς τȣ̀ς Αργείȣς αὐτοῖς τὰς τριακονταετεῖς σπονδὰς ἐπ᾽ ἐξόδῳ εἶναι· ϗ ἄλλας ȣ̓κ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ Αργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνȣρίαν γῆν ἀποδώσει. ὥϛ᾽ ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο Αργείοις ϗ Αθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποϛήσεσθαι πρὸς τȣ̀ς Αργείȣς· ὅπερ ϗ ἐγένετο.

ιέ. Ταῦτ᾽ ȣ̓̃ν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογι-

ζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, κ̀ οὐχ ἧσσον τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι. ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε, καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν. ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι οὔπω ἤθελον, εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ, παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους, ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι.

ιϛ΄. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο, κ̀ ἐτεθνήκει Κλέων τε κ̀ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ (ὁ μὲν, διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ, γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν, κ̀ ἀπιστότερος διαβάλλων·) τότε δὲ ἑκατέ-

compositio facienda videbatur: nec minus Lacedaemoniis, virorum, qui in insula capti fuerant, recipiendorum desiderio. Nonnulli enim ipsorum erant et Spartani, et viri primarii, et propter parem dignitatem cum ipsis *primariis* cognatione conjuncti. Quamobrem etiam statim post ipsos captos agere coeperant: sed Athenienses, quod rem feliciter gererent, bellum aequis conditionibus nondum deponere volebant. Sed cum ipsi cladem ad Delium accepissent, confestim Lacedaemonii, quod scirent tunc facilius admissuros, annuas inducias fecerunt, per quarum tempus oportebat colloquia habentes de longiore *pacis* tempore consultare.

16. Postea vero quam et ad Amphipolin Athenienses cladem acceperunt, et Cleon et Brasidas mortem oppetierunt, qui utrinque paci maxime adversabantur (hic quidem, quod rem in bello feliciter gereret, ac honores ideo consequeretur: ille vero, quod rebus pacatis sua flagitia manifestiora fore, suamque autoritatem in obtrectando imminutum iri putaret.) tunc vero in utraque

civitate, duo, qui ad principatum maxime properabant, Plistoanax Pausaniae *filius*, Lacedaemoniorum rex; et Nicias Nicerati *filius*, qui eorum, qui tunc vivebant, in re militari longe felicissimus erat, multo magis animis erant propensis. Ac Nicias quidem, quod interea, dum nullam cladem accepisset, et autoritatem obtineret, felicitatem conservare, et cum in praesentia tam se ipsum quam cives laboribus liberare, tum etiam posteritati nomen relinquere vellet; quod rempublicam in nullum discrimen unquam adduxisset. existimabat autem, hoc ita demum contingere posse, si nullum periculum adiretur, et *ei*, qui se ipsum fortunae minime committeret: hanc vero periculorum vitationem a pace *mortalibus* praeberi *putabat*. Plistoanax vero, quod propter *suum in patriam ab exsilio* reditum, ab inimicis per obtrectationem accusaretur, et Lacedaemoniorum animis, quotiescunque cladem aliquam accepissent, ab illis quasi religio semper objiceretur, quod propter ipsius reditum contra leges ipsi concessum haec acciderent. Criminabantur enim ipsum cum fratre Aristocle vatem, quae Delphis erat,

ρα τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν, Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο· Νικίας μὲν βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν, καὶ ἠξιοῦτο διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς, καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο· νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν, καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὐτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον, τὴν εἰρήνην παρέχειν· Πλειστοάναξ δὲ, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου, καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνει. τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους

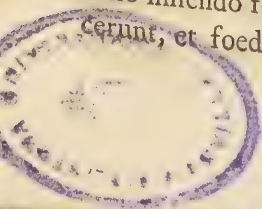
τȣ̃ ἀδελφȣ̃, ὥςε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπιπολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνȣμένοις, Διὸς υἱȣ̃ ἡμιθέȣ τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν· εἰ δὲ μὴ, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν. χρόνῳ δὲ προτρέψαι τȣ̀ς Λακεδαιμονίȣς φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον, διὰ τὴν ἐκ τῆς Ατ]ικῆς ποτὲ μετὰ δώρων δοκȣ̃σαν ἀναχώρησιν, καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα, φόβῳ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔτι ἑνὸς δέοντι εἰκοςῷ, τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν, ὥσπερ ὅτε τοπρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες, τοὺς βασιλέας καθίςαντο.

ιζ'. Αχθόμενος ȣ̃ν τῇ διαβολῇ ταύτῃ, καὶ νομίζων, ἐν εἰρήνῃ μὲν ȣ̉δενὸς σφάλματος γιγνομένȣ, καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τȣ̀ς ἄνδρας κομιζομένων, κᾂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι· πολέμου δὲ καθεςῶτος, ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι τȣ̀ς προὔχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι,

induxisse, ut Lacedaemoniis Theoris, qui ad oracula petenda eo proficiscebantur, haec diu responderet; ut Jove sati semidei prolem ex alieno solo in suum reducerent, alioqui argenteo vomere araturos. Tandem vero *eandem vatem* Lacedaemonios impulisse ad eum, qui in Lycaeum confugerat, propter suspicionem munerum quondam *ab hostibus* acceptorum, ut ex Attica, *ea non vastata, domum* rediret, et qui dimidiatas aedes templi Jovis, Lacedaemoniorum metu, tunc incolebat, undevicesimo *post illud oraculum editum* anno, ejusmodi choris atque sacrificiis *in patriam* reducendum, quibus, quum primum Lacedaemonem condiderunt, reges creatos prosequi instituerant.

17. Plistoanax igitur hanc *inimicorum* criminationem graviter ferens, et existimans, in pace quidem, si nulla belli offensio contingeret, simul etiam si Lacedaemonii suos reciperent, se quoque inimicorum criminationibus minus obnoxium fore; sed belli tempore semper necesse esse civitatis principes, propter calamitates, criminatio-

nibus obnoxios esse: *idcirco* ad compositionem animo erat propenso. Atque per illam hyemem in colloquium iverunt. Et vere jam instante, apparatus a Lacedaemoniis *hosti* palam intentatus fuit, et nuntiis per civitates circummissis significatus, ut ad munitiones *in agro Attico* exstruendas *se praepararent*, ut Athenienses dicto facilius audientes essent. Cum autem in conciliis, post multa postulata ultro citroque ab utrisque in medium prolata, conveniret, ut pax fieret ea conditione, ut utrique redderent ea, quae bello cepissent: sed Athenienses Nisaeam retinerent. (Nam cum Plataeam vicissim repeterent, Thebani responderunt se hanc urbem tenere neque vi, neque proditione; sed deditione ab ipsis facta. Quamobrem Athenienses quoque eodem modo Nisaeam *a se teneri dixerunt*.) Tunc igitur Lacedaemonii, cum suos socios advocassent, et caeteri omnes, praeter Boeotos, et Corinthios: et Eleos, et Megarenses (his enim quae fiebant haud placebant) decretum de bello finiendo fecissent, compositionem fecerunt, et foedus cum Atheniensibus per-

προὐθυμήθη τὴν ξύμβασιν, καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον ᾔεσαν ἐς λόγους, καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη παρασκευή τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις ὡς ἐπιτειχισμὸν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν· καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν συνόδων, ἅμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις, ξυνεχωρεῖτο, ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας, τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους. ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν, οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν, οὐ βίᾳ ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων, καὶ οὐ προδόντων, ἔχειν τὸ χωρίον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν. τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων, πλὴν Βοιωτῶν, καὶ Κορινθίων, καὶ Ἠλείων, καὶ Μεγαρέων, τῶν ἄλλων, ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα) ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν, καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς

Αθηναίȣς, ϗ ὤμοσαν ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίȣς τάδε.

ιή. ‘ ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο Α-
‘ θηναῖοι ϗ Λακεδαιμόνιοι ϗ οἱ ξύμμαχοι
‘ κατὰ τάδε, ϗ ὤμοσαν κατὰ πόλεις, Περὶ
‘ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν, καὶ ἰέ-
‘ ναι, ϗ μαντεύεσθαι, ϗ θεωρεῖν κατὰ τὰ
‘ πάτρια τὸν βουλόμενον, ϗ κατὰ γῆν ϗ
‘ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' ἱερὸν, ϗ
‘ τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τȣ̃ Απόλλωνος,
‘ ϗ Δελφȣ̀ς, αὐτονόμȣς εἶναι, ϗ αὐτοτε-
‘ λεῖς, ϗ αὐτοδίκȣς ϗ αὐτῶν, ϗ τῆς γῆς
‘ τῆς ἑαυτῶν, κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ
‘ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Αθηναίοις
‘ ϗ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Αθηναίων, καὶ
‘ Λακεδαιμωνίοις ϗ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς
‘ Λακεδαιμονίων, ἀδόλȣς ϗ ἀβλαβεῖς, καὶ
‘ κατὰ γῆν ϗ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ
‘ μὴ ἐξέςω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ, μήτε
‘ Λακεδαιμονίȣς ϗ τȣ̀ς ξυμμάχȣς ἐπ' Α-
‘ θηναίȣς ϗ τȣ̀ς ξυμμάχȣς, μήτε Αθη-

cusserunt, et jurejurando confirmarunt, et *vicissim* illi apud Lacedaemonios haec, *quae sequuntur, jurejurando confirmarunt.*

18. ‘ Foedera fecerunt Athenienses, ‘ et Lacedaemonii, et *utrorumque* socii, i‘ stis conditionibus, et in singulis civitatibus ‘ *haec* jurejurando rata habuerunt. Quod ‘ attinet ad publica templa, licere cuilibet ‘ tuto terra marique *eo* proficisci, et immo‘ lare, et oracula consulere, et sacrorum ‘ procuratores ad ea consulendum mittere, ‘ patrio instituto. Fanum vero templum‘ que Apollinis, quod est Delphis, ipsosque ‘ Delphos liberos esse, ita ut utantur suis ‘ legibus, suis vectigalibus, suisque judiciis ‘ in decidendis controversiis tum eorum, qui ‘ in urbe habitant, tum eorum, quos in sua ‘ ditione habent, *idque* patrio instituto. Es‘ se porro foedera annos quinquaginta A‘ theniensibus ac Lacedaemoniis et utro‘ rumque sociis syncera et innoxia terra ‘ marique. Item neque Lacedaemoniis, ne‘ que Atheniensibus, eorumve sociis, arma ‘ sibi invicem inferre damni dandi causa,

'ulla vel arte vel machinatione liceat. Si
'qua controverſia inter eos oriatur, jure a-
'gant, et jurejurando, prout inter eos con-
'venerit. Lacedaemonii vero, eorumque
'ſocii Amphipolin Athenienſibus reddant.
'Incolis vero civitatum, quascunque Lace-
'daemonii Athenienſibus tradiderunt, cum
'ſuis facultatibus abire liceat, quocunque
'voluerint. Ipſae vero civitates liberae
'ſint, ita tamen, ut pendant tributum, quod
'Ariſtidis tempore impoſitum pendebant.
'Quoniam autem foedera facta ſunt, Athe-
'nienſibus, eorumque ſociis jus ne ſit, ar-
'ma nocendi cauſa illis inferre, ſi tributum
'pendant. Illarum autem civitatum haec
'ſunt nomina, Argilus, Stagirus, Acanthus,
'Scolus, Olynthus, Spartolus. Neutrorum
'vero, aut Lacedaemoniorum, aut Atheni-
'enſium, ſociae ſint. Quod ſi Athenienſes
'his civitatibus perſuadere poſſint, *ut ſoci-*
'*etatem ſecum inire vellent*, Athenienſibus
'ſocietatem cum ipſis volentibus facere li-
'ceat. Mecybernaei vero, et Sanaei, et Sin-

ναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ, μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους, δικαίῳ χρήσθων, καὶ ὅρκοις, καθότι ἂν ξύνθωνται. ἀποδόντων δὲ Αθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Αμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Αθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται αὐτοὺς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις, φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Αριστείδου, αὐτονόμους εἶναι. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Αθηναίους, μηδὲ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ, αἵδε, Αργιλος, Στάγειρος, Ακανθος, Σκῶλος, Ολυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων, μήτε Αθηναίων. ἢν δὲ Αθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι αὐτοὺς Αθηναίοις. Μηκυβερναίους δὲ, καὶ Σα-

ναίους, ϗ Σιγγαίους, οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι ϗ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι ϗ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον· ἀποδόντων δὲ ϗ οἱ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον, ϗ Κύθηρα, ϗ Μεθώνην, ϗ Πτελεὸν, ϗ Ἀταλάντην, ϗ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῶν Ἀθηναίων, ἢ ἄλλοθί που ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ, ϗ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορκουμένους Πελοποννησίων ἀφεῖναι, ϗ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ, καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμψε· ϗ εἴτις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ, ἢ ἄλλοθί που ἧς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ ϗ Λακεδαιμόνιοι ϗ οἱ ξύμμαχοι οὕς τινας ἔχουσιν Ἀθηναίων ϗ τῶν ξυμμάχων, κατὰ ταὐτά. Σκιωναίων δὲ, καὶ Τορωναίων, ϗ Σερμυλίων, ϗ εἴτινα ἄλλην πόλιν ἔχου-

'gaei, suas ipsorum urbes incolant, quem-
'admodum Olynthii, et Acanthii. Lace-
'daemonii vero, eorumque socii Panactum
'Atheniensibus reddant. Et vicissim Athe-
'nienses reddant Lacedaemoniis Corypha-
'sium, et Cythera, et Methonem, et Pte-
'leum, et Atalantem, et quoscunque Lace-
'daemoniorum captivos in carcere, vel A-
'thenis, vel alibi intra suae ditionis fines
'habent. Item dimittant Peloponnesios, qui
'Scionae obsidentur, caeterosque Lacedae-
'moniorum socios, quotquot sunt Scionae,
'et quotquot Brasidas eo misit. Si quis de-
'nique Lacedaemoniorum socius vel A-
'thenis, vel alibi, intra fines imperii, quod
'Athenienses habent, in carcere detine-
'tur, *eum missum faciant*. Vicissim etiam
'Lacedaemonii, eorumque socii *Atheni-
'ensibus* eodem modo reddant quoscun-
'que Atheniensium, sociorumve penes se
'habent. De Scionaeis vero, et Toro-
'naeis, et Sermyliis, et si quam aliam ci-
'vitatem habent Athenienses, Athenien-
'ses de ipsis, et de aliis civitatibus, arbi-

'tratu ſuo ſtatuant. Iidem etiam apud La'cedaemonios, eorumque ſocios, in ſingulis civitatibus jusjurandum jurent. Utrique autem jusjurandum more patrio receptum, quod in utraque civitate maximum habetur, jurent. Jusjurandum autem in haec verba juretur: Stabo his pactis, atque his foederibus, ſyncere et ſine dolo. Lacedaemonii autem eorumque ſocii jusjurandum eodem modo apud Athenienſes jurent. Hoc autem utrique quotannis renovent, et cippos erigant Olympiae, Pythone, in Iſthmo, et Athenis in arce, et Lacedaemone in Amiclaeo. Si quid autem alterutri per oblivionem praeterierint, et ſi quid rectis rationibus *utrinque* allatis discuſſum, *mutandum utrisque viſum fuerit*, *id* in iis locis *tabulisve* mutare fas ſit, eo modo, quo utrisque, Athenienſibus et Lacedaemoniis, viſum fuerit.

19. Quum autem foedera percuſſa fuerunt, Pliſtolas Ephorus *Spartae* magiſtratum gerebat, Artemiſii menſis quarto ante

‘ σιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ
‘ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ, τι ἂν
‘ δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθη-
‘ ναίους πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμά-
‘ χους κατὰ πόλεις. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐ-
‘ πιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον ἐξ
‘ ἑκάστης πόλεως. ὁ δ᾽ ὅρκος, ἔστω ὅδε, Ἐμ-
‘ μένω ταῖς ξυνθήκαις, καὶ ταῖς σπονδαῖς
‘ ταῖσδε, δικαίως καὶ ἀδόλως. ἔστω δὲ Λα-
‘ κεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ
‘ ταῦτα ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους. τὸν δὲ ὅρ-
‘ κον ἀνανεοῦσθαι κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους.
‘ στήλας δὲ στῆσαι Ὀλυμπιάσι, καὶ Πυθοῖ,
‘ καὶ Ἰσθμῷ, καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει, καὶ ἐν
‘ Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμ-
‘ νημονοῦσιν ὁποτεροιοῦν, καὶ εἴ του πέρι λό-
‘ γοις δικαίοις χρωμένοις, εὔορκον εἶναι ἀμ-
‘ φοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι ὅπῃ ἂν δοκῇ
‘ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις.’

ιθ΄. Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν Ἔφορος Πλειστόλας, Ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ

φθίνοντος. ἐν δὲ Ἀθήναις, Ἄρχων Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτη φθίνοντος. ὤμνυον δὲ οἵδε, καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάϊθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἀνθίππος, Τέλλης, Ἀλκινίδας, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάμφιλος· Ἀθηναίων δὲ, οἵδε, Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

κ΄. Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτοδεκαέτων διελθόντων, καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν, ἢ ὡς τοπρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων, ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος

finem die; Athenis vero, Archon erat Alcaeus, Elaphebolionis mensis sexto ante finem die. Jurarunt autem, foedusque percusserunt, ex Lacedaemoniis quidem, isti: Plistolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daïthus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Telles, Alcinidas, Empedias, Menas, Lamphilus. Ex Atheniensibus vero isti, Lampon, Isthmionicus, Nicias, Laches, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theagenes, Aristocoetes, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes.

20. Haec foedera facta sunt extrema jam hyeme, simul et sub veris initium, statim ab urbanis Dionysiis; integro decennio exacto, et aliquot diebus elapsis, a prima eruptione in Atticam facta, et ab hujus belli principio. Quilibet autem, *qui hanc historiam legit, bellum ejusque annos* spectet ex temporibus, non autem enumerationem nominum, eorum, qui in singulis civitatibus magistratum gesserunt, aut *nominum tempora* significantium, propter aliquem hono-

rem, *quo quis alicubi praeditus fuerit*, ut hoc modo plus fidei rebus ante geſtis habeat. Illa enim ratio non eſt certa, quibusnam vel ineuntibus vel gerentibus medium magiſtratum, vel qualibet alia ratione, res quaeque geſta ſit. Sed ſi per aeſtates et hyemes numeret, (ut ſcriptum eſt) ex his ambabus dimidiatis *anni* partibus, quae annum conficiunt, hoc primum bellum decem aeſtates ac totidem hyemes habuiſſe comperiet.

21. Laecedaemonii vero (ipſis enim forte obtigit, ut priores redderent ea, quae haberent) confeſtim omnes captivos, quos penes ſe habebant, dimiſerunt; et legatis in Thraciam miſſis, Iſchagora, et Mena, et Philocharida, juſſerunt Clearidam Amphipolin tradere Athenienſibus, et caeteros foedera, ut ex convento ſingulis conceſſum fuerat, admittere. Illi vero *haec* admittere noluerunt, quod nequaquam commoda eſſe ducerent. Et ne Clearidas quidem urbem *illis* tradidit, Chalcidenſibus gratificari volens, dicens, ſe non poſſe illis invitis trade-

τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων, πιστεύσας μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν, οἷς καὶ ἀρχομένοις, καὶ μεσοῦσι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, ἐπεγένετό τι. κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου, τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους.

κα΄. Λακεδαιμόνιοι δὲ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἃ εἶχον) τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν, καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης πρέσβεις, Ἰσχαγόραν, καὶ Μηνᾶν, καὶ Φιλοχαρίδαν, ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς ὡς εἴρητο ἑκάστοις δέχεσθαι. οἱ δ᾽ οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατὸς εἴη βίᾳ ἐκείνων

παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν, ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἣν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο· καὶ ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία· ἐπειδὴ εὗρε κατειλημμένας, αὐτὸς μὲν, πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, ὁπόσοι Πελοποννησίων ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο.

κβ'. Οἱ δὲ ξύμμαχοι, ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες, καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ, τῇ αὐτῇ προφάσει ἧπερ καὶ τοπρῶτον ἀπεώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἢν μή τινας δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τούς τε Ἀργείους,

te. Verum ipſe celeriter cum *Chalcidenſium* legatis illinc Lacedaemonem profectus, ut ſe purgaret, ſi ab Iſchagora ejusque collegis accuſaretur, quod non paruiſſet; ſimul etiam eo conſilio, ut tentaret, ſi forte pacis conditiones adhuc immutari poſſent: cum *eas* confirmatas comperiſſet, ipſe quidem *eo* celeriter rediit, a Lacedaemoniis remiſſus, qui jubebant ipſum, praecipue quidem urbem tradere, ſin minus, omnes Peloponneſios, quotquot illic eſſent, educere.

22. Socii vero, forte erant Lacedaemone, et Lacedaemonii eos, qui foedera non admiſerunt, *ea* facere, juſſerunt: illi vero eadem de cauſa, qua prius, *ea* rejecerunt, *et* reſponderunt, ſe non admiſſuros, niſi aliqua his aequiora facerent. Sed *Lacedaemonii*, cum ipſos audire nollent, ipſos quidem remiſerunt, ipſi vero ſocietatem cum Athenienſibus fecerunt, quod exiſtimarent Argivos, quando per Ampelidam et Licham, qui *Lacedaemonem ab ipſis miſſi* venerant, foe-

dus renovare noluerant, quod (inquam) ipsos sine Atheniensibus non formidabiles *sibi* fore, caeteramque Peloponnesum maxime quieturam, existimarent. Nam *Argivos* ad Athenienses accessuros, si licuisset. Praesentibus igitur Atheniensium legatis, habitisque colloquiis, compositionem fecerunt, et adhibito jurejurando societatem istam his conditionibus inierunt.

23. Socii erunt Lacedaemonii *et Athenienses* annos quinquaginta. Quod si 'qui hostes in Lacedaemoniorum agrum in'vaserint, et Lacedaemonios maleficiis affi'ciant, Athenienses ratione quam poterunt 'acerrima Lacedaemoniis opem pro virili 'parte ferant. Quod si agro vastato discesserint, haec civitas a Lacedaemoniis et A'theniensibus pro hoste habeatur, et ab u'trisque bello petatur, et ambae civitates '*bellum hostibus illatum, de communi sen*'*tentia*, simul deponant. Haec autem juste, 'et alacriter, et sine dolo fiant. Et *vicissim* 'si qui hostes in Atheniensium agrum inva-

ἐπειδὴ ὐκ ἤθελον, Αμπελίδυ κὴ Λίχυ ἐλθόντων, ἐπισπένδεσθαι, νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Αθηναίων ὐ δεινὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μάλιςʼ ἂν ἡσυχάζειν. πρὸς γὰρ ἂν τὺς Αθηναίυς, εἰ ἐξῆν, χωρεῖν. παρόντων ὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν Αθηναίων, κὴ γενομένων λόγων, ξυνέβησαν· κὴ ἐγένοντο ὅρκοι, κὴ ξυμμαχία ἥδε, κατὰ τάδε.

κγ'. ʻ ΞΥΜΜΑΧΟΙ ἔσονται Λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων, κὴ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονίυς, ὠφελεῖν Αθηναίυς Λακεδαιμονίυς τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις κὴ Αθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δʼ εἶναι δικαίως, κὴ προθύμως, καὶ ἀδόλως. καὶ ἤν τινες ἐς τὴν τῶν Αθηναίων γῆν ἴωσι πο-

‘ λέμιοι, κ) κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίȣς, ὠφε-
‘ λεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύ-
‘ νωνται ἰχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν
‘ δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι
‘ ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις κ) Α-
‘ θηναίοις, κ) κακῶς πάχειν ὑπ' ἀμφοτέ-
‘ ρων· καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πό-
‘ λεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, κ) προθύ-
‘ μως, κ) ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανί-
‘ ςηται, ἐπικȣρεῖν Ἀθηναίȣς Λακεδαιμονί-
‘ οις παντὶ σθένει, κατὰ τὸ δυνατόν. Ο-
‘ μȣνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας
‘ σπονδὰς ὤμνυον ἑκατέρων. ἀνανεȣσθαι δὲ
‘ ταῦτα κατ' ἐνιαυτὸν, Λακεδαιμονίȣς μὲν,
‘ ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια· Α-
‘ θηναίȣς δὲ, ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς
‘ τὰ Ὑακίνθια. ςήλην δὲ ἑκατέρȣς ςῆσαι,
‘ τὴν μὲν, ἐν Λακεδαίμονι, παρ' Ἀπόλ-
‘ λωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ· τὴν δὲ, ἐν Ἀθήναις,
‘ ἐν πόλει, παρ' Ἀθηνᾷ. ἢν δέ τι δοκῇ
‘ Λακεδαιμονίοις κ) Ἀθηναίοις προσθεῖναι

'ferint, et Athenienſes maleficio afficiant, 'Lacedaemonii ratione quam poterunt a- 'cerrima Athenienſibus opem pro virili 'parte ferant. Quod ſi *hoſtes* agro vaſtato 'diſceſſerint, haec illorum civitas a Lace- 'daemoniis, et Athenienſibus pro hoſte ha- 'beatur, et ab utrisque bello petatur, et 'ambae civitates bellum ſimul deponant. 'Haec autem juſte, et alacriter, et ſine do- 'lo fiant. Quod ſi ſervitia inſurgant, Athe- 'nienſes Lacedaemoniis opem totis viribus, 'pro virili parte ferant. Haec autem foe- 'dera jurabunt iidem, qui et ſuperiora u- 'trinque jurarunt. Et *utrique* quotannis 'haec renovabunt, Lacedaemonii quidem, 'Athenas ad Dionyſia proficiſcentes; A- 'thenienſes vero, Lacedaemonem ad Hya- 'cinthia proficiſcentes. Cippos autem utri- 'que ſtatuent, unum quidem, Lacedaemo- 'ne juxta Apollinem in Amyclaeo; alte- 'rum vero, Athenis, in arce, juxta Miner- 'vam. Quod autem attinet ad hanc ſocie- 'tatem, ſi quid viſum fuerit Lacedaemoni- 'is ac Athenienſibus, vel *huic* addendum

'*hinc* demendum, quicquid visum fuerit; 'utrisque liceat.'

24. Hoc autem jusjurandum jurarunt, ex Lacedaemoniis quidem, isti, Plistoanax, Agis, Plistolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daïthus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Alcinadas, Tellis, Empedias, Menas, Laphilus. Ex Atheniensibus vero, isti, Lampon, Isthmionicus, Laches, Nicias, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theagenes, Aristocrates, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. Haec societas inita fuit non multo post foedera. Athenienses autem Lacedaemoniis reddiderunt captivos, quos in insula *Sphacteria* ceperant. Aestasque undecimi anni coepit. Quae igitur primo bello per decem annos continenter gesta fuerunt, hactenus *a me* conscripta sunt.

25. Post foedera autem, et societatem, quae post decenne bellum inter Lacedae-

‘ καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ, τι ‘ ἂν δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι.’

κδʹ. Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν, οἵδε, Πλειστοάναξ, Ἄγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάϊθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἀνθίππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ, Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον. καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις. καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται.

κεʹ. Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθη-

ναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκαετῆ πόλεμον, ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι Ἐφόρου, Ἀλκαίου δ᾽ Ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν· οἱ δὲ Κορίνθιοι, καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τινὲς διεκίνουν τὰ πεπραγμένα. καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαίμονα. καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὕποπτοι ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἃ εἴρητο. καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ᾽ ἀνακωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα. ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς, αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν.

κϛʹ. Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας. μέχρις οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λα-

monios et Athenienſes inita fuit, cum Pliſtolas Lacedaemone Ephorus eſſet, et Alcaeus Athenis Archon, apud illos quidem, qui haec *foedera* admiſerant, pax erat. Corinthii vero, et quaedam Peloponneſi civitates, quae acta fuerant, concutiebant, et confeſtim alius ſociorum motus adverſus Lacedaemonios exſtitit. Quin etiam praeterea Lacedaemonii, progreſſu temporis, Athenienſibus in ſuſpicionem venerunt, quod quaedam non praeſtarent ex conventis, quae in foederum conditionibus continebantur. Et ad ſex quidem annos, decemque menſes *utrique* ſibi temperarunt, ne alteri in alterorum agrum cum exercitu infeſto proficiſcerentur: ſed extra *utriusque agri fines* propter inducias minime firmas, ſe mutuo maximis detrimentis afficiebant. Deinde vero etiam illa poſt decem annos foedera rumpere coacti, rurſus ad apertum bellum venerunt.

26. Atque haec quoque idem Thucydides Athenienſis, prout ſingula quaeque geſta ſunt, per aeſtates ac hyemes, ordine con-

ſcripſit: eo uſque, donec Lacedaemonii, eorumque ſocii Athenienſibus imperium eripuerunt, et longos muros et Piraeum ceperunt. Anni autem iſtius belli huc uſque fuerunt in ſumma ſeptem et viginti. Quod ſi quis compoſitionem, quae interceſſit, belli ſpacio non adſcribendam putarit, is haud recte judicaverit. Hoc enim ex rebus geſtis, ut diſtincte *a nobis* eſt declaratum, ſpectet, et comperiet non eſſe conſentaneum eam judicari pacem, in qua *utrique* neque reddiderunt, neque receperunt omnia, de quibus convenerat. Et praeter haec, utrique peccarunt in Mantinenſi et Epidaurio bello, et in aliis. Et ſocii, qui erant in Thracia, nihilominus hoſtes erant. Et Boeoti decemdiales inducias agebant. Itaque ſi quis et ex primo decenni bello, et ex ſuſpectis poſt illud induciis, et ex inſequuto has poſteriore bello temporum ineat rationem, tot annos, *quot dixi*, et paucos praeterea dies elapſos, et ex iis, qui aliquid ab oraculis reportatum affirmarunt, hoc ſolum conſtanter eveniſſe comperiet. Etenim ego memini,

κεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διῄρηται ἀθρείτω, καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα, οὔτ᾽ ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο. ἔξω τε τούτων, πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον, καὶ ἐς ἄλλα, ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένετο. καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι, οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν. Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκαετεῖ, καὶ τῇ μετ᾽ αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακωχῇ, καὶ τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ, εὑρήσει τὶς τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. ἀεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ

ἀρχομένȣ τȣ̃ πολέμȣ, ϗ μέχρις οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτȣ̃, αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ, καὶ προσέχων τὴν γνώμην ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι. ϗ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτȣ̃ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Αμφίπολιν στρατηγίαν· καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, ϗ ȣ̓χ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων, διὰ τὴν φυγὴν, καθ' ἡσυχίαν τὶ αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. τὴν ȣ̃ν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε ϗ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν, ϗ τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι.

κζ'. Επειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο, ϗ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτὰ, ἀνεχώρȣν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. ϗ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκȣ ἀπῆλθον. Κορίνθιοι δὲ ἐς Αργος τραπόμενοι πρῶτον, λόγȣς ποιȣ̃νται πρός τινας

vel ab ipſo hujus belli initio uſque ad ejus finem, vulgo praedicari ſolitum, hoc bellum ter novenos annos geſtum iri. Quamdiu autem hoc duravit, ego ſenſibus integris perpetuo vixi, animumque diligenter adverti, ut aliquid certi cognoſcerem. Accidit autem mihi, ut poſt praeturam ad Amphipolin geſtam, patria annos viginti exſularim: et quod apud utrosque fuerim, nec minus apud Peloponneſios, propter exilium, per otium, aliquid ipſarum *rerum* facilius cognoverim. Ergo controverſias, quae poſt decennale bellum exſtiterunt, et foederum perturbationem, et res deinceps in bello geſtas, prout geſtae fuerunt, enarrabo.

27. Poſtquam enim quinquaginta annorum foedera percuſſa fuerunt, et mox ſocietates et legationes, quae ex Peloponneſo ad haec accitae fuerant, Lacedaemone disceſſerunt, et alii domum abierunt, Corinthii primum Argos profecti, cum quibusdam Argivorum principibus egerunt, ac

dixerunt: quandoquidem Lacedaemonii, non propter utilitatem Peloponnesi, sed ut eam in servitutem redigerent, foedera societatemque fecerant cum Atheniensibus, qui prius ipsis erant inimicissimi, Argivis provide operam esse dandam, ut Peloponnesi respublica servaretur, et decretum faciendum, ut quaecunque Graeca civitas vellet, quae suis legibus viveret, et pari jure frueretur, ei societatem cum Argivis facere liceret, ita ut alteri alteris auxilium mutuo ferrent, si quis eos infestaret. Paucos autem viros cum summa potestate deligendos, quorum arbitrio res tota permitteretur, neque verba *hac de re* apud populum facienda; ne ii, qui multitudinem in suam sententiam pertrahere non potuissent, detegerentur. multos autem odio Lacedaemoniorum *ad Argivos* accessuros dixerunt. Atque Corinthii quidem cum haec demonstrassent, domum redierunt.

28. Illi autem Argivorum viri, cum *haec* audissent, et *Corinthiorum* verba ad magistratum populumque retulissent, Argivi decretum fecerunt, et duodecim viros dele-

τῶν ἐν τέλει ὄντων Αργείων, ὡς χρὴ, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι ὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐπὶ καταδελώσει τῆς Πελοποννήσε σπονδὰς κ) ξυμμαχίαν πρὸς Αθηναίες τὲς πρὶν ἐχθίςες πεποίηνται, ὁρᾷν τοὺς Αργείες ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, κ) ψηφίσασθαι, τὴν βελομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τε ἐςι, κ) δίκας ἴσας κ) ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Αργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, ὥςε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν. ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγες ἀρχὴν αὐτοκράτορας, κ) μὴ πρὸς τὸν δῆμον λόγες εἶναι· τῦ μὴ καταφανεῖς γίγνεσθαι τὲς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλὲς προσχωρήσεσθαι, μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. κ) οἱ μὲν Κορίνθιοι, διδάξαντες ταῦτα, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκε.

κή. Οἱ δὲ τῶν Αργείων ἄνδρες, ἀκούσαντες, ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τὲς λόγες ἔς τε τὰς ἀρχὰς κ) τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Αργεῖοι, κ) ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς

τὸν βȣλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, πλὴν Ἀθηναίων ϗ Λακεδαιμονίων. τȣ́των δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τȣ̃ δήμȣ τῶν Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τόν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ᾽ ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν) ϗ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσȣ ἡγήσεσθαι. κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τȣ̃τον ἥ τε Λακεδαίμων μάλιστα δὴ κακῶς ἤκȣσε, ϗ ὑπερώφθη, διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι ἄριστα ἔχον τοῖς πᾶσιν, ȣ̓ ξυναράμενοι τȣ̃ Ἀττικȣ̃ πολέμȣ, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες, ἐκκαρπωσάμενοι. οἱ μὲν ȣ̃ν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τȣ̀ς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων.

κθ'. Μαντινῆς δ᾽ αὐτοῖς ϗ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τȣ̀ς Λακεδαιμονίȣς. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τȣ̃ πρὸς Ἀθηναίȣς πολέμου

gerunt, cum quibus societatem facere liceret, ei de Graecis, quisquis vellet, praeter Athenienses et Lacedaemonios. Nam *decreverunt*, *ut* cum horum neutris injussu populi Argivi foedus facere liceret. Argivi autem haec eo facilius admiserunt, tum quod sibi Lacedaemoniorum bellum impendere viderent (nam foedera cum illis inita jam exibant) tum etiam quod se Peloponnesi principatum adepturos sperarent. Nam tunc temporis Lacedaemonii pessime audiebant, et propter acceptas clades contemnebantur: at Argivi omnibus in rebus optime se habebant, quod cum caeteris bellum Atticum non suscepissent, sed potius, quod foedere cum utrisque conjuncti, sua vectigalia percepissent. Sic igitur Argivi Graecos, quicunque volebant, in societatem recipiebant.

29. Mantinei vero, eorumque socii, quia Lacedaemonios metuebant, primi se ipsis adjunxerunt. Mantinei enim, dum bellum *a Lacedaemoniis* cum Atheniensibus adhuc gereretur, quandam Arcadiae partem subegerant, et in suam ditionem redegerant;

et existimabant, Lacedaemonios, praesertim otiosos, sibi non permissuros, ut *rerum subactarum* imperio potirentur. Libenter igitur ad Argivos se converterunt, quod *illorum* civitatem potentem esse ducerent, et Lacedaemoniis semper inimicam, et popularis status administratione uti, quemadmodum et ipsi. Cum autem Mantinei defecissent, caeteri etiam Peloponnesii mussare coeperunt, idem sibi quoque faciendum esse: quippe quod existimarent ipsos *Mantineos* aliquid acrius animadvertisse, quo impulsi *ad Argivos* concessissent; simul etiam quod Lacedaemoniis essent infensi, cum aliis de caussis, tum etiam quod in foederibus Atticis scriptum esset, fas esse addere et demere quicquid utrique civitati visum esset, Lacedaemoniis *videlicet* et Atheniensibus. Haec enim conditio adscripta Peloponnesios maxime perturbabat, et in suspicionem adducebat, Lacedaemonios cum Atheniensibus se in servitutem redigere velle. Aequum enim fuisse, ut haec immutandarum conditionum facultas omnibus sociis adscriberetur, quamobrem multi *Peloponnesi populi* metuentes, animum ad Argivos appulerunt, ut

ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον. ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες, καὶ Λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων, καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο· νομίσαντες πλέον τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτοὺς, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε, καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγέγραπτο, εὔορκον εἶναι, προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ, τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πόλεοιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει, καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι. δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς Ἀργείους

καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.

λ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ, αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τὸν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ᾐτιῶντο τήν τε ἐσήγησιν τοῦ παντὸς, καὶ εἰ Ἀργείοις, σφῶν ἀποστάντες, ξύμμαχοι ἔσονται. παραβήσεσθαί τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδάς· εἰρημένον, κύριον εἶναι ὅ, τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. Κορίνθιοι δὲ, παρόντων σφίσι τῶν ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον) ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὔτε Σόλλειον σφίσιν ἀπέλαβον παρ'

et ipsi singuli societatem *cum illis* facerent.

30. Lacedaemonii vero, cum hunc rumorem, qui per Peloponnesum dissipatus erat, sensissent, et Corinthios autores fuisse, ipsosque cum Argivis foedus facere statuisse, *cognovissent*, legatos Corinthum miserunt, quod *illorum foedus ac motum* futurum antevertere vellent. Et expostulabant cum de eo, quod totius *hujus motus* autores fuissent, tum de eo, quod a se deficere, et cum Argivis societatem facere statuissent. Eos jusjurandum violaturos dicebant, atque jam injuste facere, quod foedera cum Atheniensibus percussa non admitterent: cum *in ipsis* illa conditio disertissimis verbis contineatur, id *ratum* esse oportere, quod major sociorum pars decreverit; nisi vel Deorum, vel heroum aliquod impedimentum intercesserit. Corinthii vero, praesentibus sociis, quos *in consilium* sibi adhibuerant, quotquot et ipsi foedera non admiserant (ipsos enim ipsi prius advocaverant) Lacedaemoniis contradicebant, injurias quidem, quibus affecti fuerant, palam non declarantes, quod *videlicet* neque suum Solium neque Anactorium ab Atheniensibus recepissent, neque si qua alia

re se fraudari putabant: sed speciosam caussam praetendentes, *dicebant*, se non prodituros eos, qui erant in Thracia. se enim et privatim jurejurando interposito suam fidem ipsis dedisse, quo tempore primum una cum Potidaeatis *ab Atheniensibus* defecerunt, et iterum postea. Negabant igitur, se societatis initae jusjurandum violaturos, quod foedera cum Atheniensibus inire nollent. Cum enim jurejurando interposito, cujus Dii testes fuissent, illis, *qui erant in Thracia*, fidem dedissent, *dicebant* se Deorum numina suo perjurio laesuros, si ipsos proderent. Nam *in foederum conditionibus* dictum esse, nisi vel Deorum, vel heroum impedimentum intercederet. hoc autem sibi divinum impedimentum videri. Atque de veteri quidem jurejurando haec tantum responderunt. Quod autem ad societatem cum Argivis ineundam attineret, se cum amicis deliberaturos, et quicquid aequum esset, facturos. Et Lacedaemoniorum quidem legati domum redierunt. Corinthi vero praesentes erant et Argivorum legati, qui Corinthios ad societatem *secum* ineundam, et ad omnem cunctationem abjiciendam adhortabantur. Illi vero ipsis edixerunt, ut ad proximum con-

Αθηναίων, οὔτε Ανακτόριον, εἴτέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι· πρόχημα δὲ ποιούμενοι, τοὺς ἐπὶ Θράκης μὴ προδώσειν. ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν τοπρῶτον ἀφίσαντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὔκουν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν, οὐκ εἰσιόντες ἐς τὰς τῶν Αθηναίων σπονδάς. θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες, ἐκείνοις οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρῆσθαι δ' ὅτι ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ· φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον. περὶ δὲ τῆς Αργείων ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι, ποιήσειν ὅ, τι ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ Αργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, καὶ μὴ μέλλειν. οἱ δὲ ἐς τὸν

ὕστερον ξύλλογοι αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἥκειν.

λα΄. Ηλθε δὲ καὶ Ηλείων πρεσβεία εὐθὺς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον. ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς Αργος ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Αργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Αρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ηλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ηλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν Διῒ τῷ Ολυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ατλικοῦ πολέμου ἀπέφερον· ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ Ηλεῖοι ἐπηνάγκαζον· οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες οἱ Ηλεῖοι μὴ ἴσον ἕξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν, Λεπρε-

cilium apud se, *Corinthi*, habendum venirent.

31. Confestim autem et Eleorum legatio venit, ac primum cum Corinthiis societatem fecit. Deinde illinc Argos profecti, quemadmodum edictum fuerat, societatem cum Argivis inierunt. Forte enim *Elei* cum Lacedaemoniis de Lepreo contendebant. Nam cum Lepreatae bellum quondam cum quibusdam Arcadibus gessissent, et Elei ad illius belli societatem a Lepreatis acciti fuissent, ea conditione, ut dimidiam partem agri obtinerent, finito bello, Elei ipsis Lepreatis *totum* agrum colentibus talentum imposuerunt, quod Olympio Jovi *quotannis* penderent. Et ad bellum usque Atticum persolverunt. Deinde cum *hoc persolvere* desiissent, causati bellum, Elei *illos* urgebant. Illi vero ad Lacedaemonios se converterunt. Cum autem hujus controversiae cognitio Lacedaemoniis commissa fuisset, Elei suspicati, se suum jus non obtenturos, omisso arbitrio, Lepreatarum agrum vastarunt.

Lacedaemonii vero multo magis Lepreatas liberos esse, et Eleos injuste facere pronunciarunt. Et quod *Elei* arbitrio stare noluissent, praesidium gravis armaturae militum Lepreum miserunt. Elei vero existimantes urbem, quae a se defecisset, Lacedaemonios recepisse, et pacis conditionem proferentes, in qua disertis verbis erat, ut singuli *sociorum*, quae belli Attici initio possidebant, haec retinerent, et *ab illo bello* discederent; ut iniquo arbitrio damnati, quod suum jus non obtinuissent, ad Argivos defecerunt, societatemque *cum illis*, sicut praedictum fuerat, hi quoque fecerunt. statim autem post illos et Corinthii, et Chalcidenses, qui sunt in Thracia, societatem cum Argivis inierunt. Boeoti vero, et Megarenses, quamvis idem *se facturos* dicerent, quod a Lacedaemoniis contemnerentur, tamen quiescebant, quod popularem Argivorum statum sibi, qui paucorum dominatu regerentur, minus, quam Lacedaemoniorum rempublicam putarent profuturum.

32. Per eadem hujus aestatis tempora

αἴων τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρέατας, κ) ἀδικεῖν Ηλείυς· κ), ὡς ὐκ ἐμμενόντων τῇ ἐπιτροπῇ, Φρυρὰν ὁπλιτῶν ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ηλεῖοι, νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τὺς Λακεδαιμονίυς, κ) τὴν ξυνθήκην προφέροντες, ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Αττικὸν πόλεμον καθίσαντό τινες, ταῦτα ἔχοντας κ) ἐξελθεῖν· ὡς ὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τὺς Αργείυς. κ) τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, [κ)] οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ [κ)] οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς μετ' ἐκείνυς, κ) οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς, Αργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ κ) Μεγαρεῖς τὸ αὐτὸ λέγοντες, ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, κ) νομίζοντες σφίσι τὴν Αργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχυμένοις ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

λϛʹ. Περὶ δὲ τὺς αὐτὺς χρόνυς τῦ θέ-

ρους τούτου, Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἡϐῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν· καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι. Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφοράς, καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τέγεαν, ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεάται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ὠῤῥώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προχωρῇ. ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτούς, ἐδέοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους, καὶ τἄλλα κοινῇ πράσσειν· τάς τε δεχημέρους ἐπισπονδάς, αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ

Athenienſes, cum Scionaeos expugnaſſent, puberes interfecerunt, et pueros ac mulieres in ſervitutem redegerunt, agrumque Plataeenſibus colendum dederunt. Delios etiam rurſus in Delum reduxerunt, reputantes et clades in proeliis *poſt eos pulſos* acceptas, et Dei, qui Delphis colebatur oraculum, *quo jubebantur.* Et Phocenſes et Locri bellum gerere coeperunt. Corinthii vero et Argivi, cum jam eſſent ſocii, Tegeam iverunt, ut eam a Lacedaemoniorum ſocietate averterent, quod *eam* magnam *Peloponneſi* portionem eſſe cernerent, ac, ſi ea ſibi acceſſiſſet, ſe totam Peloponneſum habituros ſperarent. Sed cum Tegeatae reſpondiſſent, ſe Lacedaemoniis non adverſaturos, Corinthii, qui hactenus in eam rem acerrime incubuerant, de contentione remiſerunt, et veriti ſunt, ne nullus ex aliis ad ſe poſthac accederet. Veruntamen ad Boeotos profecti, *eos* orarunt, ut ſecum et cum Argivis ſocietatem inirent, caeteraque communiter adminiſtrarent. Ad haec, illas decem dierum inducias, quae non multo poſt iſta quinquaginta annorum foedera inter Athe-

nienſes et Boeotos mutuo factae fuerant; Corinthii ſuadebant Boeotis, ut ſe Athenas ſequuti, ſibi quoque impetrarent eodem modo factas, quo Boeoti *eas* habebant. Quod ſi Athenienſes *has ſibi quoque concedere* recuſarent, inducias *ipſis* renunciarent, et in poſterum *cum ipſis* absque ſe nullum foedus facerent. Boeoti vero, rogantibus Corinthiis, quod ad ſocietatem quidem Argivorum attineret, eos ſuperſedere juſſerunt. Athenas vero cum Corinthiis profecti, decem dierum inducias *ab Athenienſibus* non impetrarent. Sed Athenienſes reſponderunt; Corinthiis eſſe foedera, ſi modo Lacedaemoniorum erant ſocii. Boeoti vero non magis propterea decem dierum induciis renunciare voluerunt, quamvis Corinthii hoc flagitarent, et cum expoſtulatione dicerent, ita inter ſe conveniſſe. Corinthiis autem induciae ſine foedere cum Athenienſibus extiterunt.

33. Eadem aeſtate Lacedaemonii cum frequentibus copiis, quas ex omni totius populi ordine collegerant, duce Pliſtoanacte Pauſaniae filio, Lacedaemoniorum rege, ex-

Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους ὀ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε, καὶ σφίσι ποιῆσαι ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον. μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων, ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν, καὶ τολοιπὸν μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν Κορινθίων, περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον· ἐλθόντες δὲ Ἀθήναζε μετὰ Κορινθίων, οὐχ εὕροντο τὰς δεχημέρους σπονδάς· ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι, Κορινθίοις εἶναι σπονδὰς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι. Κορινθίοις δὲ ἀνακωχὴ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

λγ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγου-

μένȣ τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παῤῥασίȣς, Μαντινέων ὑπηκόȣς ὄντας, κατὰ ϛάσιν ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ ϗ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς, καὶ αὐτοὶ ἐφρȣ́ρȣν ἐν τῇ Παῤῥασικῇ κείμενον, ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν Παῤῥασίων ἐδῄȣν· οἱ δὲ Μαντινῆς, τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες, αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρȣ́ρȣν. ἀδύναλοι δ' ὄντες διασῶσαι τό, τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος ϗ τὰς ἐν Παῤῥασίοις πόλεις, ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ, τȣ́ς τε Παῤῥασίȣς αὐτονόμȣς ποιήσαλες, ϗ τὸ τεῖχος καθελόλες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκȣ.

λδ'. Καὶ τȣ͂ αὐτȣ͂ θέρȣς ἤδη ἡκόλων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ Θρᾴκης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόλων ϛρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαλο, τȣ̀ς μὲν μετὰ Βρασίδȣ Εἵλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι,

peditionem susceperunt adversus Parrhasios, qui sunt in Arcadia, et qui Mantineorum imperio parent, ab ipsis seditione laborantibus acciti, simul etiam eversuri, si possent, munitionem, quam Mantinei in Cypselis exstruxerant, et in agro Parrhasio sitam ipsi suo praesidio tenebant, prope Sciritidem, quae est agri Laconici. Et Lacedaemonii quidem agrum Parrhasium vastabant: Mantinei vero, urbis custodia Argivis tradita, ipsi socios suo praesidio tutabantur. Cum autem et munitionem in Cypselis exstructam, et urbes in agro Parrhasio sitas conservare non possent, abierunt. Lacedaemonii vero, cum Parrhasios in libertatem asseruissent, et munitionem illam evertissent, domum redierunt.

34. Eadem aestate Lacedaemonii, cum ad ipsos jam ex Thracia rediissent milites, qui cum Brasida *illuc* profecti fuerant, quos post inita foedera Clearidas reduxerat, decreverunt, servos quidem, qui cum Brasida proelio interfuerant, liberos esse, et habitare ubicunque vellent. Nec multo post ip-

ſos cum iis, quos recenter in civium jus adſciverant, in Lepreo collocarunt, quod in Laconico, ac Eleo agro, *in ipſis utriusque confiniis* ſitum erat, cum jam Eleorum hoſtes eſſent. Suos vero *cives*, qui in inſula *Sphacteria* capti fuerant, et qui arma *hoſti* tradiderant, veriti, ne aliquid rerum novarum molirentur, exiſtimantes, ſe propter cladem acceptam deteriore conditione futuros, quamvis integra fama et exiſtimatione forent, quamvis etiam nonnulli magiſtratus jam gererent, ignominia notarunt. Hac autem ignominia notarunt, ut nullum magiſtratum gererent, utque nullam haberent poteſtatem earum rerum, quas aut emiſſent, aut vendidiſſent. Poſtea tamen in integrum reſtituti fuerunt.

35. Eadem aeſtate Dictidienſes Thyſſon *in monte* Atho ſitam, Athenienſium ſociam, ceperunt. Atque hac tota aeſtate inter Athenienſes et Peloponneſios commercium fuit. Sed ſtatim poſt inita foedera Athenienſes et Lacedaemonii inter ſe ſuſpecti eſſe coeperunt, quod neutri loca alteris reſtituiſſent. Nam Lacedaemonii, quibus ſortito

καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν Νεοδαμώδων ἐς Λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἠλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι Ἠλείοις. τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν, καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι, καὶ ὄντες ἐπίτιμοι, νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν· ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε, ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τὶ, ἢ πωλοῦντας, κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

λέ. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἄθῳ Δικτιδιῆς εἷλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις· ὑπώπτευον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν

πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι, καὶ τὰ ἄλλα, οὐκ ἀποδεδώκεσαν· οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους, οὐδὲ Βοιωτοὺς, οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ' Ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι. χρόνους τε προὔθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὴ ἐσιόντας, ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπώπτευον τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι. ὥστε οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες· τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ, τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι. τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴτου ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε

obtigerat, ut priores redderent, nec Amphipolin, nec caetera reddiderant; nec socios, qui erant in Thracia, ad foedera recipienda adegerant, ac ne Boeotos quidem, neque Corinthios, quamvis perpetuo dicerent, se, nisi *foedera recipere* vellent, una cum Atheniensibus eos coacturos: tempusque sine syngrapha praestituerant, intra quod, qui foedera *secum* non iniissent, utrisque hostes esse *pronunciarant.* Cum igitur Athenienses nihil horum *ab illis* re ipsa praestari viderent, Lacedaemonios nihil aequi animo agitare suspicabantur. Quamobrem ipsis Pylum repetentibus reddere noluerunt, quinetiam eos poenitebat, quod captivos ex insula reddidissent. Caeteraque *Lacedaemoniorum* loca retinebant, exspectantes donec et illi praestarent, quae promiserant. Lacedaemonii vero dicebant, se praestitisse, quae poterant. Se enim Atheniensibus reddidisse omnes, quos ex ipsis apud se in vinculis habebant, et milites, qui erant in Thracia, abduxisse, et si quid aliud in sua potestate habebant. Sed Amphipolin in sua po-

testate non esse dicebant, ita ut traderent. Operam vero daturos, ut et Boeotos et Corinthios in foedera adducerent, utque Panactum reciperent, et ut Athenienses, quotquot apud Boeotos erant captivi, recuperarent. Postulabant autem, ut Pylum sibi restituerent: sin minus, Messenios et servitia educerent, quemadmodum et ipsi ex Thracia *suos abduxerant*: utque locum illum Athenienses ipsi, si vellent, custodirent. Saepe autem multisque sermonibus per hanc aestatem habitis, *tandem* Atheniensibus persuaserunt, ut e Pylo educerent Messenios, caeterosque servos, et quotquot ex agro Laconico *ad ipsos* transfugerant. Ipsosque in Craniis Cephalleniae *insulae urbe* collocarunt. Hac igitur aestate a bello cessatum est, et ultro citroque ad utrosque commeatum.

36. In sequenti hyeme (jam enim alii Ephori magistratum gerebant; nec erant ii, quibus magistratum gerentibus foedera percussa fuerant; quinetiam horum nonnulli foederibus erant adversarii) cum legati ex sociorum agro *Lacedaemonem* venissent, et

παραδοῦναι. Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν, καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι. εἰ δὲ μὴ, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Εἵλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θράκης Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτοὺς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους, καὶ τοὺς ἄλλους Εἵλωτάς τε, καὶ ὅσοι ηὐτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἡσυχία ἦν, καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους.

λϛ΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ Ἔφοροι ἕτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἤδη, καί τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων

Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν Ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδὰς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταὐτά τε γιγνώσκειν, καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτοὺς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ Βοιωτῶν, Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους. οὕτω γὰρ ἥκιστα ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν. ἑλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους, πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας, καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν, Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος ἀεὶ ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις· ἵνα ἀντ' αὐτοῦ

Athenienſes et Boeoti et Corinthii praeſentes adeſſent, et ultro citroque multa verba facta fuiſſent, nec quicquam inter eos conveniret, poſtquam *Athenienſes* domum redierunt, Cleobulus et Xenares (illi, qui ex Ephoris foedera frangere potiſſimum volebant) cum Boeotis et Corinthiis privatim ſermones habuerunt, admonentes, ut harum rerum ſtatum accuratiſſime cognitum perpenderent, operamque darent, ut Boeoti, ubi prius ipſi ſocietatem cum Argivis iniiſſent, poſtea cum Boeotis Argivos Lacedaemoniis ſocios adjungerent. Sic enim Boeotos foedus cum Athenienſibus inire minime coactum iri *putabant*. Lacedaemonios enim Athenienſium inimicitiis ac foederum cum ipſis initorum violationi, amicitiam et ſocietatem Argivorum antepoſituros. Habebant enim exploratum, Lacedaemonios perpetuo cupere, civitatem Argivorum opportune ſibi amicam eſſe, quod bellum extra Peloponneſum levius *ſibi* fore ducerent, *ſi Argivos conſtantes amicos haberent*. Boeotos vero rogabant, ut Panactum Lacedaemoniis traderent, ut pro hoc recepta, ſi poſ-

ſent, Pylo, ad bellum adverſus Athenienſes commodius deſcenderent.

37. Atque Boeoti et Corinthii cum his mandatis, quae acceperant a Xenare et Cleobulo, et *ab aliis* quotquot ex Lacedaemoniis erant ipſis amici, ut ad ſuas respublicas referrent, utrique abierunt. Quos abeuntes duo e ſummo Argivorum magiſtratu viri in ipſo itinere obſervaverunt: congreſſique cum eis in colloquium venerunt, ſi quo pacto Boeoti ſocietatem ſecum inire poſſent, quemadmodum Corinthii et Elei et Mantinei. Se enim exiſtimare *dicebant*, ſi res iſta *ſibi feliciter* ſucceſſiſſet, facile jam ſibi fore et bellum gerere, et pacem facere et cum Lacedaemoniis, ſi vellent, et cum quibuscunque aliis opus eſſet, palam et publice hac de re agentibus. Haec Boeotorum legatis audita placuerunt. Nam forte accidit, ut ea peterent, quae vel ipſi amici, qui Lacedaemone erant, ipſis mandarant. Cum autem illi *duo* Argivi ſuum ſermonem ab ipſis admiſſum animadvertiſſent, et dixiſſent,

Πύλον, ἣν δύνωνται, ἀπολαβόντες, ῥᾷον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον.

λζ'. Καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ οἱ Κορίνθιοι ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινὰ, ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης, ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν· καὶ ξυγγενόμενοι ἐς λόγους ἦλθον, εἴπως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γενοίντο, ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς. νομίζειν γὰρ ἂν, τούτου προχωρήσαντος, ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκε. κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ὧνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες, ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις

πέμψουσιν ἐς Βοιωτοὺς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς Βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων. καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι, καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὅμοια σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις παρῆσαν Ἀργείων, τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι. καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος.

λη΄. Ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις, καὶ Κορινθίοις, καὶ Μεγαρεῦσι, καὶ τοῖς ἀπὸ Θράκης πρέσβεσιν, ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις, ἦ μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμύνειν τῷ δεομένῳ, καὶ μὴ πολεμήσειν τῷ μηδὲ ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης· καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας (τὸ

ſe legatos in Boeotiam miſſuros, abierunt. Boeoti vero *domum* reverſi, ad Boeotarchas detulerunt cum ea, quae Lacedaemone, tum ea, quae ex Argivis in congreſſu audiſſent. Boeotarchae vero id acceptum habuerunt, et multo promtiores fuerunt, quod ipſis utrinque contigiſſet, ut et illi ex Lacedaemoniis, quos ſibi amicos habebant, eadem peterent, et Argivi ad eadem properarent. Nec multo poſt Argivorum legati venerunt, ut eos ſollicitarent ad transigenda ea, quae promiſerant. Boeotarchae vero, probatis ipſorum poſtulatis, ipſos remiſerunt, polliciti, ſe legationem Argos de ſocietate miſſuros.

38. Interea vero Boeotarchis, et Corinthiis, et Megarenſibus, et legatis ex Thracia *miſſis* primum placuit, ut jurejurando interpoſito fidem ſibi mutuo darent, ea conditione, ut, quotiescunque res hoc flagitaret, opem ei ferrent, qui ope indigeret, et cum nullo bellum gererent, aut compoſitionem facerent, niſi de communi ſententia. Et ita Boeotos et Megarenſes (idem enim facie-

bant) cum Argivis jam foedus facere *dicebant*. Verum antequam jusjurandum juraretur, Boeotarchae rem communicarunt cum quatuor Boeotorum conciliis, quae summam rerum Boeotiarum poteſtatem habent: et ſuadebant, ut, jurejurando interpoſito, foedus auxilii mutui gratia cum illis civitatibus iniretur, quaecunque ſecum foedus adhibito jurejurando facere vellent. At Boeoti, qui in illis conſiliis erant, *eorum* conſilium non probarunt, veriti, ne Lacedaemoniis adverſarentur, ſi cum Corinthiis, qui *ab illis* defecerant, interpoſito jurejurando foedus facerent. Neque enim Boeotarchae ipſis declaraverant ea, quae Lacedaemone Cleobulus et Xenares Ephori, et *alii* amici ſuaſerant, ut prius cum Argivis et Corinthiis ſocietatem inirent, deinde cum Lacedaemoniis eandem facerent. Nam *Boeotarchae* exiſtimabant, illos, qui erant in conſilio, quamvis *haec ipſis* non dixiſſent, tamen nihil aliud decreturos, quam quod ipſi a ſe prius deliberatum *ipſis* ſuaſiſſent. ſed cum res *ipſis* non ſucceſſiſſet, Corinthii quidem, et legati ex Thracia *miſſi* infecto negotio abierunt. Boeotarchae vero, qui, ſi perſuadere potu-

γὰρ αὐτὸ ἐποίȣν) πρὸς τȣ̀ς Ἀργείȣς σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τȣ̀ς ὅρκȣς γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσαρσι βȣλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχȣσι, καὶ παρῄνȣν γενέσθαι ὅρκȣς ταῖς πόλεσιν ὅσαι βȣ́λονται ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομνῦναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βȣλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες ȣ̓ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες. ȣ̓ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε Ἐφόρων Κλεόβȣλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινȣ̃σιν, Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένȣς ξυμμάχȣς, ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι· οἰόμενοι τὴν βȣλὴν, κἂν μὴ εἴπωσιν, ȣ̓κ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες παραινȣ̃σιν. ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θράκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ

ταῦτα ἔπεισαν, κ὾ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Αργείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Αργείων ἐς τὰς βουλὰς, οὐδὲ ἐς τὸ Αργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν κ὾ διατριβὴ τῶν πάντων.

λθ'. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ολύνθιοι, Αθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἷλον. μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε Αθηναίοις κ὾ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Αθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι, κ὾ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε κ὾ τοὺς Αθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ᾽ αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται, ὥσπερ Αθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ, εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Αθηναίους

issent, operam dare statuerant, ut etiam cum Argivis societatem inirent, nec de Argivis quicquam amplius ad illa consilia retulerunt, nec legatos, quos *se missuros* promiserant, Argos miserunt: sed incuria quaedam, et rerum omnium procrastinatio erat.

39. Hac eadem hyeme Mecybernam, ubi erat Atheniensium praesidium, Olynthii subito adorti ceperunt. Posthaec Lacedaemonii (nam inter ipsos et Athenienses assidua colloquia fiebant de locis, quae invicem tenebant) existimantes, si Athenienses Panactum a Boeotis recepissent, fore ut ipsi Pylum reciperent, Boeotos per legationem adierunt, et orarunt, ut Panactum, et quotquot ex Atheniensibus in vinculis haberent, sibi traderent, ut pro his ipsi Pylum reciperent. Boeoti vero negarunt, se *haec* reddituros, nisi secum, quemadmodum cum Atheniensibus, societatem privatim coirent. Lacedaemonii vero, quamvis scirent, se Athe-

nienſibus injuriam facturos, quod cautum eſſet, ne ſine communi conſenſu vel foedus cum quoquam fieret vel bellum gereretur, quia tamen Panactum recipere cupiebant, ut Pylum pro ipſo recuperarent, ſimul etiam quod illi, qui foedera confundere properabant, ad foedus cum Boeotis ineundum propenſiores erant, ſocietatem *cum ipſis* fecerunt, hyeme jam extrema, et ſub vere: ſtatimque Panactum everſum eſt. Et undecimus hujus belli annus exiit.

40. Ineunte autem vere inſequentis aeſtatis, Argivi ſtatim, cum Boeotorum legati, quos *Boeoti* ſe miſſuros dixerant, non veniſſent, et Panactum *ab illis* everſum intellexiſſent, et ſocietatem inter Boeotos et Lacedaemonios privatim factam, extimuerunt, ne ſoli relinquerentur, omneſque ſocii ſe Lacedaemoniis adjungerent. Exiſtimabant enim Boeotos a Lacedaemoniis inductos fuiſſe et adPanactum evertendum, et ad ineundam cum Athenienſibus ſocietatem,et Athenienſes harum rerum conſcios eſſe *credebant*. Itaque ne cum Athenienſibus quidem

εἰρημένον, ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαι τῳ, μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν, ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς, προθυμουμένων τὰς ἐς Βοιωτοὺς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη, καὶ πρὸς ἔαρ· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

μ'. Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, οὓς ἔφασαν πέμψειν, οὐχ ἵκοντο, τό, τε Πάνακτον ᾔσθοντο καθαιρούμενον, καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό, τε Πάνακτον καθελεῖν, καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα· ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσιν

εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες, ἐκ τῶν διαφόρων, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαὶ, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις, Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι· ἡγούμενοι, ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπη ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν.

μα'. Καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν, λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι, ἢ ἐς πόλιν τινὰ,

ſocietatem facere ſibi amplius integrum eſſe *ducebant*, cum antea ſperaſſent, ſi propter controverſias, ea foedera, quae cum Lacedaemoniis inierant, frangerentur, futurum ſaltem, ut cum Athenienſibus ſocietatem inirent. Argivi igitur, cum his difficultatibus premerentur, et vererentur, ne ſimul cum Lacedaemoniis, et Tegeatis, et Boeotis, et Athenienſibus bellum ſibi gerendum eſſet, quod Lacedaemoniorum foedera prius non accepiſſent, ſed animis elati Peloponneſi principatum ſe adepturos ſperaſſent, quamprimum potuerunt legatos Lacedaemonem miſerunt, Euſtrophum et Aeſonem, qui ipſis cariſſimi eſſe videbantur; exiſtimantes, ubi quam commodiſſima foedera pro praeſenti rerum ſtatu cum Lacedaemoniis feciſſent, quomodocunque res caderet, ſe quietos futuros.

41. Ipſorum autem legati profecti, ſermonem habuerunt cum Lacedaemoniis, quibus conditionibus foedera facienda eſſent. Ac primum quidem Argivi poſtulabant, ut vel civitatis vel privati alicujus arbitrio permitteretur controverſia de agro Cynurio, de

quo in confiniis posito semper contendebant. (hic autem ager continet Thyream, et Anthenam urbem, eumque Lacedaemonii possident.) Deinde vero, quamvis Lacedaemonii nullam de eo mentionem fieri finerent; at se, si vellent illi foedus ex pristina formula facere, ad hoc paratos esse *dicerent*: Lacedaemonios tamen Argivi legati ad haec sibi concedenda induxerunt; ut in praesentia quidem foedus annorum quinquaginta facerent, quotiescunque vero utrilibet *alteros ad proelium* provocassent, dummodo neque morbo neque bello, vel Lacedaemoniorum vel Argivorum civitas implicita esset, de hoc agro armis decernere liceret, quemadmodum et ante quondam *factum esset*, quum utrique se victores discessisse judicarunt. Sed persequi non liceret ulterius, quam vel ad Argorum vel ad Lacedaemonis terminos. Lacedaemoniis vero primum quidem haec stultitiae plena esse videbantur: deinde (Argos enim quavis ratione amicum habere cupiebant) assensi sunt iis conditionibus, quibus *foedus fieri* postulabant; et syngrapham fecerunt. Lacedaemonii au-

ἢ ἐς ἰδιώτην, περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται, μεθορίας ὄσης· (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν, καὶ Ἀνθήνην πόλιν· νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι) ἔπειτα δ' οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἕτοιμοι εἶναι. οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὁποτεροισοῦν προσκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης, μήτε πολέμου, Λακεδαίμονι καὶ Ἄργει διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν· διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλον ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν, καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαι-

μόνιοι, πρὶν τέλος τὶ αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Αργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς, δεῖξαι τῷ πλήθει, κὴ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια, τὺς ὅρκυς ποιησομένυς. κὴ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν.

μϐ'. Εν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Αργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων, Ανδρομένης κὴ Φαίδιμος κὴ Αντιμενίδας, ὓς ἔδει τὸ Πάνακτον κὴ τοὺς ἄνδρας τὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Αθηναίοις ἀποδῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον εὗρον, ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Αθηναίοις κὴ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτῦ ὅρκοι παλαιοὶ, μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τὺς δ' ἄνδρας ὓς εἶχον αἰχμαλώτυς οἱ Βοιωτοὶ Αθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ανδρομένην ἐκόμισαν τοῖς Αθηναίοις, κὴ ἀπέδοσαν· τῦ τε Πανάκτυ τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες κὴ τῦτο ἀποδιδόναι. πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν

tem *legatos Argivorum* hortati ſunt, ut, priusquam quicquam eorum conficeretur, Argos reverſi, populo oſtenderent, quas ſi probaſſet, tunc vero ad Hyacinthia redirent, ut jusjurandum praeſtarent. Et illi quidem abierunt.

42. Interea vero dum Argivi haec tractarent, Lacedaemoniorum legati, Andromenes, Phaedimus, et Antimenidas, quibus mandatum fuerat, ut Panactum, et captivos a Boeotis receptos Athenienſibus redderent, Panactum quidem ab ipſis Boeotis everſum offenderunt, eo praetextu, quod olim inter Boeotos et Athenienſes orta de illo caſtello controverſia, jurejurando interpoſito conveniſſet, ut neutri *ſoli* id incolerent: ſed Athenienſium viros, quos *Boeoti* captivos habebant, Andromenes ejusque collegae receptos ad Athenienſes deduxerunt, ac reddiderunt, et Panacti everſionem ipſis ſignificarunt, exiſtimantes, ſe hoc etiam ipſis reddituros, nullum enim Athenienſium hoſtem in eo amplius habitaturum. Cum autem

haec dicerentur, Athenienſes graviter indignabantur, quod a Lacedaemoniis injuriam ſibi fieri putarent, cum ob everſionem Panacti, quod *ſtans* traditum oportuerat, tum quod audirent, *eos* cum Boeotis quoque ſocietatem privatim feciſſe, cum tamen antea dicerent, ſe communiter adacturos eos, qui foedus recipere noluiſſent. *Haec igitur*, et alia conſiderabant, quaecunque *Lacedaemonii* ex pacto non ſervaverant, et ſe fraude circumventos exiſtimabant. Quare legatos cum aſperiore reſponſo dimiſerunt.

43. Cum igitur inter Lacedaemonios et Athenienſes hujusmodi diſſidium eſſet, ſtatim et illi, qui Athenis foedera ſolvere cupiebant, in hanc rem incumbere coeperant. Erant autem cum alii, tum etiam Alcibiades Cliniae filius, qui quamvis aetate tunc eſſet adhuc juvenis, tamen propter majorum dignitatem honorabatur, ut *nullus alius* in alia civitate, cui vel ſatius eſſe videbatur ad Argivos potius accedere, quinetiam contentionis ſtudio, quod elato eſſet animo, *foederibus* adverſabatur, quod Lacedaemo-

αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων, οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων, τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι. ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

μγ΄. Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς, εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε, καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λα-

κεδαιμόνιοι διὰ Νικίȣ καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδὰς, αὐτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες, καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ ὖσαν ȣ̓ τιμήσαντες· ἣν τȣ̃ πάππȣ ἀπειπόντος, αὐτὸς τȣ̀ς ἐκ τῆς νήσȣ αὐτῶν αἰχμαλώτȣς θεραπεύων, διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσȣ̃σθαι, τότε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίȣς, ἀλλ' ἵνα Αργείȣς σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι, καὶ αὖθις ἐπ' Αθηναίȣς μόνȣς ἴωσι, τȣ́τȣ ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτȣ́ς. καὶ τότε ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Αργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡςτάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλȣμένȣς ἥκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ηλείων, ὡς καιρȣ̃ ὄντος, καὶ αὐτὸς ξυμπράξων ταμάλιστα.

μδ'. Οἱ δὲ Αργεῖοι, ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν ȣ̓ μετ' Αθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθε-

nii per Niciam et Lachetem foedera fecissent, ipso propter adolescentiam contemto, nec habito ei honore ex vetusti hospitii jure: quod, cum *ipsius* avus *Lacedaemoniis* renuntiasset, ipse illorum captivos ex insula officiis prosequens, renovare cogitabat: undique igitur sibi de suo jure detrahi putans, et initio Lacedaemoniis intercessit, affirmans, illos non esse constantes: sed, ut, inito cum Argivis foedere eos sibi eximant, et postea Athenienses solos adoriantur, hac de causa foedus cum ipsis facere velle. Et tunc, quum hoc diffidium exortum est, confestim Argos privatim misit, hortans *Argivos*, quam celerrime cum Mantineis et Eleis *Athenas* venirent, *eos* ad societatem provocantes, quod tempus esset opportunum; seque studiosissime ipsis adfuturum *pollicebatur*.

44. Argivi autem, cum hunc nuntium audissent, simul etiam cum cognovissent, societatem a Boeotis cum Atheniensibus non esse factam, sed magnam dissensionem inter

ipſos *Athenienſes* et Lacedaemonios eſſe natam, ſuos quidem legatos, qui *tunc* aberant, quos de foederibus acturos Lacedaemonem miſerant, non curabant; ſed ad Athenienſes potius animum advertebant: exiſtimantes civitatem, cum qua ſibi vetus amicitia intercederet, et quae populari ſtatu, quemadmodum et ſua civitas, regeretur, et quae magnam in mari potentiam haberet, ſibi, ſi bellum ſuſciperent, in hoc auxilium eſſe laturam. Confeſtim igitur legatos de ſocietate acturos ad Athenienſes miſerunt. Illos autem Eleorum et Mantineorum legati comitabantur. Confeſtim etiam et Lacedaemoniorum legati, Philocharidas, Leon, et Endius, qui *apud Athenienſes* gratioſi eſſe videbantur, *eo* profecti ſunt; veriti ne *Athenienſes Lacedaemoniis* irati ſocietatem cum Argivis facerent, ſimul etiam Pylum pro Panacto repetituri, et de ſocietate cum Boeotis inita *Lacedaemonios* purgaturi, *et demonſtraturi, illos hanc ſocietatem* non feciſſe, ut Athenienſibus malum darent.

45. Cum autem hisce de rebus in ſenatu

ςῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Αθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον· νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἢν καθιςῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς τοὺς Αθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ Ηλεῖοι, καὶ Μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Αθηναίοις, Φιλοχαρίδας, καὶ Λέων, καὶ Ενδιος· δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς Αργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτου, καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Αθηναίων ἐποιήσαντο.

μέ. Καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε

τύτων, καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκυσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Αλκιβιάδην ἐφόβυν, μὴ καὶ, ἢν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος, καὶ ἀπωσθῇ ἡ Αργείων ξυμμαχία· μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτὺς τοιόνδε τι ὁ Αλκιβιάδης· τὺς Λακεδαιμονίυς πείθει, πίστιν αὐτοῖς δὺς, ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν. πείσειν γὰρ αὐτὸς Αθηναίυς ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν, καὶ τἄλλα ξυναλλάξειν. βυλόμενος δὲ αὐτὺς Νικίυ τε ἀποστῆσαι, ταῦτα ἔπραττε, καὶ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτὺς ὡς ὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν, ὐδὲ λέγυσιν οὐδέποτε ταυτὰ, τὺς Αργείυς καὶ Ηλείυς καὶ Μαντινέας ξυμμάχυς ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο ὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες, καὶ ἐπερωτώμενοι ὐκ ἔφασαν (ὥσπερ ἐν τῇ βυλῇ) αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Αθηναῖοι ὐκέτι ἠνείχοντο. ἀλλὰ τῦ Αλκιβιάδυ πολλῷ μᾶλ-

verba facerent, et ſe cum ſumma poteſtate de componendis omnibus controverſiis *eo* veniſſe dicerent, Alcibiadi metum incutiebant, ne, ſi ad populum haec *ipſa* retuliſſent, plebem allicerent, et Argivorum ſocietas reſpueretur. Sed Alcibiades hujusmodi fraudem adverſus ipſos machinatur. Lacedaemoniis, fide ipſis data, perſuadet, ne coram populo fateantur, ſe cum ſumma poteſtate veniſſe, quod ſi fecerint, ſe Pylum ipſis redditurum, (ſe enim hoc Athenienſibus perſuaſurum, quemadmodum et tunc ſe *Lacedaemoniis* adverſari dicebat) et caeteras controverſias compoſiturum. Haec autem eo conſilio agebat, ut *Lacedaemonios* a Nicia alienaret, utque apud populum ipſos criminatus, quod nihil ſinceri in animo haberent, nec eadem unquam dicerent, Argivorum et Eleorum et Mantineorum ſocietatem conciliaret. Et ita evenit. Nam cum *legati* ad populum proceſſiſſent, et interrogati non dixiſſent (ut in ſenatu) ſe cum ſumma poteſtate veniſſe, tunc vero Athenienſes haud amplius *illorum inconſtantiam* tulerunt. Sed Alcibiadem multo vehementiori-

bus, quam ante, clamoribus Lacedaemonios insectantem audiebant, animisque propensis erant, Argivis illorumque comitibus *in concionem* introductis, ad societatem cum ipsis statim ineundam. Sed facto terrae-motu, priusquam quicquam constitueretur haec concio dilata est.

46. In concione vero, quae postridie convocata fuit, Nicias, quamvis ipsi Lacedaemonii *ab Alcibiade* decepti fuissent, quamvis etiam ipse quoque deceptus fuisset, quod negassent, se cum summa potestate venisse, tamen dixit oportere *Athenienses* cum Lacedaemoniis potius, *quam cum Argivis* societatem inire, et dilato Argivorum negotio, *legatos* ad ipsos *Lacedaemonios* iterum mittere, et explorare, quidnam in animo haberent. Hanc enim belli dilationem sibi quidem honestam, illis vero turpem fore dicebat. Nam sibi quidem maxime expedire, florente jam republica fortunam hanc florentem quam diutissime conservare. Illis vero in afflicta fortuna versantibus, loco lucri fore, primo quoque tempore belli fortunam periclitari. Persuasit autem *Atheniensibus*, ut legatos *Lacedaemonem* mitterent (in quorum nume-

λον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων, ἐσήκουόν τε καὶ ἕτοιμοι ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς Αργείους, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτῶν, ξυμμάχους ποιεῖσθαι. σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη.

μϛ΄. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων, καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορες ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Αργείους, πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς, καὶ εἰδέναι ὅ, τι διανοοῦνται· λέγων, ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι. σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων, ὡς ἐπιπλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν· ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν, ὅτιτάχιστα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας Λα-

κεδαιμονίους, εἴτι δίκαιον διανοῦνται, Πάνακτόν τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι, καὶ Ἀμφίπολιν· καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο, ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον, ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι· ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα. εἴτέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες, ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων, ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδὰς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους· τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ τὸν Ξενάρη τὸν Ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. τοὺς δὲ ὅρκους, δεομένου Νικίου, ἀνενεώσαντο. ἐφο-

ro et ipſe erat) qui juberent Lacedaemonios, ſi quid ſinceri in animo haberent, Panactum erectum *ac integrum*, et Amphipolin reſtituere; et Boeotorum ſocietatem miſſam facere, niſi foedera *ſecum* inire vellent, quemadmodum cautum fuerat, ut neutri ſine mutuo conſenſu cum ullo paciſcerentur. Imperarunt etiam, ut dicerent, ſe quoque, ſi injuriam facere voluiſſent, ſocietatem cum Argivis jam facturos fuiſſe: quod ipſi *Argivi* hac ipſa de cauſa adeſſent. Et ſi quid aliud crimini dabant, Niciam ejusque collegas cum mandatis de omnibus miſerunt. Cum autem legati perveniſſent, et cum alia denunciaſſent, tum etiam ad extremum dixiſſent, niſi *Lacedaemonii* ſocietatem cum Boeotis initam dirimerent, qui foedus *ſecum* inire noluerant, ſe quoque cum Argivis, eorumque ſociis ſocietatem facturos: Lacedaemonii reſponderunt, ſe ſocietatem cum Boeotis initam non diremturos, (nam Xenares Ephorus et alii, quotquot ejusdem factionis erant, evicerant, ut haec fierent,) foederis tamen jusjurandum Nicia rogante

renovarunt. Verebatur enim, ne rebus omnibus prorſus infectis abiret, ac male audiret, (quod etiam accidit) quod foederum cum Lacedaemoniis faciendorum autor eſſe videretur. Cum autem ipſe rediiſſet, et Athenienſes audiſſent, nihil a Lacedaemoniis impetratum fuiſſe, confeſtim indignari coeperunt, et injuriam ſibi fieri putantes, cum Argivis eorumque ſociis (aderant enim illi, ab Alcibiade introducti) foedera ac ſocietatem fecerunt, his verbis.

47. ‘ Foedera fecerunt Athenienſes, ‘ et Argivi, et Mantinei, et Elei, in annos ‘ centum, pro ſe ipſis, et pro ſociis, quibus ‘ utrique praeſunt, ſincera et commoda, tam ‘ terra, quam mari. Nefas autem ſit Argi‘ vos, et Eleos, et Mantineos, eorumque ‘ ſocios, Athenienſibus, ac ſociis, quibus ‘ Athenienſes imperant, arma detrimenti ‘ cauſa inferre. Et *viciſſim* nefas ſit Athe‘ nienſes, eorumque ſocios, Argivis, et E-

βεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ (ὅπερ καὶ ἐγένετο) αἴτιος δοκῶν. εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὡς ἤκουσαν οἱ Αθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον. καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Αργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Αλκιβιάδου, ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

μζ'. ' ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο
' ἑκατὸν Αθηναῖοι ἔτη, καὶ Αργεῖοι, καὶ
' Μαντινῆς, καὶ Ηλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐ-
' τῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν
' ἑκάτεροι, ἀδόλους, καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ
' γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ
' ἐξέσω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Αρ-
' γείους, καὶ Ηλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς
' ξυμμάχους, ἐπὶ Αθηναίους καὶ τοὺς ξυμ-
' μάχους ὧν ἄρχουσιν Αθηναῖοι, μήτε Α-
' θηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ Αργεί-

ους, καὶ Ηλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Αθηναίους, καὶ Αργείους, καὶ Ηλείους, καὶ Μαντινέας, ἑκατὸν ἔτη. καὶ ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τῶν Αθηναίων, βοηθεῖν Αργείους καὶ Ηλείους καὶ Μαντινέας Αθήναζε, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Αθηναῖοι, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Αργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ηλείοις, καὶ Αθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων. καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Αθηναίους ἐς Αργος, καὶ Μαντίνειαν, καὶ Ηλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ηλείων, ἢ τὴν Μαντινέων, ἢ τὴν Αργείων, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρό-

'leis, et Mantineis, eorumque sociis ulla 'vel fraude, vel machinatione. His condi-'tionibus Athenienses, et Argivi, et Elei, 'et Mantinei sint socii centum annos. Et 'si hostes in Atheniensium agrum invase-'rint, Argivi, et Elei, et Mantinei Athe-'nas ad opem ferendam veniant, prout A-'thenienses *ipsis* denunciaverint, ratione 'quam acerrima poterunt, pro viribus. 'Quod si *agro* vastato discesserint, haec ci-'vitas ab Argivis, et Mantineis, et Eleis, et 'Atheniensibus pro hoste habeatur, et a 'cunctis his civitatibus *bello petatur ac* ve-'xetur. Nulli vero harum civitatum bel-'lum *communiter susceptum* adversus istam '*hostium* civitatem deponere liceat, nisi 'cunctis *idem* videatur. Vicissim autem A-'thenienses quoque Argos, Mantineam, et 'Elin ad opem ferendam proficiscantur, si 'hostes invaserint in agrum Eleorum, aut 'Mantineorum, aut Argivorum, prout hae 'civitates *ipsis* significaverint, ratione quam

'acerrima poterunt, pro viribus. Quod si 'agro vaſtato discesserint, haec civitas ab 'Athenienſibus, et Argivis, et Mantineis, 'et Eleis pro hoſte habeatur, et a cunctis 'his civitatibus vexetur. Bellum autem ad- 'verſus hanc civitatem *ſusceptum* deponere 'nefas ſit, niſi cunctis civitatibus *idem* vide- 'atur. Praeterea nulla *harum civitatum foe-* '*deratarum* per agrum ſuum, aut ſociorum, 'quibus ſingulae civitates imperant, aut per 'mare, homines armatos, inferendi belli 'gratia, transire ſinat, niſi univerſae civi- 'tates, Athenienſis, Argiva, Mantinea, et 'Elea, de communi ſententia transitum eſ- 'ſe decreverint. Illis autem, qui opem fe- 'rent, civitas, quae *illos* mittet, commeatum 'praebeat ad dies triginta, ab eo die, quo '*auxilia* in eam civitatem ingreſſa fuerint, 'quae opem ſibi ferendam ſignificaverit, et 'abeuntibus eodem modo. Quod ſi copiis '*accitis* diutius uti velint, illa civitas, quae '*copias* acciverit, ſtipendium det, ſingulis

πῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις, καὶ Ἀργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων. καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διϊέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν, τὴν δίοδον εἶναι Ἀθηναίων, καὶ Ἀργείων, καὶ Μαντινέων, καὶ Ἠλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν, σῖτον, ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιοῦσι, κατὰ ταυτά. ἢν δὲ πλέονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη δι-

‘ δότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ, καὶ ψιλῷ
‘ καὶ τοξότῃ, τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς
‘ ἡμέρας ἑκάστης· τῷ δ' ἱππεῖ, δραχμὴν
‘ Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμέ-
‘ νη, τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω ὅταν ἐν τῇ
‘ αὐτῇ ὁ πόλεμος ᾖ· ἢν δέ ποι δόξῃ ταῖς
‘ πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς
‘ ἡγεμονίας μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλε-
‘ σιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους
‘ μὲν, ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμ-
‘ μάχων· Ἀργεῖοι δὲ, καὶ Μαντινεῖς, καὶ
‘ Ἠλεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων, κατὰ
‘ πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπι-
‘ χώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ τῶν
‘ ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος, ἔστω ὅδε, Ἐμ-
‘ μένω τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμε-
‘ να, δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως· καὶ
‘ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδε-
‘ μιᾷ. ὀμνύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν ἡ βουλὴ
‘ καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί· ἐξορκούντων δὲ οἱ
‘ πρυτάνεις. ἐν Ἄργει δὲ, ἡ βουλὴ, καὶ οἱ

'quidem gravis ac levis armaturae militi-
'bus, atque ſagittariis, quotidie ternos obo-
'los Aeginaeos: equiti vero, ſingulas drach-
'mas Aeginaeas. Eadem civitas, quae *cò-*
'pias acciverit, imperii ſummam obtineat,
'ſi bellum in ejus finibus geratur: at ſi quo
'univerſis civitatibus conjunctis copiis pro-
'ficiſci viſum fuerit, omnes civitates *in*
'*hac expeditione* par imperium participent.
'Haec autem foedera, Athenienſes qui-
'dem pro ſe ipſis, et pro ſociis, jurent. Ar-
'givi vero, et Mantinei, et Elei, eorumque
'ſocii in ſuis quique civitatibus jurent. Sin-
'gulae autem civitates ſupra lectas hoſtias
'jusjurandum, quod moribus patriis eſt re-
'ceptum, et quod religioſiſſimum apud ſin-
'gulas habetur, jurent. Jusjurandum au-
'tem in haec verba juretur: Perſtabo in
'ſocietate ex pactis et conventis, juſte et
'innocue et ſincere; nec *eam* ulla vel falla-
'cia vel machinatione violabo. Jurent au-
'tem Athenis quidem, Senatus et Polemar-
'chi: Prytanes autem ad jusjurandum *alios*

'adigant. Argis vero, Senatus, et Octogin-
'ta viri, et Artynae: et Octoginta viri *a-*
'*lios* ad jusjurandum adigant. Mantineae
'vero, Demiourgi, et Senatus, et caeteri
'Magiſtratus: Theori vero, et Polemarchi
'*alios* ad jusjurandum adigant. Elide ve-
'ro, Demiourgi, et Quaeſtores aerarii, et
'Sexcenti viri: Demiourgi vero, et Thes-
'mophylaces ad jusjurandum *alios* adigant.
'Hoc autem jusjurandum renovent, Athe-
'nienſes quidem, euntes Elin, et Mantine-
'am, et Argos, triginta diebus ante Olym-
'pia. Argivi vero, et Elei, et Mantinei, e-
'untes Athenas, decem diebus ante magna
'Panathenaea. Haec autem foederum et
'jurisjurandi et ſocietatis pacta in lapideo
'cippo inſcribant, Athenienſes quidem, in
'arce: Argivi vero, in foro, in Apollinis
'templo: Mantinei vero, in Jovis templo
'in foro. Cippum etiam aeneum communi
'ſumtu factum ſtatuant Olympiae, in ludis
'Olympiacis, qui nunc fiunt. Quod ſi quid

‘ ὀγδοήκοντα, καὶ αἱ ἀρτῦναι· ἐξορκούντων
‘ δὲ, οἱ ὀγδοήκοντα. ἐν δὲ Μαντινείᾳ, οἱ
‘ δημιουργοὶ, καὶ ἡ βουλὴ, ϗ αἱ ἄλλαι ἀρ-
‘ χαί· ἐξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ, καὶ οἱ πο-
‘ λέμαρχοι. ἐν δὲ Ἤλιδι, οἱ δημιουργοὶ, ϗ
‘ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες, ϗ οἱ ἑξακόσιοι. ἐξ-
‘ ορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ, ϗ οἱ θεσμοφύ-
‘ λακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους, Ἀθη-
‘ ναίους μὲν, ἰόντας ἐς Ἦλιν, ϗ ἐς Μαντί-
‘ νειαν, ϗ ἐς Ἄργος, τριάκοντα ἡμέραις πρὸ
‘ Ὀλυμπίων· Ἀργείους δὲ καὶ Ἠλείους, ϗ
‘ Μαντινέας ἰόντας Ἀθήναζε, δέκα ἡμέ-
‘ ραις πρὸ Παναθηναίων τῶν μεγάλων. τὰς
‘ δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ
‘ τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγρά-
‘ ψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ· Ἀθηναίους μὲν, ἐν
‘ πόλει· Ἀργείους δὲ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν τοῦ Ἀ-
‘ πόλλωνος τῷ ἱερῷ· Μαντινέας δὲ, ἐν τοῦ
‘ Διὸς τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων
‘ δὲ καὶ Ὀλυμπιάσι στήλην χαλκῆν κοινῇ
‘ Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄ-

' μενον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προ-
' σθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις. ὅ, τι
' δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ
' βουλευσαμέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.'

μή. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο· καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἕνεκα οὐδ' ὑφ' ἑτέρων. Κορίνθιοι δὲ, Ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι, οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου Ἠλείοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν· ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων, καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

μθ'. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τοπρῶτον ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ

'his civitatibus videatur melius esse, *hoc* 'addant pactis et conventis. Quicquid au'tem his universis civitatibus consilio una 'communicato visum fuerit, id ratum sit.'

48. Haec igitur foedera, et societates hunc in modum initae sunt: illa tamen, quae inter Lacedaemonios et Athenienses inita fuerant, neutri propterea alteris renuntiarunt. Corinthii vero, quamvis essent Argivorum socii, haec tamen inire noluerunt: quinetiam cum paulo ante societas inter Eleos, Argivos, et Mantineos inita fuisset, ea conditione, ut cum iisdem bellum gererent, et pacem facerent, *hujus societatis* participes esse noluerunt. Dixerunt enim sufficere sibi superiorem illam subsidiariam societatem, quam inter se inierant, ut alteri alteris mutuam opem ferrent, at nulli bellum communiter inferrent. Atque ita Corinthii ab illorum societate recesserunt, et animum ad Lacedaemonios iterum converterunt.

49. Hac autem aestate Olympia exstiterunt, in quibus Androsthenes Arcas, tunc primum in Pancratii certamine victor fuit: et Lacedaemonii aditu ad templum ab Eleis

prohibiti fuerunt, ne ſacrificium facerent, neve certarent, quod ipſis non perſolverent multam, quam Elei ipſis ex lege Olympiaca damnatis irrogaverant. dicebant enim, illos in munitionem Phyrcum arma intuliſſe, et milites ex ſuis armatos in Lepreum immiſiſſe, Olympiaci foederis tempore. Multa autem erant duo millia minarum, in ſingulos milites armatos binae minae, quemadmodum lege continetur. Lacedaemonii vero, miſſis legatis, contradicebant, negantes, ſe juſte condemnatos, quippe quod foedus Lacedaemoniis nondum denuntiatum fuiſſet, quum ſuos milites armatos illuc immiſerunt. Elei vero dicebant, inducias apud ſe jam fuiſſe. Sibi enim ipſis primis *has inducias* indixerant, et ſe quieſcentibus, neque *tale quid* exſpectantibus, utpote foederis tempore, ipſos Lacedaemonios clam injuriam *ſibi* feciſſe *dicebant*. Lacedaemonii vero excipiebant, *atque illis reſpondebant, non ſolis agri Elei incolis has inducias indicendas fuiſſe: ſed* oportuiſſe etiam ipſos *Eleos* Lacedaemoniis denunciare, ſi tunc injuriam ſibi ab ipſis *Lacedaemoniis* fieri putabant, non au-

ὑπὸ Ἠλείων εἴρχθησαν, ὥστε μὴ θύειν, μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν, καὶ εἰς Λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη, δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δέ, πρέσβεις πέμψαντες, ἀντέλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι ποτ' ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδάς, ὅτ' ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι. πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσι, καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν, καὶ οὐ προσδεχομένων, ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον, οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς, ἀλλ'

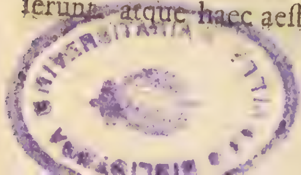
οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ηλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι, μὴ ἂν πεισθῆναι· εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό, τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου, καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν.

ν'. Ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, αὖθις τάδε ἠξίουν, Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται. ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ολυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ, θυσίας, καὶ ἀγώνων, καὶ οἴκοι ἔθυον. οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐθεώρουν, πλὴν Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ηλεῖοι, δεδιότες μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Αργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Αθηναίων ἱππῆς, οἱ ἐν

tem, quod arbitrarentur, hoc facere, et *promittebant*, *ſe* nulla arma in poſterum ipſis illaturos. Elei vero in eadem ſententia perſtabant, dicentes, ſe nunquam adductum iri, ut ſibi nullam injuriam *a Lacedaemoniis* factam eſſe crederent. Sed ſi Lepreum ſibi reſtituere vellent, ſuam multae partem remiſſuros, et *partem*, quae Deo deberetur, ſe pro ipſis perſoluturos.

50. Sed cum *Lacedaemonii* audire nollent, *Elei* rurſus haec poſtularunt, ut Lepreum quidem, ſi nollent, non reſtituerent, verum adſcenderent ad Jovis Olympii aram, quandoquidem templo uti exoptarent, ut coram Graecis jurarent, ſe multam in poſterum perſoluturos. Sed cum ne iſta quidem *facere* vellent, Lacedaemonii quidem a templo, ſacrificiis, et certaminibus prohibiti fuerunt, domique ſacrificium fecerunt: caeteri vero Graeci, praeter Lepreatas *certamina* ſpectaverunt. Elei tamen veriti, ne *Lacedaemonii* per vim ſacrificium facerent, cum juventute armata excubias egerunt. Ad ipſos autem venerunt et Argivi et Mantinei,

ex utrisque mille, et Atheniensium equites, qui dierum festorum celebrationem Argis praestolabantur. Nam omnem illius coetus frequentiam ingens timor invaserat, ne Lacedaemonii armati *eo* venirent; praesertim postea quam Lichas Arcesilai *filius* Lacedaemonius virgis a lictoribus in stadio caesus fuerat, quod cum ipsius bigae vicissent, et per praeconis vocem pronunciatum fuisset, publicas Boeotorum *bigas vicisse*, quod *Lacedaemoniis* interdictum fuisset certaminibus, *ipse* in stadium progressus, aurigam coronasset, cupiens indicare currum illum suum fuisse. Quamobrem multo magis omnes tunc timuerunt, et aliquid novi fore videbatur. Lacedaemonii tamen quieverunt, atque illa dierum festorum celebratio sic ipsis praeteriit. Post Olympia autem Argivi eorumque socii Corinthum iverunt, Corinthios oraturi, ut ad se transirent. Aderant autem et Lacedaemoniorum legati, et quamvis multi sermones habiti fuissent, ad extremum tamen nihil peractum est: sed facto terrae-motu in suam quique urbem discesserunt: atque haec aestas excessit.

Αργει ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. δέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Λείχας ὁ Αρκεσιλάου Λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους, καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα, ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα. ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες, καὶ ἐδόκει τὶ νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε, καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ολύμπια Αργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες· καὶ πολλῶν λόγων γενομένων, τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου, διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

να΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας, καὶ Δόλοπας, καὶ Μηλιέας, καὶ Θεσσαλῶν τινάς. προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταύτῃ τῇ πόλει πολέμια ἦν. οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη· καὶ εὐθύς τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος Λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε· διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

νβ΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, τὴν Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον, ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ, παρέλαβον τὸ χωρίον, μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυ-

51. Ineunte autem hyeme, Heracleotae, qui ſunt in agro Trachinio, cum Aenianibus, et Dolopibus, et Melienſibus, et nonnullis Theſſalis proelium commiſerunt. Nam hae gentes, quae huic *Heracleotarum* urbi finitimae erant, ei hoſtes erant. Haec enim urbs non adverſus ullum alium, quam iſtarum *gentium* agrum condita fuerat, *ut ipſae credebant*. Et ſimul atque condi coepta eſt, ſtatim ei adverſari coeperunt, eam pro viribus atterentes, et tunc Heracleotas proelio ſuperarunt, et Xenares Lacedaemonius ipſorum dux *in eo* cecidit, et *multi* alii Heracleotae perierunt. atque illa hyems exiit, et duodecimus hujus belli annus exceſſit.

52. Inſequentis autem aeſtatis initio ſtatim, Heracleam, quod poſt proelium graviter infeſtaretur, Boeoti *in fidem ſuam* receperunt, et Hegeſippidam Lacedaemonium, ut perperam res illas adminiſtrantem, expulerunt. Hanc autem urbem receperunt, veriti ne, Lacedaemoniis Peloponneſi tumultu turbatis, Athenienſes *eam* occupa-

rent. Lacedaemonii tamen ipſis erant irati. Eadem aeſtate Alcibiades Cliniae *filius*, Athenienſium dux, Argivis ac ſociis *eum* adjuvantibus, in Peloponneſum profectus, cum paucis gravis armaturae militibus Athenienſibus, et ſagittariis, et ſociis, quos illinc aſſumſerat, tum alia, quae ad ſocietatem pertinebant, conſtituit, per mediam Peloponneſum cum copiis iter faciens, tum etiam Patrenſibus perſuaſit, ut muros ad mare uſque perducerent, et ipſe alteros Rhium Achaicum verſus exſtruere in animo habebat. Sed Corinthii, et Sicyonii, et *alii*, quibus *hi muri* exſtructi damnum daturi erant, *illuc* accurrentes impediverunt.

53. Eadem aeſtate bellum inter Epidaurios et Argivos geſtum eſt, praetextu quidem hoſtiae, quam ad Apollinem Pythium Epidaurii paſcuorum nomine adducere debuerant, nec tamen miſerant. Ipſum autem templum erat potiſſimum in Argivorum poteſtate. Sed vel ſine iſta *ſpecioſa* cauſa Alcibiades et Argivi Epidaurum, ſi poſſent,

ξυμμένων, Ἀθηναῖοι λάβωσι. Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων, ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον μετ᾽ ὀλίγων Ἀθηναίων ὁπλιτῶν, καὶ τοξοτῶν, καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, καὶ παραλαβὼν, τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ, καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν, καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν, βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

νγ΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν, περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν, οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων Ἐπιδαύριοι. κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι. ἐδόκει δὲ, καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας, τὴν Ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκι-

βιάδη κ) τοῖς Αργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθȣ ἕνεκα ἡσυχίας, κ) ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν, ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Αθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Αργεῖοι, ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Επίδαυρον διὰ τȣ̃ θύματος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλȣ̃ντες.

νδ'. Εξεστράτευσαν δὲ κ) οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τȣ̀ς αὐτȣ̀ς χρόνȣς πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας, πρὸς τὸ Λύκαιον, Αγιδος τȣ̃ Αρχιδάμου βασιλέως ἡγȣμένου. ᾔδει δὲ ȣ̓δεὶς ὅποι στρατεύȣσιν, ȣ̓δὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ πρȣ̀χώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴκȣ, καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα (Καρνεῖος δ' ἦν μὴν) ἱερομήνια Δωριεῦσι παρασκευάζεσθαι, ὡς στρατευσομένȣς. Αργεῖοι δ' ἀναχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείȣ μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι φθίνοντος, κ) ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάν-

occupare ſtatuerant, tum ut Corinthus eſſet pacata, tum etiam quod Athenienſes auxilium ex Aegina *Argivis* itinere compendioſiore latum iri *putarent*, quam ſi Scyllaeum circumvecti ſuppetias illis ferrent. Argivi igitur ſe praeparabant ad irruptionem in Epidaurum faciendam, ut ipſimet hoſtiam exigerent.

54. Per eadem autem tempora Lacedaemonii quoque cum frequentibus copiis, quas ex omnibus populis collegerant, ad Leuctra in agri ſui confiniis ſita, adverſus Lycaeum, duce Agide Archidami *filio*, rege ſuo, profecti ſunt. Nullus autem ſciebat, quonam illi proficiſcerentur: imo ne ipſae quidem civitates, unde *milites* emiſſi fuerant. Sed cum pro transitu ſacrificia facientes, litare non potuiſſent, cum ipſi domum redierunt, tum etiam per nuntios circummiſſos ſociis edixerunt, ut poſt inſequentem menſem (Carneus vero menſis erat, in quo ſtata ſacra apud Dorienſes celebrantur) ſe praepararent, ut ad militiam profecturi. Illis autem domum reverſis, Argivi, quarto die a fine menſis exeuntis ante menſem Carneum, *ex ſuis finibus* egreſſi, quamvis illos dies fe-

ſtos agerent, tamen per totum illud tempus in agrum Epidaurium irruperunt, eumque vaſtarunt. Epidaurii vero ſociorum auxilium implorabant. Horum vero nonnulli quidem hunc menſem cauſabantur. nonnulli vero, vel ad ipſa agri Epidaurii confinia profecti quieverunt.

55. Dum autem Argivi in agro Epidaurio eſſent, legationes ex *ſociis* civitatibus ab Athenienſibus excitae Mantineam venerunt. Et cum in colloquium ventum eſſet, Ephamidas Corinthius verba cum factis congruere negavit. Nam ipſos quidem de pace acturos, *Mantineam conveniſſe, et ibi* conſediſſe: Epidaurios vero, eorumque ſocios, et Argivos armatos caſtra oppoſita habere. Primum igitur exercitus, qui ab utrisque miſſi fuerant, dimittendos, atque ita demum de pace verba rurſus facienda *cenſebat*. His autem verbis adducti *Athenienſium legati*, abierunt, et Argivos ex agro Epidaurio abduxerunt. Poſtea vero, cum in eundem locum *rurſus* conveniſſent, ne ſic quidem quicquam communiter transigere potuerunt: ſed Argivi rurſus in agrum Epidaurium irruperunt, eumque vaſtarunt.

τα τὸν χρόνον ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν, καὶ ἐδήουν. Ἐπιδαύριοι δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινὲς, οἱ μὲν, τὸν μῆνα προὐφασίσαντο, οἱ δὲ, καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες, ἡσύχαζον.

νέ. Καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων λόγων, Ἐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν. σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τοὺς Ἀργείους μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι. διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ πεισθέντες ᾤχοντο, καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες, οὐδ' ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον, καὶ ἐ-

δήου. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Αργεῖοι δὲ, τεμόντες τῆς Επιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος, ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ Αθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὁπλῖται, καὶ Αλκιβιάδης στρατηγός. πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθε.

νϛ´. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι λαθόντες Αθηναίους, Φρουρούς τε τριακοσίους, καὶ Αγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν ἐς Επίδαυρον ἐσέπεμψαν. Αργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Αθηναίους, ἐπεκάλουν ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς, διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστους μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἵλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Αθηναῖοι δὲ,

Lacedaemonii quoque cum ſuis copiis adverſus Caryas profecti ſunt. Sed ne cum hic quidem ſacrificia pro transitu facientes litare potuiſſent, domum redierunt. Argivi vero, tertia fere agri Epidaurii parte vaſtata, domum reverterunt. Ipſis autem mille gravis armaturae milites Athenienſes duce Alcibiade auxilium tulerant, cum Lacedaemonios cum copiis ex ſuis finibus egreſſos audiſſent: ſed cum ipſorum opera non amplius opus eſſet, abierunt. Atque haec aeſtas ita exacta eſt.

56. Sequentis hyemis initio Lacedaemonii clam Athenienſibus praeſidium trecentorum militum, et Ageſippidam *ipſorum* ducem, mari Epidaurum immiſerunt. Argivi vero ad Athenienſes profecti, cum ipſis expoſtularunt, quod, cum in foederibus ſcriptum eſſet, ut nulli *de ſociis* hoſtes per *agrum* ſuum transire ſinerent, *ipſi tamen Lacedaemonios* per *ſuum* mare transire permiſiſſent. Et niſi ipſi quoque Meſſenios et ſervitia adverſus Lacedaemonios Pylum reduxiſſent, ſe *ab ipſis* injuria affectum iri *dicebant*. Athenienſes vero autore Alcibiade,

cippo quidem Laconico ſubſcripſerunt, Lacedaemonios *in foederis conditionibus non perſtitiſſe*, Pylum vero e Craniis ſervitia *Lacedaemoniorum* reduxerunt, ut latrocinarentur. caeteris vero in rebus quieverunt, *et ab armis abstinuerunt*. Per hanc autem hyemem, quamvis Argivi et Epidaurii bellum *inter ſe* gererent, tamen nullum quidem proelium acie palam inſtructa commiſſum eſt: ſed inſidiae et incurſiones *tantum* factae ſunt, in quibus, prout caſus tulit, ex utrisque nonnulli ceciderunt. atque extrema hyeme, et ad ver jam accedente, Argivi cum ſcalis, quas ſumſerunt, adverſus Epidaurum iverunt, ut propter bellum defenſoribus denudatam expugnaturi. Sed infecto negotio disceſſerunt. Et hyems illa exiit, et decimus tertius hujus belli annus exceſſit.

57. Inſequente aeſtate jam media Lacedaemonii, cum Epidaurii ipſorum ſocii graviter vexarentur, et aliae Peloponneſi *civitates*, partim quidem *ab ipſis jam* defeciſſent, partim vero laborarent, exiſtimantes, niſi celeriter *ipſas* praeoccuparent, ipſas ulterius progreſſuras eſſe, *et plures praeterea defectionem facturas*, cum ipſi, tum ipſorum

Ἀλκιβιάδου πείσαντος, τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἵλωτας ληΐζεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον, πολεμούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων, μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαὶ, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη, κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον, ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

νζ'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε Ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν, καὶ τἄλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, τὰ μὲν ἀφειστήκει, τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε· νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τά-

χει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτὰ, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ Εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' Ἄργος. ἡγεῖτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶται τε καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι, καὶ οἱ ἔξωθεν, ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο· Βοιωτοὶ μὲν, πεντακισχίλιοι ὁπλῖται, καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ, καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι, καὶ ἅμιπποι ἴσοι· Κορίνθιοι δὲ, δισχίλιοι ὁπλῖται· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι. Φλιάσιοι δὲ, πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα.

νή. Ἀργεῖοι δὲ, προαισθόμενοι τότε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμίξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ Ἠλείων τρισχίλιοι ὁ-

ſervitia cum maximis copiis ex omni ſuae ditionis populo collectis adverſus Argos iverunt. Illis autem praeerat Agis Archidami *filius*, Lacedaemoniorum rex. Cum ipſis autem ad hanc militiam profecti ſunt Tegeatae, et alii Arcades, quotquot erant Lacedaemoniorum ſocii. Nam caeteri ſocii, qui in Peloponneſo, et extra *Peloponneſum* erant, ad Phliuntem cogebantur: Boeotorum quidem, quinque millia gravis armaturae militum, et totidem levis armaturae, et quingenti equites, et totidem alii, quorum tanta erat exercitatione celeritas, ut jubis equorum ſublevati, curſum illorum adaequarent: Corinthiorum vero, duo gravis armaturae millia: caeterorum vero, pro cujusque copia viribusque numerus erat. Sed Phliaſii cum omnibus ſuis copiis *ad hanc expeditionem iverunt*, quod *ſociorum* exercitus in ipſorum *agro* eſſet.

58. Argivi autem, cum tunc primum Lacedaemoniorum apparatum praeſenſiſſent, et poſtea quam *Lacedaemonii* Phliuntem iverunt, et cum aliis ſe conjungerent, tum demum et ipſi cum exercitu prodierunt. Ipſis autem auxilium tulerunt et Mantinei cum

ſuis ſociis, et Eleorum tria gravis armaturae millia. Et progreſſi Lacedaemoniis ad Methydrium Arcadiae *oppidum* occurrunt. Et utrique collem occupant. Et Argivi quidem ad proelium cum Lacedaemoniis, ut ſociorum auxilio nudatis, committendum ſeſe praeparabant. Sed Agis caſtris noctu motis, idque clam *Argivis*, Phliuntem ad alios ſocios contendit. Quod cum Argivi cognoviſſent, primo diluculo ſtatim abierunt, primum quidem Argos, deinde vero ad illam viam, quae ad Nemeam ducit, qua Lacedaemonios cum ſociis deſcenſuros exſpectabant. Sed Agis non convertit ſe ad illud iter, qua exſpectabant; at, re Lacedaemoniis et Arcadibus et Epidauriis denuntiata, aliud aſperum inivit, et in Argivorum planitiem deſcendit. Et Corinthii et Pellenenſes et Phliaſii alia ardua *via* iter fecerunt. Boeotis vero et Megarenſibus et Sicyoniis praeceptum fuerat, ut via, quae ducit ad Nemeam, deſcenderent, ubi conſederant Argivi; ut, ſi Argivi contra ipſos in planitiem ad vim arcendam venirent, ipſi equis uterentur eos a tergo inſequentes. Atque

πλῖται. καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἆγις, τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν, ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι αἰσθόμενοι, ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν, ἐς Ἄργος, ἔπειτα δὲ, ᾗ προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ Ἐπιδαυρίοις, ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν, καὶ κατέβη ἐς τὸ Ἀργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ Ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες εἰς τὸ πεδίον βο-

ηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῶντο. καὶ ὁ μὲν, οὕτω διατάξας, καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον, ἐδήου Σάμινθόν τε καὶ ἄλλα.

νθ΄. Οἱ δὲ Αργεῖοι, γνόντες, ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλιασίων καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ, τῶν μὲν Φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγαρῆς καὶ οἱ Σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Αργείους οὐκέτι κατέλαβον. ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δηούμενα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Αργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου, οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶργον ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν· καθύπερθε δὲ, Κορίνθιοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Πελληνῆς· τὸ δὲ πρὸς Νεμέας, Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν. οὐ γάρ πω οἱ Αθηναῖοι

Agis quidem, acie ſic inſtructa et irruptione in planitiem facta, Saminthum et alia vaſtabat.

59. Argivi vero hac re cognita, cum dies jam illuxiſſet, ex Nemea ad opem *agro ſuo* ferendam venerunt, et cum in Phliaſiorum et Corinthiorum exercitum incidiſſent, paucos quidem ex Phliaſiis interfecerunt: ipſi vero non multo plures ex ſuis a Corinthiis caeſos amiſerunt. Et Boeoti et Megarenſes et Sicyonii, ut praeceptum fuerat, ad Nemeam perrexerunt, nec Argivos amplius *illic* invenerunt: ſed *Argivi* cum *in planitiem* deſcendiſſent, et res ſuas vaſtari animadvertiſſent, ad pugnam ſe praeparabant. Viciſſim vero et Lacedaemonii aciem adverſus illos inſtruebant. Caeterum Argivi undique circumventi erant. nam a planitiei quidem parte, Lacedaemonii eorumque ſocii *ipſos* ab urbe prohibebant: ex locis vero ſuperioribus, Corinthii et Phliaſii et Pellenenſes: ab illa vero parte, quae Nemeam ſpectabat, Boeoti et Sicyonii et Megarenſes. Ipſis vero *Argivis* nulli equites praeſto e-

rant: ſoli namque ex ſociis Athenienſes nondum advenerant. Argivorum autem et ſociorum *reliquus* exercitus praeſentem rerum ſtatum non adeo periculoſum, *ut reapſe erat*, eſſe ducebat, ſed in *loco* opportuno, proelium commiſſum iri videbatur, et Lacedaemonios in ſuo *agro* et prope *ſuam* urbem *a ſe putabant* circumventos. At cum exercitus jamjam eſſent concurſuri, duo ex Argivis, Thraſyllus e quinque ducibus unus, et Alciphron Lacedaemoniorum hoſpes, ad Agidem acceſſerunt, et cum eo ſermonem habuerunt, ne proelium faceret. Argivos enim, ſiquid Argivis Lacedaemonii crimini darent, aequo ſtare judicio, pacemque, foederibus ictis, in poſterum colere paratos eſſe *dixerunt*.

60. Atque hi quidem Argivi ſua ſponte, non autem populi juſſu haec dixerunt. Cum autem Agis, ipſe *ſolus* has conditiones accepiſſet, et ne ipſe quidem cum pluribus *de his* conſultaſſet, ſed cum uno tantum, qui inter illius militiae ſocios praeturam gerebat, *has* communicaſſet, quatuor menſium foedus cum ipſis fecit, intra quos oportebat

μόνοι τῶν ξυμμάχων ἧκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὢν, καὶ Ἀλκίφρων, πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων, προσελθόντε Ἄγιδι, διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην. ἑτοίμους γὰρ εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴτι ἐπικαλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τολοιπὸν εἰρήνην ἄγειν, σπονδὰς ποιησαμένους.

ξ'. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν Ἀργείων, ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος, εἶπον. καὶ ὁ Ἄγις, δεξάμενος τοὺς λόγους, αὐτὸς, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων, οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἔδει ἐπι-

τελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθὺς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο, διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες, ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν, καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλεισμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν. ὤφθη δὲ μάλιστα ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν, καὶ Ἀρκάδες, καὶ Βοιωτοὶ, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Πελληνῆς, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Μεγαρῆς· καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ ἔτι προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν, ἀνεχώρουν τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι.

ipſos *ea* conficere, quae dixerant: exercitumque confeſtim abduxit, nulli caeterorum ſociorum *re* declarata. Lacedaemonii vero, ſociique quidem propter legem ſequebantur, prout ducebat: ſed tamen inter ſe graviter eum incuſabant, quod, cum ipſis opportune cecidiſſet, ut poſſent confligere, qui undique et ab equitatu et peditatu circumventi eſſent, nulla re geſta *tanto* apparatu digna, ſe diſcedere putarent. Hic enim Graecorum exercitus omnium, qui ad eam usque diem exſtitiſſent, pulcerrimus convenerat. maxime autem ſpectatus fuit, dum adhuc totus in Nemea eſſet, quo tempore et Lacedaemonii cum copiis ex omni ſuae ditionis populo coactis aderant, et Arcades, et Boeoti, et Corinthii, et Sicyonii, et Pellenenſes, et Phliaſii, et Megarenſes: atque hi omnes ex ſingulis dilecti, qui non ſolum Argivis, eorumque ſociis, ſed et aliis praeterea copiis, quae ſe ipſis adjunxiſſent, virtute pares eſſe videbantur. Hic igitur exercitus ſic Agidi ſuccenſens abiit, et ſinguli domum redierunt, et in ſuam quique

patriam ſe receperunt. Argivi vero et ipſi multo magis ſuccenſebant illis, qui populi injuſſu foedus fecerant, exiſtimantes illi quoque Lacedaemonios evaſiſſe, ea occaſione ſibi oblata, qua nullam aliam commodiorem ſibi unquam oblatum iri putabant. Nam et prope *ſuam* urbem et cum multis, iisque fortibus ſociis, *adverſus illos ſibi* certamen fore *credebant*. Itaque *domum* reverſi, Thraſyllum apud Charadrum (quo in loco, antequam e militia *reverſi urbem* ingrediantur, de cauſis militaribus judicant) lapidare coeperunt. Ille vero ad aram confugiens evaſit. Ejus tamen bona publicaverunt.

61. Poſtea vero cum Athenienſes auxilium ipſis tuliſſent, adductis mille gravis armaturae militibus, et trecentis equitibus, quibus Laches et Nicoſtratus praeerat, Argivi (nam *quamvis improbarent ea*, tamen foedera cum Lacedaemoniis inita rumpere non audebant) ipſos abire juſſerunt, nec *ipſos* cum populo agere volentes produxerunt, priusquam Mantinei et Elei (adhuc enim *illic* aderant) precibus extorſerunt. Atheni-

Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παραχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι. πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον, ἀναχωρήσαντες, ἐν τῷ Χαράδρῳ (οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατιᾶς δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν) ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ, καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν, περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.

ξα΄. Μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτοὺς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον, βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν ἢ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθη-

ναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος ἔν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις, ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους, εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες, πλὴν Ἀργείων. οὗτοι δὲ, ὅμως καὶ πεισθέντες, ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν· καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι, καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομένιοι, δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν, καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι, καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι.

enses autem apud Argivos, eorumque socios; coram Alcibiade legato, haec dixerunt, non recte foedera sine caeteris sociis facta fuisse, et nunc (se enim opportune adesse) bellum suscipiendum esse. Cum autem hac oratione rem sociis persuasissent, confestim omnes, praeter Argivos, adversus Orchomenum Arcadicum contenderunt. Isti enim, quamvis *Atheniensium verbis ad foedus frangendum* adducti fuissent, tamen primum *quidem* remanserunt, deinde vero mox et ipsi *illuc* iverunt. Castrisque ad Orchomenum positis, universi obsidebant; et oppugnabant, in suam potestatem redigere cupientes, cum aliis de causis, tum vero quod Arcadum obsides illic essent a Lacedaemoniis depositi. Orchomenii vero, quod et murorum infirmitatem et *hostilis* exercitus multitudinem metuerent, simul etiam cum nullus opem ipsis ferret, *veriti*, ne prius perirent, *quam sibi subveniretur*, deditionem ea conditione fecerunt, ut in societatem reciperentur, et obsides ex suorum numero *ipsis* darent, et Mantineis illos etiam traderent, quos Lacedaemonii deposuissent.

62. Poſtea vero cum Orchomenum jam tenerent, ſocii conſultare coeperunt adverſus quamnam ex reliquis primum ire oporteret. Et Elei quidem ſuadebant, *ut iretur* adverſus Lepreum: Mantinei vero, adverſus Tegeam: Argivi et Athenienſes in Mantineorum ſententiam iverunt. Elei vero indignati, quod decretum non fuiſſet, *ut iretur* adverſus Lepreum, domum redierunt. Caeteri vero ſocii ſe Mantineae praeparabant ad Tegeam armis infeſtis petendam. Quinetiam nonnulli ex ipſis Tegeatis, qui in urbe erant, res ipſis dedere ſtatuerant.

63. Lacedaemonii vero, poſtea quam ex agro Argivo redierunt, initis in quatuor menſes foederibus, Agin vehementer incuſabant, quod Argos in ſuam poteſtatem non redegiſſet, cum occaſio tam idonea ſeſe ipſis obtuliſſet, quantum nunquam ante ſibi oblatam putarent. Tot enim taleſque ſocios, unum in locum congregatos, reperire non facile eſſe. Cum autem nuntius de Orchomeno capto allatus fuiſſet, tunc vero multo vehementius indignari coeperunt. Et prae

ξϛʹ. Μετὰ δὲ τȣ̃το, ἔχοντες ἤδη τὸν Ορχομενὸν, ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφʼ ὅ, τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν. καὶ Ηλεῖοι μὲν, ἐπὶ Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ, ἐπὶ Τέγεαν. κ̀ προσέθεντο οἱ Αργεῖοι κ̀ Αθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσι. καὶ οἱ μὲν Ηλεῖοι, ὀργισθέντες ὅτι ȣ̓κ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπʼ οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ, ὡς ἐπὶ Τέγεαν ἰόντες. κ̀ τινὲς αὐτοῖς κ̀ αὐτῶν τῶν Τεγεατῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα.

ξζʹ. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Αργους, τὰς τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, Αγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον, οὐ χειρωσάμενον σφίσιν Αργος, παρασχὸν καλῶς, ὡς ȣ̓́πω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόȣς γὰρ τοσȣ́τȣς ξυμμάχȣς κ̀ τοιȣ́τȣς ȣ̓ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ορχομενȣ̃ ἠγγέλλετο, ἑαλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον· κ̀ ἐβȣ́λευον εὐ-

θὺς ὑπ' ὀργῆς, παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν, ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι, καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρῃτεῖτο μηδὲν τούτων δρᾷν. ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος· ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ, τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον· νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς. δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως.

ξδ'. Ἐν τούτῳ δὴ ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας, ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τέγεα πρὸς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ὅσονοὺκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἱλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα, καὶ ὡς οὔπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς Ὀρέστειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς

ira protinus, praeter suum morem, et de ipsius domo diruenda, et de ipso centum millibus drachmarum multando deliberabant. Ille vero deprecabatur, ne quid horum facerent. se enim, expeditione suscepta, forti aliquo facinore crimina sibi objecta diluturum; aut, *nisi praestitisset*, tunc ipsos, quicquid vellent, facturos. Illi vero a multa quidem irroganda, et ab aedibus diruendis abstinuerunt; legem vero tunc, quae nunquam ante apud ipsos fuerat, tulerunt. Decem enim viros Spartanos praeterea elegerunt, quos ipsi consiliarios dederunt, sine quibus ipsi exercitum ex urbe educere non liceret.

64. Interea vero nuntius ab amicis Tegeatis ad ipsos allatus est, nisi celeriter adessent, Tegeam ab ipsis ad Argivos, eorumque socios defecturam, et propemodum jam defecisse. Tunc vero Lacedaemonii, tam ipsi, quam Helotes, cum frequentissimis copiis ex omni suae ditionis populo congregatis, citissime, si unquam ante, opem *Tegeatis* tulerunt. Iverunt autem ad Orestium

Maenaliae. Et Arcadibus quidem ſuis ſociis praeceperunt, ut congregati ſe Tegeam ſubſequerentur. Ipſi vero, cum univerſi ad Oreſtium uſque profecti fuiſſent, et illinc ſextam ſuarum copiarum partem domum remiſiſſent (in qua parte ſeniores ac juniores erant) ut res domeſticas tuerentur, cum reliquis copiis Tegeam pervenerunt. nec multo poſt ſocii ab Arcadibus miſſi adfuerunt. Miſerunt etiam et Corinthum, et ad Boeotos, et Phocenſes, et Locros, imperantes, ut celeriter ad Mantineam, ad opem ferendam, venirent. Sed his quidem ob nimias temporis anguſtias proficiſci non dabatur, nec facile erat, niſi frequentibus copiis, et ſe invicem praeſtolantibus, *agrum* hoſtilem transire: (nam in medio *ſitus, transitum illis* praecludebat) nihilo tamen minus ire properabant. Lacedaemonii vero cum Arcadibus ſociis, qui aderant, et quos ſecum aſſumſerant, irruptionem in *agrum* Manticum fecerunt. caſtrisque ad Herculis templum poſitis, agrum vaſtabant.

65. Argivi vero et ſocii, qui locum na-

μὲν Ἀρκάδων σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς Τέγεαν· αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, (ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν) ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐς Τέγεαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον, καὶ Βοιωτοὺς, καὶ Φωκέας, καὶ Λοκροὺς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς Μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόοις, καὶ ἀλλήλους περιμείνασι, διελθεῖν τὴν πολεμίαν· (ξυνέκλειε γὰρ διὰ μέσου) ὅμως δὲ ἠπείγοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους, ἐσέβαλον ἐς τὴν Μαντινικήν. καὶ στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ, ἐδῄουν τὴν γῆν.

ξέ. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι,

ὡς εἶδον αὐτοὺς, καταλαβόντες χωρίον ἐρυμνὸν κ) δυσπρόσοδον, παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην. κ) οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς ἐπήεσαν, καὶ μέχρι μὲν λίθȣ καὶ ἀκοντίȣ βολῆς ἐχώρησαν, ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Αγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι. δηλῶν, τῆς ἐξ Αργȣς ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παρȣσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλομένην εἶναι. ὁ δέ, εἴτε κ) διὰ τὸ ἐπιβόημα, εἴτε κ) αὐτῷ ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ, δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ ςράτευμα κατὰ τάχος, πρὶν ξυμμίξαι, ἀπῆγε. κ) ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεάτιν, τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε πρὸς τὴν Μαντινικὴν, περὶ οὗπερ, ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ, Μαντινῆς καὶ Τεγεάται πολεμȣσιν. ἐβȣλετο δὲ τȣς ἀπὸ τȣ λόφȣ βοηθȣντας ἐπὶ τὴν τȣ ὕδατος ἐκτροπὴν, ἐπειδὰν πύθωνται, καταβιβάσαι τȣς Αργείȣς κ) τȣς ξυμμάχȣς, κ)

tura munitum et acceſſu difficilem occuparant, cum ipſos vidiſſent, ad pugnam ſeſe inſtruxerunt. Lacedaemonii vero confeſtim obviam illis iverunt, et uſque ad lapidis jaculive jactum proceſſerunt: tunc vero quidam ex ſenioribus ad Agidem exclamavit, cum ſuos ad locum natura munitum tendere videret, Agis malum malo ſanare cogitat; innuens ex agro Argivo receptum, qui ipſi dabatur crimini, cui tunc mederi volebat hoc intempeſtivo ſtudio. Ille vero ſive propter illam inclamationem, ſive etiam quod repente ſententiam mutaſſet, copias celeriter, antequam manus conſererent, abduxit. Et cum in agrum Tegeaticum perveniſſet, aquam in agrum Mantinicum *a Tegeatico* avertere coepit; cujus cauſa, quod magna damna daret, utram in partem curſu deferretur, Mantinei et Tegeatae bellum *inter ſe* gerebant. Argivos enim, eorumque ſocios, ubi *rem* intellexiſſent, de colle, in quo conſederant, deducere, accurrentes ad prohibendum curſum aquae, quae averte-

batur, et proelium in planitie facere volebat. Atque ille quidem, cum diem illum illic ad aquam mansisset, *eam* avertit. Argivi vero eorumque socii, primum quidem obstupefacti repentino illorum receptu e propinquo *loco*, non habebant, quid conjectarint. Deinde vero cum et illi sese recepissent ac abdidissent; ipsi vero quiescerent, nec *illos* insequerentur: tunc vero suos duces rursus incusare coeperunt, quod et prius Lacedaemonii, qui prope Argos opportune erant intercepti, dimissi fuissent; et nunc aufugientes nullus insequeretur, sed per otium illi quidem incolumes evaderent, ipsi vero proderentur. Duces vero primum quidem turbati sunt, deinde vero ipsos a colle abduxerunt, et in planitiem progressi, castra *illic* posuerunt, ut in hostem ituri.

66. Postridie autem Argivi, eorumque socii aciem instruxerunt, ut *cum hoste* pugnaturi, si *in hostem* incidissent. Lacedaemo-

ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν, τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ, ἐξέτρεπεν· οἱ δ᾽ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει, οὐκ εἶχον ὅ, τι εἰκάσωσιν· εἶτα ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες, ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυψαν, καὶ σφεῖς ἡσύχαζον, καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον, τό, τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι, καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν οἱ μὲν σώζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τοπαραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν, ἐστρατοπεδεύσαντο, ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

ξϛʹ. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἢν περιτύχωσιν· οἵ τε Λακεδαιμό-

νιοι ἀπὸ τȣ̃ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ ϛρατόπεδον ἰόντες, ὁρῶσι δι' ὀλίγȣ τοὺς ἐναντίȣς ἐν τάξει τε ἤδη πάντας, καὶ ἀπὸ τȣ̃ λόφȣ προεληλυθότας. μάλιϛα δὴ Λακεδαιμόνιοι, ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τȣ́τῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπȣδῆς καθίϛαντο ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Αγιδος τȣ̃ βασιλέως ἕκαϛα ἐξηγȣμένȣ κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄγοντος, ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον· οἱ δὲ, τοῖς λοχαγοῖς. ἐκεῖνοι δὲ, τοῖς πεντηκοντατῆρσιν. αὖθις δ' οὗτοι, τοῖς ἐνωμοτάρχαις. καὶ οὗτοι, τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἤν τι βȣ́λωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγȣ, τὸ ϛρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσὶ, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τȣ̃ δρωμένȣ, πολλοῖς προσήκει.

nii vero, dum ab aqua rurſus ad Herculis templum in eadem caſtra reverterentur, adverſarios brevi *intervallo a ſe diſtantes*, omnesque jam in acie ſtantes, et ex colle progreſſos conſpiciunt. Tunc igitur Lacedaemonii tanto timore perculſi fuerunt, quanto nunquam ante, quod ipſi meminiſſent. nam perexiguum temporis ſpatium ipſis ad aciem inſtruendam dabatur, et prae feſtinatione in ſuum quique ordinem confeſtim ſe receperunt, Agide omnia Imperatoris munia obeunte, ut lex jubet. Quum enim Rex *exercitum* ducit, omnia ab illo reguntur; et ipſe quidem Polemarchis indicat ea, quae ſunt facienda. Illi vero, Lochagis. At Lochagi Pentecontateribus. Rurſus iſti, Enomotarchis. Enomotarchae vero, *ſuae* Enomotiae. Et imperia, ſiquid *reges fieri* velint, eodem ordine progrediuntur, citoque *per exercitum* permeant. Nam propemodum totus Lacedaemoniorum exercitus, exceptis paucis, ſunt duces ducum, et rerum gerendarum cura ad multos pertinet.

67. Tunc autem in ſiniſtro quidem ipſorum cornu collocati erant Sciritae, qui ſoli ex Lacedaemoniis hunc ordinem per ſe, *non permixti aliis*, ſemper obtinent. Juxta hos, Braſidiani milites ex Thracia reverſi, et cum illis Neodamodes. Deinde jam ipſi Lacedaemonii deinceps Lochos conſtituebant, et juxta ipſos, ex Arcadibus *ii, qui vocantur* Heraeenſes. Poſt hos, Maenalii. Sed in dextro cornu Tegeatae, et pauci Lacedaemoniorum, qui extremam *ejus partem* tenebant, et ipſorum equitatus in utroque cornu collocatus erat. Atque Lacedaemonii quidem ſic erant inſtructi. Hoſtium vero ipſis oppoſitorum dextrum quidem cornu Mantinei tenebant, quod in ipſorum *agro* res gereretur. Juxta ipſos erant ſocii ex Arcadia profecti: deinde mille ex Argivis delecti, quibus jampridem civitas *in rebus bellicis* ſeſe exercendi facultatem praebebat. Prope ipſos erant caeteri Argivi, poſt eos, ipſorum ſocii, Cleonaei, et Orneatae. Poſtea Athenienſes poſtremi, ſini-

ξζ΄. Τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσαντο, ἀεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θράκης Βρασίδειοι στρατιῶται, καὶ Νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν. ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἑξῆς καθίσασαν τοὺς λόχους, καὶ παρ' αὐτοὺς, Αρκάδων Ἡραιῆς. μετὰ δὲ τούτους, Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ, Τεγεάται, καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι, τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο. οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο. παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ξύμμαχοι Αρκάδων ἦσαν· ἔπειτα Αργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίᾳ παρεῖχε. καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Αργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ορνεάται. ἔπειτα Αθηναῖοι ἔσχα-

τοι, τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππῆς μετ᾽ αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

ξή. Τάξις μὲν ἥδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν· τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ᾽ ἑκάστους ἑκατέρων, ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς. τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν δ᾽ αὖ, διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη, ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστι τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγενόμενον πλῆθος. λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτὰ, ἄνευ Σκιριτῶν, ὄντων ἑξακοσίων. ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύϊ, ἐνωμοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ, τέσσαρες. ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ᾽ ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο· ἐπίπαν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ

ſtrum cornu tenebant, et domeſticus ipſorum equitatus cum ipſis erat.

68. Atque hic quidem ordo, et hic apparatus utrorumque erat. Sed Lacedaemoniorum exercitus *altero* major eſſe viſus eſt. Quantus autem utrorumque, vel ſingulorum populorum, vel univerſorum numerus exſtiterit, accurate ſcribere non potui. Nam Lacedaemoniorum quidem numerus ignorabatur propter inſtitutum illius civitatis, quae res ſuas occultat: horum vero propter jactationem, qua homines in efferenda ſuorum multitudine uti conſueverunt, credibilis non erat. Ex iſta tamen ratiocinatione cuilibet licet inire numerum Lacedaemoniorum, qui tunc *illic* adfuerunt. Nam Lochi ſeptem pugnabant, praeter Sciritas, qui erant ſexcenti. In ſingulis autem Lochis erant quatuor Pentecoſtues, et in unaquaque Pentecoſtue erant quatuor Enomotiae. In uno autem cujusque Enomotiae primo jugo, quaterni *milites* pugnabant. Neque vero omnium in acie collocatorum ubique aequalis erat denſitas: ſed pro arbitrio cujusque Lochagi. In univerſum autem acies octonis militibus in altitudinem erat denſata.

In latitudinem vero, prima acies *et totius exercitus frons porrecta* quadringentos et duodequinquaginta milites, praeter Sciritas, continebat.

69. Cum autem acies jamjam essent concursurae, tunc vero singulorum populorum duces his verbis suos sunt cohortati. Et Mantinei quidem *docentes*, proelium commissum iri et pro patria, simul et pro principatu et pro servitute: ut illo quidem, cujus periculum ante fecissent, *et cujus commoda jam gustassent*, minime spoliarentur; hanc vero, ne rursus experirentur. Argivi vero, et pro pristino principatu, et pro pari dignitate, quam in Peloponneso quondam obtinuissent, ne se perpetuo *his* privari paterentur, simul etiam ut hostes, eosque finitimos, pro multis injuriis ulciscerentur. Athenienses vero, pulcrum esse, cum multis ac fortibus sociis certamen subeuntes, in proelio nullis *virtute* cedere. Illud etiam addebant, si Lacedaemonios in Peloponneso vicissent, se *suum* imperium et magis stabilituros et amplificaturos, nec ullum alium posthac in *su-*

ἅπαν, πλὴν Σκιριτῶν, τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες, ἡ πρώτη τάξις ἦν.

ξθ΄. Επεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ᾽ ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο· Μαντινεῦσι μὲν, ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται, καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν, μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ, μὴ αὖθις πειρᾶσθαι· Αργείοις δὲ, ὑπέρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας, καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας, μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι. τοῖς δὲ Αθηναίοις, καλὸν εἶναι, μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους, μηδενὸς λείπεσθαι. καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες, τήν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς

τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Αργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα παρῃνέθη. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καθ᾽ ἑκάστους τε, καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων, ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο· εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σώζουσαν, ἢ λόγων δι᾽ ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν.

ο΄. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν· Αργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ, βραδέως, καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων· οὐ τοῦ θείου χάριν, ἀλλ᾽ ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες, προέλθοιεν, καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις· ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

οα΄. Ξυνιόντων δ᾽ ἔτι, Αγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο, ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν, ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιΐσχουσι κατὰ τὸ

um agrum venturum Atque Argivis quidem, eorumque ſociis tales cohortationes propoſitae fuerunt. Lacedaemonii vero, partim per ſe ipſos, partim ob militarem diſciplinam, ſe mutuo hortabantur, ut memores eſſent virtutum, quas in ſe viris fortibus eſſe noverant: perſuaſum habentes diuturnum rerum *bellicarum* ſtudium ad ſalutem parandam plus valere, quam brevem verborum praeclare factorum cohortationem.

70. Atque poſt haec concurſus factus eſt. Et Argivi quidem, eorumque ſocii magno impetu, iraque concitati ferebantur: Lacedaemonii vero lente et ad cantum multorum tibicinum, qui ex lege inter ipſos erant interpoſiti; non rei divinae gratia, ſed ut ad numerum aequabili gradu incedentes progrederentur, et ne acies distraheretur: quod magni exercitus in ipſo concurſu facere ſolent.

71. Interea vero dum acies adhuc concurrerent, rex Agis hujusmodi ſtratagemate uti conſtituerat, quo omnes exercitus uti conſueverunt. nam in ipſo conflictu acies utrorumque in *ſuum* dextrum cornu latius

exporriguntur, et utrique *ſuo* dextro *cornu* ſiniſtrum hoſtium ſibi oppoſitum circumveniunt: quia ſinguli *milites ſibi* metuentes, ſui corporis partes armis nudatas, clypeo illius, qui ad dextram ſuam in acie collocatus eſt, protegere maxime ſtudent, et exiſtimant iſtam conjunctionis *et aciei confertae* denſitatem adverſus hoſtium irruptionem eſſe tutiſſimam. Atque hujus rei caput eſt is, qui primus ſtat in dextro cornu, aſſidue ſtudens, nudam ſui coporis partem ab hoſtibus ſubducere, et propter eundem metum caeteri quoque eum ſequuntur. Tunc autem Mantinei quidem *ſuo dextro* cornu, *ſiniſtrum* Sciritarum multum circumvenerunt: Lacedaemonii vero, et Tegeatae multo magis *ſiniſtrum* Athenienſium *cornu circumvenerunt*, quo majorem exercitum habebant. Agis igitur, veritus, ne ſiniſtrum ſuorum cornu *ab hoſte* circumdaretur, et exiſtimans, Mantineos aciem valde exporrectam habere ad ſuos circumveniendum, Sciritis et Braſidianis imperavit, ut aliqua ſuorum manu ſubducta *ſuum cornu* Mantineis exaequarent. Hipponoïdae vero et Ariſtocli Polemarchis praecepit, ut duas cohortes ex dextro cornu detraherent, et cum his in illud

τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ· διὰ τὸ φοβουμένους προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι, καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλείσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι. καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περιέσχον μὲν οἱ Μαντινῆς τῷ κέρᾳ πολὺ τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεάται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δὲ Ἆγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν, ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν, ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν· εἰς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδᾳ καὶ Ἀριστο-

κλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν, καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι, καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας, βεβαιότερον τετάξεσθαι.

οβ'. Ξυνέβη οὖν αὐτῷ, ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὀλίγου παραγγείλαντι, τόν τε Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν μὴ θελῆσαι παρελθεῖν; ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆναι· καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει· καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας, ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμίξαι μὴ δυνηθῆναι ἔτι, μηδὲ τούτους ξυγκλεῖσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε, τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγενόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδείους· καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι

vacuum ſpatium transirent, et ingreſſi *locum* explerent, exiſtimans et dextrum ſuorum cornu vel ſic ſatis magnam militum copiam habiturum, et *ſiniſtrum*, quod Mantineis erat oppoſitum, *hoc ſubſidio confirmatum*, in acie conſtantius perſtiturum.

72. Contigit autem ipſi (quippe quod in ipſo concurſu ac repente *haec illis* imperaſſet) ut Ariſtocles et Hipponoïdes *eo* transire nollent: quinetiam hac ipſa de cauſa poſtea Sparta ejecti fuerint, quia per ignaviam hoc admiſiſſe videbantur. Et *contigit, ut* hoſtes *cum Lacedaemoniis* manus ocius confererent: et cum ipſius *regis* juſſu cohortes ad Sciritas non acceſſiſſent, nec cum ipſis ſe rurſus conjungere, nec hoſtium agmen claudere amplius poſſet. Sed Lacedaemonii, quamvis omnibus in rebus tunc peritia longe inferiores fuiſſent, nihilominus virtute *ſua ſe* illis ſuperiores fuiſſe demonſtrarunt. Nam ubi ad manus venerunt, dextrum quidem Mantineorum *cornu* in fugam vertit ipſorum Sciritas ac Braſidianos. Et Mantinei, ipſorumque ſocii, et illi mille Ar-

givorum delecti Lacedaemonios, impressione per vacuum ac apertum latus *in eos* facta, caedebant. Eosque circumdatos in fugam verterunt, et ad plaustra repulerunt; et aliquot de senioribus, qui impedimentis praesidio relicti fuerant, interfecerunt. Atque hac quidem in parte Lacedaemonii superati fuerunt. At cum reliquo exercitu, et praecipue medio, ubi rex Agis erat, et circa eum illi trecenti equites, qui *sic* vocantur, impetu facto in Argivorum seniores, et illos, qui quinque cohortes appellantur, et in Cleonaeos, et Orneatas, et Athenienses, qui juxta illos in acie collocati erant, in fugam verterunt, ita ut *eorum* plerique ne ad manus quidem venire ausi fuerint, sed, simul atque Lacedaemonii *in eos* invaserunt, statim cesserint; quinetiam nonnulli conculcati fuerint, *metuentes*, ne prius interciperentur, *quam elaberentur*.

73. Cum autem hac in parte Argivorum et sociorum copiae cessissent, tunc vero simul et ab utraque *extrema* parte distractae

αὐτῶν, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλεισθὲν, τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον. καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν, καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἁμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτειναν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ δ' ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ βασιλεὺς Ἄγις ἦν, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν τε Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ πέντε λόχοις ὠνομασμένοις, καὶ Κλεωναίοις, καὶ Ὀρνεάταις, καὶ Ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν, οὐδὲ εἰς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῄεσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ἐνδόντας, καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας, τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν.

ογ'. Ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὰ τῶν Ἀργείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα

τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων κὴ Τεγεατῶν ἐκυκλȣ̃το τῷ περιέχοντι σφῶν τȣ̀ς Ἀθηναίȣς. κὴ ἀμφοτέρωθεν αὐτȣ̀ς κίνδυνος περιειστήκει, τῇ μὲν, κυκλȣμένȣς, τῇ δὲ, ἤδη ἡσσημένȣς. κὴ μάλιστ' ἂν τȣ̃ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. κὴ ξυνέβη τὸν Ἆγιν, ὡς ἤσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονȣ̃ν τὸ κατὰ τȣ̀ς Μαντινέας κὴ τῶν Ἀργείων τοὺς χιλίȣς, παραγγεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμενον. κὴ γενομένȣ τȣ́τȣ, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι [ἐν τȣ́τῳ] ὡς παρῆλθε, καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, κὴ τῶν Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν. οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τȣ́ς τε σφετέρȣς νενικημένȣς, κὴ τȣ̀ς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένȣς, ἐς φυγὴν ἐτράποντο. κὴ τῶν μὲν Μαντινέων κὴ πλεί-

ſunt, ſimul etiam Lacedaemoniorum ac Tegaeatarum dextrum *cornu* ſuperante ſuorum copia Athenienſes circumdabat. Et periculum ipſos utrinque circumſtetit, quod hinc quidem *ab hoſte* circumvenirentur, illinc vero jam eſſent victi. Et praeter caeteros omnes, qui erant in exercitu, maximam cladem accepiſſent, niſi equites, qui aderant, ipſis auxilio fuiſſent. Accidit etiam ut Agis, cum ſiniſtrum ſuorum Mantineis et Argivorum mille *delectis* oppoſitum laborare cognoviſſet, univerſo exercitui praeciperet, ut tenderet ad *cornu*, quod vincebatur. Hoc autem facto, Athenienſes quidem interea, cum *Lacedaemoniorum* exercitus praeteriiſſet, ac ab ipſis declinaſſet, per otium evaſerunt, et una cum ipſis Argivi, qui victi fuerant. Mantineis vero, eorumque ſociis, et mille Argivorum delectis non amplius ad inſtandum hoſtibus animus erat: ſed, cum et ſuos *jam* profligatos, et Lacedaemonios contra ſe tendentes animadverterent, in fugam ſe conjecerunt. Et Mantineorum quidem plerique caeſi fuerunt: Argivorum ve-

ro delectorum magna *pars* evasit. Haec tamen *Argivorum* fuga, et *Atheniensium* receptus, nec praeceps, nec in longum spatium fuit. Nam Lacedaemonii diu quidem, et acriter, in acie perstantes pugnant, donec hostem in fugam verterint; ubi vero eum in fugam verterunt, *eum* neque diu, neque procul persequuntur.

74. Ac proelium quidem istud hujusmodi fuit, et quam proxime ad haec, *quae a me commemorata sunt*, accedens, et maximum omnium, quae inter Graecos jam a longissimo tempore gesta fuerunt, et in quo maximi nominis civitates inter se concurrerunt. Lacedaemonii vero, caesorum hostium armis in patente conspicuoque loco positis, tropaeum statim erexerunt, ipsaque cadavera spoliarunt, suorumque sustulerunt, et ad Tegeam absportarunt, ubi sepulta fuerunt: hostiumque *cadavera* fide publica interposita reddiderunt. Occubuerunt autem ex Argivis quidem, et Orneatis, et Cleonaeis, septingenti. Et Mantineis vero, ducenti, totidem etiam ex Atheniensibus cum Aeginetis, et *ipsorum Atheniensium* uterque dux. Lacedaemoniorum vero socii ab hoste non

ους διεφθάρησαν, τῶν δὲ Αργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις, οὐ βίαιος οὐδὲ μακρὰ ἦν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι, χρονίους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ, βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις.

οδ'. Καὶ ἡ μὲν μάχη, τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἐγένετο, πλείστου δὲ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὅπλα, τροπαῖον εὐθὺς ἵστασαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο, καὶ ἀπήγαγον ἐς Τέγεαν, οὗπερ ἐτάφησαν· καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Αργείων μὲν καὶ Ορνεατῶν καὶ Κλεωναίων, ἑπτακόσιοι· Μαντινέων δὲ, διακόσιοι· καὶ Αθηναίων ξὺν Αἰγινήταις, διακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμ-

μαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν, ὥςε ϗ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.

οέ. Τῆς δὲ μάχης μελλȣ́σης ἔσεσθαι, ϗ Πλειςοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς, ἔχων τȣ̀ς τε πρεσϐυτέρȣς ϗ νεωτέρȣς, ἐϐοήθησε· ϗ μέχρι μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην, ἀπεχώρησε. ϗ τȣ̀ς ἀπὸ Κορίνθου ϗ ἔξω ἰσθμȣ͂ ξυμμάχȣς ἀπέτρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι. καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες, καὶ τȣ̀ς ξυμμάχȣς ἀφέντες (Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα) τὴν ἑορτὴν ἦγον. ϗ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἴτιαν ἔς τε μαλακίαν, διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορὰν, ϗ ἐς τὴν ἄλλην ἀϐȣλίαν τε καὶ βραδυτῆτα, ἑνὶ ἔργῳ τȣ́τῳ ἀπελύσαντο· τύχῃ μὲν, ὡς ἐδόκȣν, κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ, οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες. τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ συνέϐη τῆς μάχης ταύτης καὶ τȣ̀ς Επιδαυρίους

adeo pressi fuerunt, ut eorum numerus aliquis memoratu dignus desideratus fuerit. Ex ipsis vero *Lacedaemoniis* verum dicere difficile est, ad trecentos tamen obiisse dicebant.

75. Caeterum cum proelium jam esset committendum, Plistoanax etiam regum alter, cum senioribus ac junioribus, subsidio *suis* ivit. Et ad Tegeam usque profectus est: sed cum victoriam audisset, rediit. Iidem Lacedaemonii auxilia et e Corintho, et ab sociis, qui extra Isthmum erant, venientia per nuntios remiserunt. Cum autem ipsi sociis dimissis reversi fuissent, Carneorum (nam eorum celebrandorum tempus apud ipsos *tunc* erat) dies festos agere coeperunt. Atque hoc uno proelio deleverunt infamiae notam, sibi ab universa Graecia tunc inustam, cum ignaviae nomine, propter cladem in insula *Sphacteria* acceptam, tum etiam propter consilii inopiam, et tarditatem aliis in rebus demonstratam: cum tamen fortunae quidem iniquitate ignavi haberentur, animo vero iidem adhuc essent. Pridie autem, quam hoc proelium committeretur, accidit, ut et Epidaurii cum omnibus suorum

copiis in *agrum* Argivum, quasi praesidio nudatum, irruptionem facerent; et illorum, qui ad *agri* custodiam relicti fuerant, *caeteris* Argivis ad bellum profectis, multos occiderent. Cum autem Eleorum armatorum tria millia, et Atheniensium mille, praeter priores, post proelium commissum, Mantineis subsidio venissent, hi socii universi confestim adversus Epidaurum contenderunt, dum Lacedaemonii Carnea celebrarent. Et urbem circumvallare coeperunt, *opus* inter se partiti. Et caeteri quidem *opus facere* cessarunt, Athenienses vero, ut ipsis ea pars operis attributa fuerat, arcem, in qua Junonis templum erat, absolverunt: atque in hac arce praesidio, quod ex omnium copiis collectum fuerat, relicto, in suam quique urbem abierunt. Atque haec aestas excessit.

76. Hyemis autem insequentis initio, statim Lacedaemonii, postea quam Carnea celebrarunt, in expeditionem exierunt. Cum autem Tegeam pervenissent, Argos praemiserunt pacis conditiones. Erant enim vel jampridem *Argis* nonnulli *Lacedaemoniorum* studiosi, qui popularem Argivorum do-

πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Αργείαν, ὡς ἔρημον οὖσαν, καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας, τῶν Αργείων ἐξελθόντων, διαφθεῖραι πολλούς. καὶ Ηλείων τρισχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης, καὶ Αθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Επίδαυρον, ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἦγον· καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο, Αθηναῖοι δὲ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ηραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν, ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

οϛ'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου, εὐθὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τέγεαν, λόγους προὔπεμπον ἐς τὸ Αργος ξυμβατηρίους. ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι, καὶ βουλόμε-

νοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλῦσαι. καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβούλοντο δὲ, πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω φέρων ἐς τὸ Ἄργος· τὸν μὲν, καθότι εἰ βούλονται πολεμεῖν· τὸν δ', ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας, (ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρὼν) οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσοντες, ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς Ἀργείους, προσδέξασθαι τὸν συμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε.

οζ'. ‘ΚΑΤΤΑΔΕ δοκεῖ τᾷ ἐκ-
‘κλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων ξυμβαλέσθαι
‘ποττὼς Ἀργείως. ἀποδιδόντας τὼς παῖ-
‘δας τοῖς Ὀρχομενίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς
‘Μαιναλίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν Μαν-

minatum abolere cupiebant. Hoc autem proelio commiſſo, multo facilius populum ad compoſitionem faciendam inducere poterant: ſed volebant primum quidem foedera, deinde vero et ſocietatem cum Lacedaemoniis inire, atque ita demum populum aggredi. Lichas autem Arceſilai *filius*, quod Argivorum hoſpes eſſet, a Lacedaemoniis *miſſus*, Argos ivit, duas conditiones ferens, unam quidem, de bello, ſi bellum gerere vellent; alteram vero, de pace, ſi pacem colere mallent. Cum autem *Argis* magna exſtitiſſet altercatio (nam et Alcibiades aderat) illi, qui Lacedaemoniorum partibus favebant, jam vel palam audentes, Argivis perſuaſerunt, ut compoſitionis formulam admitterent, cujus haec ſunt verba.

77. ‘ Placet conſilio Lacedaemoniorum, his conditionibus compoſitionem facere cum Argivis, ut *Argivi* liberos Orchomeniis reddant, et viros Maenaliis, et illos, qui ſunt Mantineae, Lacedaemoniis, utque ex agro Epidaurio excedant, et mu-

'nitionem, *quam exstruxerunt*, evertant.
'Et, nisi Athenienses ex agro Epidaurio ex-
'cesserint, pro hostibus habeantur ab Argi-
'vis, et Lacedaemoniis, et ab utrorumque
'sociis. Et si quem puerum Lacedaemonii
'penes se habent, eum suae civitati restitu-
'ant. Quod autem attinet ad Deum, *quem*
'*Epidaurii debitis victimis fraudant, La-*
'*cedaemonii dicunt, se* velle *ipsos Argivos*
'compositionem facere cum Epidauriis, *de*
'*controversia, quam hoc nomine cum illis ha-*
'*bent*, ipsosque *Argivos* jurisjurandi for-
'mulam *Epidauriis* offerre, ex qua jurent,
'*se posthac officium facturos, debitasque Deo*
'*victimas missuros*. Item ut tam parvae,
'quam magnae civitates, quae sunt in Pelo-
'ponneso, omnes liberae sint, patriis institu-
'tis utentes. Si quis vero illorum, qui sunt
'extra Peloponnesum, in agrum Pelopon-
'nesiacum maleficii causa veniat, *Argivi*
'*cum Lacedaemoniis* ad arcendam vim ho-
'stilem accurrant, initis una consiliis, ea ra-
'tione, quae Peloponnesiis rectissima vide-
'bitur. Quotquot autem extra Peloponne-
'sum sunt socii Lacedaemoniorum, eadem
'conditione erunt, qua sunt et Lacedaemo-

' τινεία τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας,
' καὶ ἐξ Ἐπιδαύρω ἐκβῶντας, καὶ τὸ τεῖ-
' χος ἀναιροῦντας. αἰ δέ κα μὴ εἴκωντι
' τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ Ἐπιδαύρω, πολεμίους
' ἦμεν τοῖς Ἀργείοις καὶ τοῖς Λακεδαιμο-
' νίοις, καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμ-
' μάχοις καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμά-
' χοις. καὶ ἄν τινα τοὶ Λακεδαιμόνιοι
' παῖδα ἔχωντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσι
' πάσαις. περὶ δὲ τῶ σιῶ, συμβατόσαι-
' μεν λῆν τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον, δῶμεν δὲ
' αὐτοὺς ὀμόσαι. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν
' Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας,
' αὐτονόμως ἦμεν πάσας καττὰ πάτρια.
' αἰ δέ κα τῶν ἐκτὸς Πελοποννάσου τὶς
' ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γᾶν ἴῃ ἐπὶ κα-
' κῷ, ἀλεξέμεναι ἀμόθι βωλευσαμένως ὅπα
' καὶ δικαιότατα δοκῇ τοῖς Πελοποννασίοις.
' ὅσοι δ' ἐκτὸς Πελοποννάσω τῶν Λακε-
' δαιμονίων ξύμμαχοι ἐντὶ, ἐν τῷ αὐτῷ
' ἐσῶνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν Λακεδαι-

‘ μονίων ϗ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν-
‘ τὶ, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαντας δὲ
‘ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐ-
‘ τοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ τοῖς
‘ ξυμμάχοις, οἴκαδ' ἀπιάλλειν.’

οή. Τȣ̃τον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι, ϗ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ ϛράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκȣ· μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλȣς, ȣ̓ πολλῷ ὕϛερον ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ὥϛε τὴν Μαντινέων ϗ Ἠλείων ϗ τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείȣς, σπονδὰς ϗ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίȣς. ϗ ἐγένοντο αἵδε.

οθ'. ‘ ΚΑΤΤΑΔΕ ἔδοξε τοῖς Λακε-
‘ δαιμονίοις ϗ Ἀργείοις σπονδὰς ϗ ξυμμα-
‘ χίαν ἦμεν πεντηκονταέτη· ἐπὶ τοῖς ἴσοις ϗ
‘ ὁμοίοις δίκας διδόντας κατὰ πάτρια· ταὶ
‘ δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ,
‘ κοινᾶν ἐόντων τᾶν σπονδᾶν ϗ τᾶν ξυμμα-

'niorum et Argivorum socii, suum *agrum* 'obtinentes. Ubi vero *Argivi et Lacedaemo-* '*nii pacis conditiones* sociis ostenderint, si 'assentiantur, *ita demum* compositionem fa- 'ciant. Quod siquid aliud praeterea visum 'fuerit, *hoc etiam* sociis domum mittant.'

78. Hanc igitur conditionem Argivi primum admiserunt, et Lacedaemoniorum exercitus a Tegea domum revertit. Postea vero, cum mutuum commercium inter illos jam esset, non multo post iidem viri, *qui Lacedaemoniorum partibus favebant*, rursus effecerunt, ut Argivi, relicta Mantineorum et Eleorum et Atheniensium societate, foedera societatemque cum Lacedaemoniis inirent in haec verba.

79. 'LACEDAEMONIIS et Argivis pla- 'cuit, foedera et societatem *inter se* esse in 'annos quinquaginta, his conditionibus: 'Ut aequo et pari jure judicium patriis mo- 'ribus subeant. Caeterae vero civitates, 'quae sunt in Peloponneso, quia haec foe- 'dera, atque hae societates *ipsis omnibus*

'sunt communes, liberae suique juris *sint*, 'suum *agrum* obtinentes, *et* patriis institu'tis judicium aequo parique jure subeun'tes. Quotquot vero extra Peloponnesum 'socii sunt Lacedaemoniorum, iisdem erunt 'conditionibus, quibus et Lacedaemonii. 'Et Argivorum socii eodem jure erunt, quo 'et Argivi, suum *agrum* obtinentes. Si quo 'autem communis expeditio sit facienda, La'cedaemonii et Argivi consultent, de socio'rum causa, quam aequissime fieri poterit, 'judicantes. Si quae vero controversiae or'tae fuerint inter aliquas *socias* civitates, 'vel earum, quae sunt intra Peloponnesum, 'vel earum, quae sunt extra, aut de *agri* 'finibus, aut aliqua alia de re, disceptetur, '*et istae controversiae judicio dirimantur*. si 'qua autem socialis civitas cum alia conten'dat, *ei liceat* ad civitatem *aliquam* ire, *e*'*jusque arbitrio suam controversiam permit*'*tere*, quamcunque utrisque civitatibus ae'quam esse judicaverit. Civibus autem jus 'patrio ritu dicatur.'

80. Haec igitur foedera, atque haec societas inita fuit, et quaecunque alteri alte-

' χιᾶν, αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες, τὰν αὐ-
' τῶν ἔχοντες, κατὰ πάτρια δίκας διδόν-
' τες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσοι δὲ ἔξω Πε-
' λοποννάσου Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἐν-
' τὶ, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσοῦνται τοῖσπερ καὶ
' τοὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ τοὶ τῶν Αργεί-
' ων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσοῦνται τῷ-
' περ καὶ τοὶ Αργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχον-
' τες. αἰ δέ ποι στρατιᾶς δέῃ κοινᾶς, βου-
' λεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ Αργείως,
' ὅπα κα δικαιότατα κρίναντας τοῖς ξυμ-
' μάχοις. αἰ δέ τινι τᾶν πολίων ᾖ ἀμφί-
' λογα, ἢ τᾶν ἐντὸς ἢ τᾶν ἐκτὸς Πελοπον-
' νάσου, αἴτε περὶ ὅρων, αἴτε περὶ ἄλλου
' τινὸς, διακριθῆμεν. αἰ δέ τις τῶν ξυμμά-
' χων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν ἐλθεῖν,
' ἄν τινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσι δοκοίη.
' τοῖς δὲ ἔταις κατὰ πάτρια δικάζεσθαι.'

π'. Αἱ μὲν σπονδαὶ, καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο, καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴτι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. και-

νῇ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι, ἐψηφίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρ' Αθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελοποννήσȣ ἐξίωσι, τὰ τείχη ἐκλιπόντες· καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῳ, μηδὲ πολεμεῖν, ἀλλ' ἢ ἅμα. καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον, καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία καὶ ὡς Περδίκκαν ἔπεμψαν ἀμφότεροι πρέσβεις, καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Αθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς Αργείους ἑώρα· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τοαρχαῖον ἐξ Αργους· καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τούς τε παλαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο, καὶ ἄλλους ὤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τȣ̀ς Αθηναίους οἱ Αργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Επιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντας τȣ̀ς ξυμφύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην, τȣ̀ς σφετέρȣς ἐξάξοντα. ὁ δὲ, ἀφικόμενος, καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ

rorum bello *occupaverant, alteri alteris restituerunt*, aut si quid aliud habebant, diluerunt. Jamque communiter res administrantes, decreverunt caduceatorem, et legationem ab Atheniensibus non recipiendam, nisi ex Peloponneso excederent, relictis munitionibus, *quas in agro Epidaurio fecerant*: neque cum ullo compositionem faciendam, aut bellum gerendum, nisi communiter. Et cum alia impetu quodam animi administrabant, tum etiam utrique legatos in Thraciam, et ad Perdiccam miserunt, eique persuaserunt, ut societatem jurejurando interposito secum iniret. Non tamen statim ab Atheniensibus defecit: sed in animo habebat, quod et Argivos *jam defecisse* videret. Erat autem et ipse antiquitus ex Argivorum urbe profectus. Praeterea vetustum jusjurandum cum Chalcidensibus renovarunt, et aliud jurarunt. Argivi etiam legatos ad Athenienses miserunt, imperantes, ut munitiorem in agro Epidaurio factam relinquerent. Illi vero, cum animadverterent, suos *milites* paucos esse, prae caeteris praesidiariis militibus, qui in eodem loco erant, quorum numerus major erat, Demosthenem *eo* miserunt, ut suos *illinc* educeret. Ille vero,

cum *illuc* perveniſſet, et quoddam gymnicum certamen extra munitionem illam ſe editurum ſimulaſſet, ſimul ac alterum praeſidium egreſſum eſt, portas clauſit. Poſtea vero Athenienſes ipſi, foedere *cum Argivis* renovato, munitionem illam Epidauriis reſtituerunt.

81. Poſt Argivorum defectionem ab *Athenienſium* ſocietate factam, Mantinei quoque, quamvis primo quidem *paci* reſtitiſſent, deinde tamen, quod *Lacedaemoniis* ſine Argivis *reſiſtere* non poſſent, et ipſi compoſitionem cum Lacedaemoniis fecerunt, et civitatum, *quas in ſua poteſtate habebant*, imperium dimiſerunt. Lacedaemonii autem et Argivi cum mille *de ſuis* utrique communem expeditionem ſuſceperunt, et Sicyone ſtatum popularem ipſi Lacedaemonii *eo* profecti in paucorum dominatum magna ex parte converterunt; et poſt haec utrique, popularem dominatum, qui Argis erat, ſuſtulerunt; et paucorum dominatus Lacedaemoniorum reipublicae congruens *ibi* conſtitutus fuit. Atque haec ſub extremam hyemem, vere jam appropinquante, geſta ſunt; et decimus quartus hujus belli annus exceſſit.

Φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο Φρούριον, ἀπέκλεισε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα.

πα΄. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας, καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι χίλιοι ἑκάτεροι ξυστρατεύσαντες, τά τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφότερα, ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν· καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν, τοῦ χειμῶνος λήγοντος· καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

πβ'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Δικτιδιῆς τε οἱ ἐν Ἄθῳ ἀπέστησαν Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδέας, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ, οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα, καθίσταντο. καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε, καὶ ἀναθαρσήσας, ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει, ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος· καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος· ἀναβαλλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας, ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν, δεομένων τῶν διαπεφευγότων· ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπ' οἴκου, τὰς γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλθόντων πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει ἀγγέλων, καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμάχων, καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων, ἔγνωσαν

82. Insequenti vere, Dictidienses, qui in Atho habitant, ab Atheniensibus ad Chalcidenses desciverunt; et Lacedaemonii in Achaia res, quae prius *ipsis* amicae non erant, constituerunt. Et Argiva plebs concilia paulatim habens, et animis resumtis, paucos, *qui res administrabant*, aggressa est, observato illo ipso tempore, quo Lacedaemonii gymnicos puerorum ludos faciebant. Proelioque intra urbem commisso, plebs vicit: et alios quidem interfecit, alios vero expulit. Lacedaemonii vero, cum multo ante, *quam proelium committeretur*, amici, *qui Argis erant*, ipsos accersivissent, *ad eos tamen tunc* non iverunt: sed *postea* dilato certamine puerorum, quos nudos exercebant, in viam se dederunt, ut opem ipsis ferrent. At cum Tegeae audissent, paucorum statum superatum, ulterius progredi noluerunt, quamvis illi, qui effugerant, *ipsos* orarent: sed domum reversi, gymnicum puerorum certamen peregerunt. Postea vero, cum legati tam ab Argivis, qui in urbe erant, quam ab illis, qui exsulabant, *missi* venissent, cumque praesentibus sociis multa ab utrisque

dicta fuissent, *Lacedaemonii* pronuntiarunt quidem, illos, qui in urbe erant, injuste fecisse, et cum exercitu Argos sibi petendum censuerunt: sed morae et cunctationes interpositae fuerunt. Interea vero populus Argivus Lacedaemonios metuens, et Atheniensium societatem rursus sibi concilians, et existimans, se maximam utilitatem ex ea percepturum, longos ad mare usque muros duxit, ut, si terra prohiberentur, Atheniensium auxiliis adjuvarentur ad commeatus *in urbem* mari invehendos. Horum autem murorum *ab Argivis* exstructorum nonnullae etiam Peloponnesii civitates consciae fuerunt. Quicquid autem hominum Argis erat, viri, mulieres, et servi, in his exstruendis occupatum fuit. Et fabri, et lapicidae Athenis ad ipsos venerunt. Et haec aestas excessit.

83. Insequenti hyeme Lacedaemonii, cum muros *ab Argivis* exstrui intellexissent, expeditionem adversus Argivos susceperunt, cum ipsi, tum socii, praeter Corinthios. Nam nescio quid ipsis jampridem Argis in ipsa urbe struebatur. Agis vero

μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἄργος· διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενός τε, καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελήσειν· τειχίζει μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς γῆς εἴργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. ξυνῄδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοί, καὶ γυναῖκες, καὶ οἰκέται ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες, καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

πγʹ. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι ὡς ᾔσθοντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος, αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίων. ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἆγις ὁ Ἀρχιδά-

μου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν, οὐ προὐχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ καταβαλόντες, καὶ Ὑσιὰς χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν· καὶ δῃώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ἀπεδέχοντο. οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. κατέκλεισαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδονίας Ἀθηναῖοι Περδίκκαν, ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς Ἀργείους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην ξυνωμοσίαν, καὶ ὅτι παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης, καὶ Ἀμφίπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν, καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπάραντος. πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὕτω· καὶ πέμπτον καὶ

Archidami *filius* Lacedaemoniorum rex exercitum ducebat. Verum illae quidem res, quae in urbe jam praeparatae esse videbantur, nequaquam *ipsis* successerunt: sed muros, qui adhuc aedificabantur, ceperunt et diruerunt. Item Hysias *agri* Argivi oppidum ceperunt; ac ingenuis omnibus, quos ceperunt, interfectis abierunt, et in suam quique civitatem se receperunt. Post haec et Argivi copias in *agrum* Phliasium duxerunt, eoque vastato abierunt, quia suos exsules receperant. Illic enim eorum plerique domicilium habebant. Eadem hyeme Athenienses Perdiccam usu maris in Macedonia intercluserunt, crimini dantes, tum quod cum Argivis atque Lacedaemoniis societatem jurejurando interposito fecisset, tum quod exercitu ab ipsis praeparato, quem ducerent adversus Chalcidenses, qui sunt in Thracia, et Amphipolin, Nicia Nicerati *filio* duce, societatem fefellisset, tum etiam quod exercitus ille potissimum propter ipsum, qui discesserat, dissipatus fuisset. His igitur de causis erat hostis. Atque haec hyems sic

exiit: et quintusdecimus hujus belli annus excessit.

84. Insequentis aestatis initio Alcibiades cum viginti navibus Argos trajiciens, trecentos Argivos, qui suspecti erant, et cum Lacedaemoniis sentire videbantur, comprehendit. Athenienses autem ipsos deposuerunt in proximis insulis, quibus imperabant. Iidem adversus Melum insulam navigaverunt cum triginta suis navibus, et sex Chiis, et duabus Lesbiis; et cum mille et ducentis gravis armaturae militibus, et trecentis sagittariis, et viginti hippotoxotis, qui omnes erant nominis Attici; et cum sociorum, ac illorum, qui insulas incolebant, ferme mille, et quingentorum armatorum manu. Melii autem sunt illi quidem Lacedaemoniorum coloni: sed Atheniensibus parere nolebant, ut caeteri insularum incolae. Verum initio quidem, quod in partibus non essent, quiescebant; postea vero, cum Athenienses ipsos coegissent, quod agrum *ipsorum* vastarent, bellum aperte gerere coeperunt. Cum

δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

πδ΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Αλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς Αργος ναυσὶν εἴκοσιν, Αργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι, καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν, ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας· καὶ κατέθεντο αὐτοὺς Αθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους, ὧν ἦρχον. καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Αθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν, ἑαυτῶν μὲν, τριάκοντα, Χίαις δὲ, ἓξ, Λεσβίαιν δὲ, δυοῖν· καὶ ὁπλίταις ἑαυτῶν μὲν, διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ τοξόταις τριακοσίοις, καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι· τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν, ὁπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ Μήλιοι, Λακεδαιμονίων μὲν εἰσὶν ἄποικοι, τῶν δ' Αθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες, ἡσύχαζον, ἔπειτα, ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Αθηναῖοι δηοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρα-

σκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε.

πέ. ΑΘ. ʻ ΕΠΕΙΔΗ οὐ πρὸς τὸ ʻ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ʻ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ʻ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν, ἀ-ʻ πατηθῶσι (γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦ-ʻ το φρονεῖ ὑμῶν ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγω-ʻ γὴ) ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστε-ʻ ρον ποιήσατε. καθ᾽ ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ᾽ ʻ ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ʻ ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνον-ʻ τες, κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέ-ʻ γομεν, εἴπατε.᾽ οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο.

igitur *Athenienſium* duces, Cleomedes Lycomedis et Tiſias Tiſimachi *filius*, cum hoc apparatu caſtra in ipſorum agro poſuiſſent, antequam ullo maleficio agrum afficerent, legatos ad colloquia *cum Meliis* habenda miſerunt. Quos Melii ad populum quidem non produxerunt: ſed apud Magiſtratus, et apud paucos ea dicere juſſerunt, quorum cauſa veniſſent. Athenienſium vero legati haec verba fecerunt.

85. ATH. 'QUONIAM non apud populum verba *a nobis* fiunt, ne multitudo, ſi nos perpetua oratione utamur, et verba ad animos alliciendos apta, et quae a nemine refelli queant, faciamus, nobis ſemel auditis decipiatur (intelligimus enim nos ad paucos eo conſilio *nunc* a vobis adductos fuiſſe,) vos *igitur*, qui eſtis in iſto conſeſſu *hoc veſtrum conſilium* tutius reddite, *magisque conſtabilite*: et ne vos quidem perpetua oratione utamini; ſed ad ſingula, quae non opportune *a nobis* dici videbuntur, continuo judicantes reſpondete. ac primum quidem declarate, an *vobis* placeat *facere*, ut dicimus.' Meliorum vero conſeſſus reſpondit.

86. Mel. ‘ Aequitas quidem, qua ho‘ mines se mutuo verbis pacificis docent, ‘ non vituperatur: sed bellum, quod jam ‘ praesens est, non autem futurum, ab hac ‘ re videtur differre. Videmus enim vos eo‘ rum, quae dicentur, judices venisse, et (ut ‘ verisimile est) hujus colloquii exitum, si ‘ jure quidem *vobis* superiores fuerimus, et ‘ propterea *vobis* non cesserimus, bellum ‘ nobis allaturum: si vero *verbis vestris* ad‘ ducti fuerimus, servitutem.

87. Ath. ‘ Si igitur rerum futurarum ‘ suspiciones, aut aliquid aliud enumeraturi ‘ convenistis *potius*, quam propter ea, quae ‘ sunt praesentia, et quae cernitis, de *vestrae* ‘ civitatis salute consultaturi, finem dicendi ‘ faciemus: sin ad hoc venistis, loquemur.

88. Mel. ‘ Rationi quidem consenta‘ neum, veniaque dignum est, homines, qui ‘ in hujusmodi rerum statu sunt constituti, ‘ in varias partes se vertere, et multa dice‘ re, atque suspicari. Hic tamen conventus ‘ institutus est de salute *nostrae civitatis*. ‘ Quare colloquium *eo* modo, quo *nos ipsi*

πϛ΄. ΜΗΛ. ‘ Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ ‘ διδάσκειν καθ᾽ ἡσυχίαν ἀλλήλȣς, ȣ̓ ψέ- ‘ γεται· τὰ δὲ τȣ̃ πολέμȣ, παρόντα ἤδη, ‘ κ̀ ȣ̓ μέλλοντα, διαφέροντα αὐτȣ̃ φαίνε- ‘ ται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτȣ̀ς τε κριτὰς ἥκον- ‘ τας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, κ̀ τὴν τε- ‘ λευτὴν ἐξ αὐτȣ̃ κατὰ τὸ εἰκὸς, περιγι- ‘ γνομένοις μὲν τῷ δικαίῳ, κ̀ δι᾽ αὐτὸ μὴ ‘ ἐνδȣ̃σι, πόλεμον ἡμῖν φέρȣσαν, πειθεῖσι ‘ δὲ, δȣλείαν.

πζ΄. ΑΘ. ‘ Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας ‘ τῶν μέλλοντων λογιούμενοι, ἢ ἄλλο τι, ‘ ξυνήκετε, ἢ ἐκ τῶν παρόντων κ̀ ὧν ὁρᾶ- ‘ τε, περὶ σωτηρίας βȣλεύσοντες τῇ πόλει, ‘ παυοίμεθ᾽ ἄν· εἰ δ᾽ ἐπὶ τοῦτο, λέγοι- ‘ μεν ἄν.

πή. ΜΗΛ. ‘ Εἰκὸς μὲν κ̀ ξυγγνώ- ‘ μη, ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας, ἐπὶ πολλὰ ‘ κ̀ λέγοντας καὶ δοκȣ̃ντας τρέπεσθαι· ἡ ‘ μέντοι ξύνοδος κ̀ περὶ σωτηρίας ἤδη πά- ‘ ρεστι, καὶ ὁ λόγος, ᾧ προκαλεῖσθε τρό-

‘ πῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

πθʹ. ΑΘ. ‘ Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐ‘ τοὶ μετ’ ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως ‘ τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν, ἢ ‘ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆ‘ κος ἄπιστον παρέξομεν· οὔθ’ ὑμᾶς ἀξιοῦ‘ μεν, ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες ‘ οὐ ξυνεστρατεύσατε, ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδι‘ κήκατε, λέγοντας, οἴεσθαι πείσειν· τὰ ‘ δυνατὰ δ’ ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρο‘ νοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς ‘ εἰδότας, ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ ‘ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυ‘ νατὰ δὲ οἱ προὔχοντες πράσσουσι, καὶ οἱ ἀ‘ σθενεῖς ξυγχωροῦσι.

ϟʹ. ΜΗΛ. ‘ Ἡ μὲν δὴ νομίζομέν γε ‘ χρήσιμον (ἀνάγκη γὰρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς ‘ οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον, τὸ ξυμφέρον λέ‘ γειν ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ἡμᾶς τὸ ‘ κοινὸν ἀγαθὸν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ ‘ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα καὶ δίκαια,

' provocaſtis, ſi placet, fiat.

89. Ath. ' Neque igitur nos ipſi ſpecio- ' ſis nominibus utentes longam ac incredibi- ' lem orationem afferemus, ut probemus vel ' imperium jure partum a nobis obtineri, ' quod Medum debellarimus, vel *nos a vobis* ' injuſte laceſſitos *noſtras injurias* nunc per- ' ſequi. Neque cenſemus vobis exiſtiman- ' dum, fore, ut dicendo nobis perſuadeatis, ' vel vos nobiscum non militaſſe, quod eſſe- ' tis Lacedaemoniorum coloni, vel vos nul- ' lam injuriam nobis feciſſe. Sed *potius pe-* ' *timus a vobis*, ut ex ea opinione, quam u- ' trinque animo vere concepimus, *inter nos* ' ea transigantur, quae fieri poſſunt: quia et ' vos, et nos aeque ſcimus, de jure quidem ' inter homines oratione tunc disceptari, ' quum par eſt neceſſitas; illos vero, qui ſunt ' potentiores, *per vim* facere quicquid poſ- ' ſunt, et infirmiores concedere.

90. Mel. ' Atqui utile cenſemus (ne- ' ceſſe enim eſt, *nos quoque utilitatis menti-* ' *onem facere*, quandoquidem vos ita prae- ' terita aequitate, ſermonem de utilitate in- ' ſtituiſtis) bonum, quod *omnibus* eſt com- ' mune, a nobis non everti: ſed *oportet* ei, ' qui ſemper in periculo verſatur, res rationi

'consentaneas et aequas esse, quin etiam *o-*
'*portet* quemlibet, si quid *alteri* persuaserit,
'omisso summo jure, *ex hac ratione, quam*
'*sequutus, cum altero ex aequo et bono egerit,*
'fructum aliquem percipere. Hoc autem eo
'magis e re vestra futurum est, quo etiam
'major *graviorque* poena vos manet, si of-
'fenderitis, qua caeteris *mortalibus* exem-
'plo eritis.

91. Ath. 'Nos vero nostri imperii, e-
'tiam si deletum fuerit, finem non extime-
'scimus. Neque enim qui aliis imperant, ut
'Lacedaemonii, ii *sunt* formidabiles victis.
'sed *in praesentia* cum Lacedaemoniis nul-
'lum nobis est certamen. at *nunc illud scire*
'*volumus*, an illi, qui aliquo in loco aliorum
'imperio *ante* paruerint, cum ipsi *eos postea*
'aggressi fuerint, victoriam ab iis sint repor-
'taturi, *ac imperium in eos habituri.* Sed hac
'quidem de re periclitari nobis permittatur.
'Illud vero declarabimus, nos jam *hic* adesse
'se tum propagandi nostri imperii gratia,
'tum ut de vestrae civitatis salute verba fa-
'ciamus. Nam vobis quidem sine molestia
'vestra imperare volumus; sed tamen vos e
'vestra nostraque re salvos esse *cupimus.*

92. Mel. 'Sed qui fieri potest, ut ita

‘ καί τι καὶ ἐκτὸς τοῦ ἀκριβοῦς πείσοντά
‘ τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσ-
‘ σον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ
‘ σφαλέντες ἂν, τοῖς ἄλλοις παράδειγμα
‘ γένοισθε.

ϛα΄. ΑΘ. ‘ Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας
‘ ἀρχῆς, ἢν καὶ παυσθῇ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν
‘ τελευτήν. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων,
‘ ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς
‘ νικηθεῖσιν. ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονί-
‘ ους ἡμῖν ὁ ἀγὼν, ἀλλ᾽ ἢν οἱ ὑπήκοοι που
‘ τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατή-
‘ σωσι. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφεί-
‘ σθω κινδυνεύεσθαι. ὡς δὲ ἐπ᾽ ὠφελείᾳ
‘ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, καὶ
‘ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν
‘ τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώ-
‘ σομεν· βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρ-
‘ ξαι, χρησίμως δ᾽ ὑμᾶς ἀμφοτέροις σω-
‘ θῆναι.

ϛβ΄. ΜΗΛ. ‘ Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν

‘ ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν
‘ ἄρξαι;

ϟγʹ. ΑΘ. ‘Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ
‘ δεινότατα παθεῖν, ὑπακοῦσαι ἂν γένοι-
‘ το· ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς, κερ-
‘ δαίνοιμεν ἄν.

ϟδʹ. ΜΗΛ. ‘Ὥστε δὲ ἡσυχίαν ἄγον-
‘ τας ἡμᾶς, φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολε-
‘ μίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέ-
‘ ξοισθε;

ϟεʹ. ΑΘ. ‘Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς
‘ βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν, ὅσον ἡ φιλία
‘ μὲν, ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος, δυνάμε-
‘ ως παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλού-
‘ μενον.

ϟϛʹ. ΜΗΛ. ‘Σκοποῦσι δ᾽ ὑμῶν οὕ-
‘ τως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκὸς, ὥστε τούς τε μὴ
‘ προσήκοντας, καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολ-
‘ λοὶ, καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται, ἐς
‘ τὸ αὐτὸ τιθέασι;

ϟζʹ. ΑΘ. ‘Δικαιώματι γὰρ οὐδε-

'nobis ex usu sit, servire, ut vobis, impe'rare?

93. ATH. 'Quia vobis quidem contin'get, ut antequam *mala* extrema patiamini, 'imperata faciatis; nos vero, vobis non in'terfectis, quaestum faciemus.

94. MEL. 'Verum nonne nos *ea con'ditione* recipietis, ut ab armis abstineamus, 'et pro hostibus amici *utrisque* simus; neu'tris vero socii?

95. ATH. '*Minime*. Neque enim ve'stra inimicitia tantum detrimentum nobis 'affert, quantum *amicitia*. *Nam* amicitia 'quidem *vestra* imbecillitatis *nostrae*, odi'um vero *vestrum* potentiae *nostrae* mani'festum argumentum *erit* illis, qui nostro 'imperio parent.

96. MEL. 'Itane vero, qui vestro impe'rio sunt subjecti, perpendunt aequitatem, 'ut eodem loco habeant eos, qui nihil ad 'vos attinent, quo eos, qui, cum magna ex 'parte vestri coloni essent, et *eorum* non'nulli *a vobis* defecissent, subacti fuerunt?

97. ATH. '*Quidni?* Neutris enim de'esse putant rationes, quibus suam causam 'tueantur: sed illos quidem, propter poten-

'tiam, *quam habent*, superstites esse; nos vero, prae metu *illos* non aggredi. Quare praeterquam quod imperium in plures obtinebimus, incolumitatem etiam *majorem* nobis praebebitis, si subacti fueritis, praesertim cum sitis insulani, et aliis, qui classe pollent, infirmiores, nisi *servitutis jugum, quod vobis imponere statuerunt, a vestris cervicibus repellatis, atque* superiores evadatis.

98. Mel. 'In illa vero ratione, *qua vobis suademus, ut ab illis subigendis abstineatis, in quos nullum jus habetis*, nihil praesidii *vobis ad res vestras firmius tutandas* esse putatis? Oportet enim vicissim hic etiam (quemadmodum vos, qui ex juris disceptatione nos extrusistis, suadetis, ut vestrae utilitati morem geramus) *sic* nos quoque, docendo vos id, quod nobis est utile, si vobis etiam idem utile esse contingat, operam dare, ut *vobis* persuadeamus *quod nobis utile commodumque judicamus*. Quomodo enim hostes vobis non reddetis illos, quotquot in hoc bello neutras partes sequuntur, quum haec, *quae per vim contra nos facitis*, intuentes *atque considerantes*, vos contra se quoque aliquando venturos

‘ τέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύ-
‘ ναμιν δὲ, τοὺς μὲν, περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς
‘ δὲ, φόβῳ οὐκ ἐπιέναι. ὥστε, ἔξω καὶ τοῦ
‘ πλεόνων ἄρξαι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν
‘ διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε;
‘ ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυτοκρατόρων,
‘ καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες, εἰ μὴ περι-
‘ γένοισθε.

ϟή. ΜΗΛ. ‘ Ἐν δ᾽ ἐκείνῳ οὐ νο-
‘ μίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐν-
‘ ταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς, τῶν δικαίων λό-
‘ γων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες, τῷ ὑμετέρῳ
‘ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς
‘ τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγ-
‘ χάνοι καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πει-
‘ ρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέ-
‘ ροις ξυμμαχοῦσι, πῶς οὐ πολεμώσεσθε
‘ αὐτοὺς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες, ἡγή-
‘ σωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν;
‘ κἀν τούτῳ, τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρ-

Q 2

‘ χοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ ‘ μηδὲ μελλήσοντας γενέσθαι, ἄκοντας ἐ- ‘ πάγεσθε;

ϞΘʹ. ΑΘ. ‘ Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν ‘ τούτους δεινοτέρους ὅσοι ἠπειρῶταί που ‘ ὄντες, τῷ ἐλευθέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλ- ‘ λησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσων- ‘ ται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀ- ‘ νάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη τῆς ‘ ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗ- ‘ τοι γὰρ πλεῖστ’ ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπι- ‘ τρέψαντες, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς ‘ πρόυπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

Ρʹ. ΜΗΛ. ‘ Ἦπου ἄρα, εἰ τοσαύτην ‘ γε ὑμεῖς τε, μὴ παυσθῆναι ἀρχῆς, καὶ ‘ οἱ δουλεύοντες ἤδη, ἀπαλλαγῆναι, τὴν ‘ παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ‘ ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δει- ‘ λία, μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπε- ‘ ξελθεῖν.

'existimabunt? Hac vero ratione, quid aliud '*facitis*, quam pristinos quidem hostes augetis, illos vero, qui ne unquam quidem '*vobis hostes* esse statuerant, invitos *ad inimicitias suscipiendas* impellitis?

99. Ath. '*Hoc non timemus.* Neque enim magis pertimescendos nobis existimamus illos, quicunque usquam continentem 'incolentes, propter libertatem, *qua fruuntur*, a nobis accurate sibi cavebunt, *nulloque bello a nobis lacessiti, libertatis studio, pacis commodis indulgebunt*: sed cum insularum incolas, qui usquam sunt, et qui nullius imperio parent, quemadmodum vos, '*qui insulam incolitis, et nullius imperio paretis*, tum etiam illos, qui jam irritantur 'propter imperii necessitatem. Isti enim, inconsultis affectibus plurimum indulgentes, 'et se ipsos et nos in apertum periculum adducunt.

100. Mel. 'Si igitur et vos, ne imperio 'spoliemini; et illi, qui *vestro imperio* serviunt, ut liberentur, tantum discrimen adeunt: profecto nobis, qui adhuc liberi sumus; magno vitio et ignaviae detur, nisi 'prius omnia experiamur, quam serviamus.

101. Ath. ‘Nequaquam *haec facietis*, ‘ si recte consultaritis. Neque enim vobis ex ‘ aequo *nobiscum* est de strenuitate certa- ‘ men, ne in dedecus incurratis, *si nobis ces- ‘ seritis*: sed potius de salute consultatio, ne ‘ multo potentioribus resistatis.

102. Mel. ‘ Sed *probe* scimus, res bel- ‘ licas interdum exitus habere magis com- ‘ munes, quam pro diversa utrorumque mul- ‘ titudine. Et nobis, si statim quidem *vobis* ‘ cedamus, nullam *salutis* spem superesse; ‘ sed si rem *strenue* geramus, spes *est*, fore, ‘ ut adhuc recte stemus.

103. Ath. ‘ Spes vero, quae periculi est ‘ solatium, illos quidem, qui in magna opum ‘ abundantia, ipsa utuntur *ac nituntur*, quam- ‘ vis damno afficiat, non *tamen funditus* e- ‘ vertit. Ab illis vero, qui de summa suarum ‘ fortunarum aleam jaciunt, (nam *spes* natu- ‘ ra est detrimentosa,) simul ac *illi* lapsi sunt, ‘ cognoscitur *qualis sit, et quam detrimento- ‘ sa*, nec *ullum locum* amplius relinquit, in ‘ quo quis *sese continens* ab ipsa cognita sibi ‘ caveat. Quare vos, qui infirmi estis, et in ‘ unico *rerum* momento positi, hoc ne vobis

ρα'. ΑΘ. ‘ Οὐκ, ἢν γε σωφρόνως βου-
‘ λεύησθε. οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀ-
‘ γὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν, μὴ αἰσχύνην ὀ-
‘ φλεῖν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βου-
‘ λὴ, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀν-
‘ θίστασθαι.

ρβ'. ΜΗΛ. ‘ Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ
‘ τῶν πολεμίων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς
‘ τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον
‘ ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι
‘ εὐθὺς, ἀνέλπιστον· μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου
‘ ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.

ργ'. ΑΘ. ‘ Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παρα-
‘ μύθιον οὖσα, τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας
‘ χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖ-
‘ λε· τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρ-
‘ ῥιπτοῦσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἅμα τε
‘ γιγνώσκεται σφαλέντων, καὶ ἐν ὅτῳ
‘ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν,
‘ οὐκ ἐλλείπει. ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ
‘ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλησθε πα-

‘ θεῖν. μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς
‘ παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώζεσθαι, ἐπει-
‘ δὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλείπωσιν αἱ
‘ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς κα-
‘ θίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς,
‘ καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ᾽ ἐλπίδων λυμαί-
‘ νεται.

ρδ′. ΜΗΛ. ‘ Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡ-
‘ μεῖς (εὖ ἴστε) νομίζομεν πρὸς δύναμίν τε
‘ τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀ-
‘ πὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ
‘ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ
‘ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαί-
‘ ους ἱστάμεθα· τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλ-
‘ λείποντι, τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμ-
‘ μαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν
‘ καὶ εἰ μὴ τοῦ ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἕ-
‘ νεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ οὐ παντάπα-
‘ σιν οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα.

ρε′. ΑΘ. ‘ Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ
‘ θεῖον εὐμενείας οὐδ᾽ ἡμεῖς οἰόμεθα λε-

'accidat diligenter cavete. Neque plerisque 'ſimiles eſſe *velitis*, qui, cum humanis ſub'ſidiis conſervandae ſalutis facultas adhuc 'ipſis detur, poſtquam certa ſpes ipſos *ab* '*hoſte* preſſos deſtituit, ad incertam confu'giunt, *ad* divinationem *videlicet*, ac ora'cula, et hujusmodi, quae ſpe perdunt.

104. MEL. 'Nos etiam (hoc probe ſcia'tis) arduum quidem eſſe ducimus, et cum 'veſtra potentia et cum fortuna certare, ſi 'non ex aequo eſt futurum. Veruntamen, 'quod ad fortunam quidem attinet, nos non 'inferiores futuros, Deo favente, confidi'mus: quia inſontes *vobis* haud juſte nos in'vadentibus obſiſtimus. Quod vero attinet 'ad *noſtrae* potentiae tenuitatem, *confidimus* 'Lacedaemoniorum ſocietatem nobis adfu'turam, quae ſi nulla alia re, ſaltem cogna'tione et pudore adducta *nobis* opem ferre 'cogetur. Quare non penitus temere ſic 'audaces ſumus.

105. ATH. 'Ne nos quidem benevolen'tiam deorum nobis defuturam arbitramur,

‘ Nihil enim facimus praeter ritus, quibus
‘ homines in cultu Deorum uti ſolent, aut
‘ *quicquam a vobis* poſtulamus *praeter ipſo-*
‘ *rum hominum* voluntatem erga ſe ipſos : *ſed*
‘ *a vobis petimus, quod quilibet alii homines*
‘ *potentiores ab infirmioribus petere, ſibique*
‘ *praeſtari volunt.* Nam opinione *jam recep-*
‘ *ta* exiſtimamus et Deos, et homines natu-
‘ rae neceſſitate haud dubie ſemper illi im-
‘ perare, quem in ſua poteſtate tenent. Hanc
‘ autem legem nos neque tulimus, neque ea
‘ lata primi uſi ſumus : ſed jam receptam, *a*
‘ *majoribus* accepimus ac uſurpamus, perpe-
‘ tuam futuram *poſteris* relicturi. Nam per-
‘ ſuaſum habemus, vos quoque, caeteroſque,
‘ ſi eadem, qua nos, potentia praediti eſſetis,
‘ idem eſſe facturos. Quod igitur ad Deos
‘ quidem attinet, ſic, ut eſt veriſimile, non
‘ extimeſcimus, ne *vobis* inferiores futuri ſi-
‘ mus. Quod vero pertinet ad opinionem,
‘ quam de Lacedaemoniis habetis, qua freti
‘ confiditis, eos pudore adductos opem vo-
‘ bis laturos, veſtram quidem ſimplicitatem
‘ laudamus, ſed *veſtram* ſtultitiam non pro-
‘ bamus. Lacedaemonii enim erga ſe qui-
‘ dem ipſos, et in domeſticis inſtitutis, vir-

‘ λείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρω-
‘ πείας, τῶν μὲν, ἐς τὸ θεῖον νομίσεως,
‘ τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως, δι-
‘ καιοῦμεν ἢ πράσσομεν. ἡγούμεθα γὰρ
‘ τό, τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε
‘ σαφῶς διαπαντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαί-
‘ ας οὗ ἂν κρατῇ ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε
‘ θέντες τὸν νόμον, οὔτε κειμένῳ πρῶτοι
‘ χρησάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες, καὶ
‘ ἐσόμενον ἐς ἀεὶ καταλείψοντες, χρώ-
‘ μεθα αὐτῷ· εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν, καὶ
‘ ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενο-
‘ μένους, δρῶντας ἂν αὐτό. καὶ πρὸς μὲν
‘ τὸ θεῖον, οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φο-
‘ βούμεθα ἐλασσώσεσθαι. τῆς δὲ ἐς Λα-
‘ κεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ
‘ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτοὺς, μακα-
‘ ρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον, οὐ ζηλοῦ-
‘ μεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς
‘ σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νό-
‘ μιμα, πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ

‘ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν
‘ ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν μάλιστ’ ἂν δη-
‘ λώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν, τὰ
‘ μὲν ἡδέα, καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμ-
‘ φέροντα, δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑ-
‘ μετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἡ τοιαύτη
‘ διάνοια.

ρϛʹ. ΜΗΛ. ‘ Ἡμεῖς δὲ κατ’ αὐτὸ
‘ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν τῷ ξυμ-
‘ φέροντι αὐτῶν, Μηλίους ἀποίκους ὄντας,
‘ μὴ βούλεσθαι προδόντας, τοῖς μὲν εὔνοις
‘ τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς
‘ δὲ πολεμίοις ὠφελίμους.

ρζʹ. ΑΘ. ‘ Οὐκοῦν οἴεσθε τὸ ξυμφέ-
‘ ρον μὲν, μετὰ ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ
‘ δίκαιον καὶ καλὸν, μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι·
‘ ὃ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπιτοπολὺ
‘ τολμῶσιν.

ρηʹ. ΜΗΛ. ‘ Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύ-
‘ νους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ’ ἂν
‘ ἐγχειρίσασθαι αὐτοὺς, καὶ βεβαιοτέρους

'tute plurimum utuntur. erga alios vero 'quales se praestent, quamvis multa quis 'commemorare possit: illud tamen in summa 'paucis declarare poterit, eos omnium, 'quos noverimus, res quidem jucundas pro 'honestis, res vero utiles pro justis habere. 'Quamobrem hujusmodi mens *et consilium* 'pro vestra inconsulta salute non facit.

106. MEL. 'Nos vero ob hoc ipsum 'jam vel maxime ipsos propter suam utilitatem 'confidimus nolle proditis Meliis, 'qui sunt *ipsorum* coloni, a Graecis quidem 'amicis infidos haberi, hostibus vero utiles 'esse.

107. ATH. 'Ergo utilitatem quidem a 'periculo abesse, aequitatem vero et honestatem, 'si ei opera detur, cum periculo 'conjunctam esse putatis. Quod *periculum* 'Lacedaemonii *omnium* minime *pro aliis* '*adire* plerumque audent.

108. MEL. 'Imo vero existimamus ipsos 'nostri causa *eo* facilius pericula suscepturos, 'et existimaturos, *nos esse amicos erga*

‘ *se* constantiores, quam erga alios, quo ad ‘ bella quidem gerenda, Peloponneso pro- ‘ pinquiores sumus, ob animorum vero con- ‘ junctionem a *nostra* cognatione manantem, ‘ fideliores, quam alii, *erga ipsos* sumus.

109. Ath. ‘ At illi, qui suppetias latu- ‘ ri sunt, non in benevolentia eorum, a qui- ‘ bus evocati fuerint, sed in ea potentia, qua ‘ quis ad res gerendas *caeteris* est instructi- ‘ or, suae salutis praesidium collocant. Quod ‘ Lacedaemonii vel multo magis, quam cae- ‘ teri, spectare solent. Nam propter appa- ‘ ratus domestici diffidentiam, vel finiti- ‘ mos cum magnis sociorum copiis invadunt. ‘ Quare non est verisimile, ipsos in insulam ‘ saltem, nobis maris imperium obtinenti- ‘ bus, trajecturos.

110. Mel. ‘ Atqui Lacedaemonii vel ‘ alios mittere poterunt. Latum autem est ‘ Creticum pelagus, in quo illi, qui maris ‘ imperium tenent, difficilius intercipere, ‘ quam illi, qui clam *ad opem nobis feren-* ‘ *dam* venire voluerint, saluti suae consule- ‘ re poterunt. Et, si hoc assequi nequeant, ‘ arma convertent in vestrum agrum, et in ‘ reliquos *vestros* socios, quos Brasidas non

‘ ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔρ-
‘ γα, τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα,
‘ τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἑ-
‘ τέρων ἐσμέν.

ρθ'. ΑΘ. ‘ Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυν-
‘ αγωνισουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσα-
‘ μένων φαίνεται, ἀλλ' ἢν τῶν ἔργων τις
‘ δυνάμει πολὺ προύχῃ, ὃ Λακεδαιμόνιοι
‘ καὶ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι. τῆς
‘ γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ, καὶ μετὰ
‘ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρ-
‘ χονται. ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐ-
‘ τοὺς ἡμῶν ναυτοκρατόρων ὄντων περαι-
‘ ωθῆναι.

ρι'. ΜΗΛ. ‘ Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν
‘ ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν
‘ πέλαγος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώ-
‘ τερος ἡ λῆψις, ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων,
‘ ἡ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τρά-
‘ ποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ἐπὶ
‘ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ

‘ Βρασίδας ἐπῆλθε. καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσ-
‘ ηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειοτέρας ξυμ-
‘ μαχίδος τε καὶ γῆς ὁ πόνος ὑμῖν ἔσαι.

ρια΄. ΑΘ. ‘ Τούτων μὲν καὶ πεπειρα-
‘ μένοις ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν καὶ οὐκ ἀνεπι-
‘ σήμοσιν, ὅτι οὐδ᾽ ἀπὸ μιᾶς πώποτε πο-
‘ λιορκίας Αθηναῖοι δἰ ἄλλων φόβον ἀπε-
‘ χώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες
‘ περὶ σωτηρίας βουλεύσειν, οὐδὲν ἐν τοσού-
‘ τῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν πισεύ-
‘ σαντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι· ἀλλ᾽ ὑμῶν
‘ τὰ μὲν ἰσχυρότατα, ἐλπιζόμενα μέλλε-
‘ ται· τὰ δ᾽ ὑπάρχοντα, βραχέα πρὸς
‘ τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι.
‘ πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέ-
‘ χετε, εἰ μὴ μετασησάμενοι ἔτι ἡμᾶς,
‘ ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέσερον γνώσεσθε.
‘ οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ
‘ προύπτοις κινδύνοις πλεῖσα διαφθείρουσαν
‘ ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. πολλοῖς
‘ γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται, τὸ

'invasit. Itaque non pro alieno potius, 'quam pro vestro ipsorum ac sociorum a'gro, labor vobis erit subeundus.

111. Ath. 'Ubi vero aliquid horum, '*quae urbibus expugnatis accidere solent*, 'vobis quoque contigerit, tunc vestro ma'lo docti cognoscetis, Athenienses propter 'aliorum metum a nulla obsidione unquam 'recessisse. Animadvertimus autem vos, 'quamvis de salute vestra vos consultaturos 'dixeritis, nullam tamen in tanto sermone 'mentionem ullius rei fecisse, qua homines 'freti se servatum iri arbitrentur. Sed ea 'quidem, in quibus firmissimum vestrae salu'tis praesidium collocatis, sperantur fore, *et* '*incerta spe nituntur*: opes vero praesentes, '*quas habetis*, sunt parvae ad vos tutandos 'adversus opes jam *vobis* oppositas. Qua'propter magnam declaratis amentiam, nisi, 'nobis semotis, aliquid aliud his prudentius 'adhuc decernatis. Nam ad verecundiam, 'quae in foedis ac apertis periculis homi'nes plerumque perdit, nequaquam jam vos 'convertetis. Multos enim, quamvis adhuc

' manifeste cernerent *mala*, in quae fere-
' bantur, tamen ea, quae turpitudo vocatur,
' vi nominis animos allicientis, verbo supe-
' ratos, *et speciosis nominum lenociniis captos*,
' *ad se sic* attraxit, ut re ipsa *illi* sua sponte
' in gravissimas calamitates inciderint, et de-
' decus turpius propter *suam* stultitiam *po-*
' *tius* quam *propter* fortunam acceperint.
' Quod vos, si recte consultaveritis, cavebi-
' tis. Nec indecorum censebitis potentissi-
' mae civitati cedere, quae commodis condi-
' tionibus provocat, ut socii sitis, et vestrum
' *agrum* retinentes, tributum pendatis; ne-
' ve, belli et incolumitatis optione *vobis* da-
' ta, contentionis studio deteriora sequami-
' ni. Nam qui paribus quidem non cedunt,
' erga superiores vero recte se gerunt, et in-
' ferioribus se moderatos praebent, ii diu-
' tissime stare possunt. Considerate igitur
' nobis etiam semotis, et saepius vobiscum
' cogitate, vos de patria consultare, quae in
' hac una, et ex hac una consultatione vel
' felix vel infelix est futura.'

112. Post haec Athenienses quidem ex colloquio discesserunt. Melii vero, cum *il*

‘ αἰσχρὸν καλούμενον, ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυ-
‘ νάμει, ἐπεσπάσατο ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήμα-
‘ τος, ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόντας
‘ περιπεσεῖν, καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετὰ ἀ-
‘ νοίας ἢ τύχης προσλαβεῖν. ὃ ὑμεῖς, ἢν
‘ εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε· καὶ οὐκ ἀπρε-
‘ πὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσ-
‘ σᾶσθαι, μέτρια προκαλουμένης, ξυμμά-
‘ χους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐ-
‘ τῶν ὑποτελῆ. καὶ δοθείσης αἱρέσεως πο-
‘ λέμου πέρι, καὶ ἀσφαλείας, μὴ τὰ χείρω
‘ φιλονεικῆσαι. ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις
‘ μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προσ-
‘ φέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους μέτριοί εἰσι,
‘ πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ με-
‘ ταστάντων ἡμῶν, καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις
‘ ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἣν μιᾶς
‘ πέρι, καὶ ἐς μίαν βουλὴν, τυχοῦσάν τε καὶ
‘ μὴ κατορθώσασαν, ἔσται.’

ριβ΄. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρη-
σαν ἐκ τῶν λόγων· οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς

αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς παραπλήσια, καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε. ‘ Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἅπερ καὶ τὸ ‘ πρῶτον, ὦ Ἀθηναῖοι· οὔτ᾽ ἐν ὀλίγῳ χρό‘ νῳ πόλεως, ἑπτακόσια ἔτη ἤδη οἰκουμένης, ‘ τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ ‘ τε μέχρι τοῦδε σωζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου ‘ αὐτὴν, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ Λα‘ κεδαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες, πειρα‘ σόμεθα σώζεσθαι. προκαλοῦμεθα δὲ ὑμᾶς, ‘ φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, ‘ καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι, σπον‘ δὰς ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτή‘ δειοι εἶναι ἀμφοτέροις.

ριγ΄. Οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων, ἔφασαν. ‘ Ἀλλ᾽ οὖν μόνοι γε ‘ ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν ‘ δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων ‘ σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ, τῷ βού‘ λεσθαι, ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε· καὶ

curia ſoli remanſiſſent, poſtquam ipſis eadem, quae *ante* dixerant, viſa ſunt, haec *ipſa* reſponderunt. ‘ Nobis vero, Athenienſes, neque aliud, quam paulo ante videtur: neque brevi temporis ſpatio urbi, ‘ quae jam per ſeptingentos annos habitatur, libertatem eripiemus: ſed tum fortuna, quae divinitus eam huc uſque conſervavit, tum humanis auxiliis et Lacedaemoniorum *ope* freti, noſtram ſalutem tueri conabimur. Vos tamen provocamus, ut amici quidem *utrisque* ſimus, hoſtes vero neutris; utque foederibus initis, quae utrisque commoda videbuntur, ex agro noſtro diſcedatis.’

113. Melii igitur haec reſponſa dederunt. Athenienſes vero, cum e colloquio jam digrederentur, dixerunt, ‘ Enimvero vos ſoli *omnium*, ut nobis videmini, his *veſtris* conſiliis, res quidem futuras, *quarum exitus eſt incertus*, certiores *eſſe* judicatis, quam quae cernuntur, res vero occultas, quod *eas* cupiatis, ut praeſentes jam ſpec-

'tatis. Et quia Lacedaemoniis et fortunae 'et ſpei jam plurimum vos ipſos permiſiſtis, 'et *his nimium* confiditis; plurimum etiam 'labemini.'

114. Atque Athenienſium quidem legati ad caſtra redierunt. Ipſorum vero duces, cum Melii nullo modo morem ipſis gerere vellent, ad bellum continuo ſe converterunt; et *opus* inter civitates partiti, Melios vallo circumdederunt. Poſt haec Athenienſes, praeſidio cum ex ſuis tum ex ſociorum copiis et a mari et a terra *illic* relicto, cum majore copiarum parte domum redierunt. Reliqui in obſidione urbis manſerunt.

115. Sub idem tempus Argivi, irruptione in *agrum* Phliaſium facta, et a Phliaſiis et a ſuis exſulibus per inſidias excepti, circiter octoginta perierunt. Et Athenienſes, qui Pyli erant, magnam Lacedaemoniorum praedam ceperunt. Lacedaemonii vero, ne ſic quidem propterea ſolutis foederibus, bel-

« Λακεδαιμονίοις, καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλεῖ-
« στον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες,
« πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε.»

ριδ΄. Καὶ οἱ μὲν Αθηναίων πρέσβεις ἀ-
νεχώρησαν ἐς τὸ στράτευμα. οἱ δὲ στρατη-
γοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι,
πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτράποντο, καὶ διελόμε-
νοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς
Μηλίους. καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐ-
τῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ Α-
θηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασ-
σαν, ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ
δὲ λειπόμενοι, παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ
χωρίον.

ριέ. Καὶ Αργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν
αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ λο-
χισθέντες ὑπό τε τῶν Φλιασίων καὶ τῶν
σφετέρων φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ὀγδοή-
κοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Αθηναῖοι Λακε-
δαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον. καὶ Λακε-
δαιμόνιοι δι᾽ αὐτὸ, τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ᾽ ὡς

ἀφέντες, ἐπολέμουν αὐτοῖς· ἐκήρυξαν δὲ, εἴτις βούλεται παρὰ σφῶν Ἀθηναίους λῄζεσθαι. καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἡσύχαζον. εἷλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες νυκτὸς, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν, καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρήμασιν, ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἄμεινον τὴν φυλακὴν τοέπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

ρις´. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, μελλήσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν, τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποτοπήσαντες, τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δὲ αὐτοὺς καὶ διέφυγον. καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις καθ᾽ ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἷλον τῶν

lum ipsis fecerunt. Edicto autem permiserunt cuilibet de suis, ut praedam ex Atheniensium finibus ageret. Et Corinthii quidem privatarum quarundam controversiarum causa bellum Atheniensibus intulerunt. Caeteri vero Peloponnesii quiescebant. Melii quoque munitionis ab Atheniensibus exstructae partem, quae forum spectabat, ceperunt, *eam* aggressi noctu, et *nonnullos* viros interfecerunt, et frumentum aliumque commeatum pecunia comparatum, quam plurimum potuerunt, *in urbem* importarunt, et cum *in eam* se recepissent, quiescebant. Et Athenienses postea diligentius excubias agebant. Et haec aestas excessit.

116. Insequentis hyemis initio, Lacedaemonii copias in *agrum* Argivum educere statuerant: sed cum in ipsis finibus sacrificium pro transitu fecissent, nec litare potuissent, *domum* reverterunt. Argivi vero, quod illi in suum agrum invadere statuissent, nonnullos, qui in urbe erant, suspectos habuerunt: et eorum alios quidem comprehenderunt, alii vero ex ipsorum manibus elapsi profugerunt. Sub idem quoque tempus Melii rursus Atheniensium munitionem ab

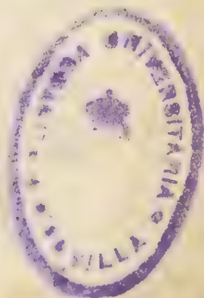
alia parte aggreſſi, ubi non multi cuſtodes aderant, *eam partem* ceperunt. Cum autem mox, poſt has res geſtas, alius exercitus Athenis veniſſet, cui praeerat Philocrates Demeae *filius*; cumque *Melii* gravi obſidione jam premerentur, quadam etiam proditione a quibusdam ipſorum civibus facta, Athenienſibus ſeſe dediderunt, ea conditione, ut ipſi *Athenienſes* de ſe *arbitratu ſuo* ſtatuerent. Illi vero, Meliorum quoscunque puberes ceperunt, *omnes* interfecerunt, pueros et foeminas in ſervitutem abstraxerunt, et urbem ipſi incoluerunt, poſtea quingentis colonis *eo* miſſis.

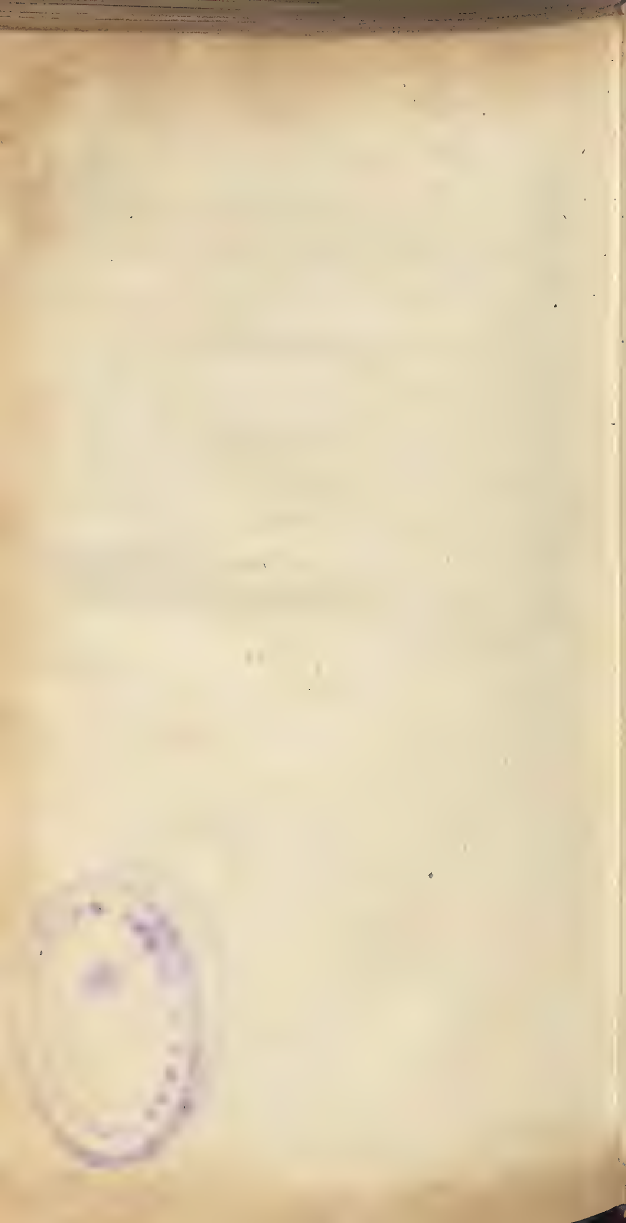
THUCYDIDIS
LIBRI QUINTI
FINIS.

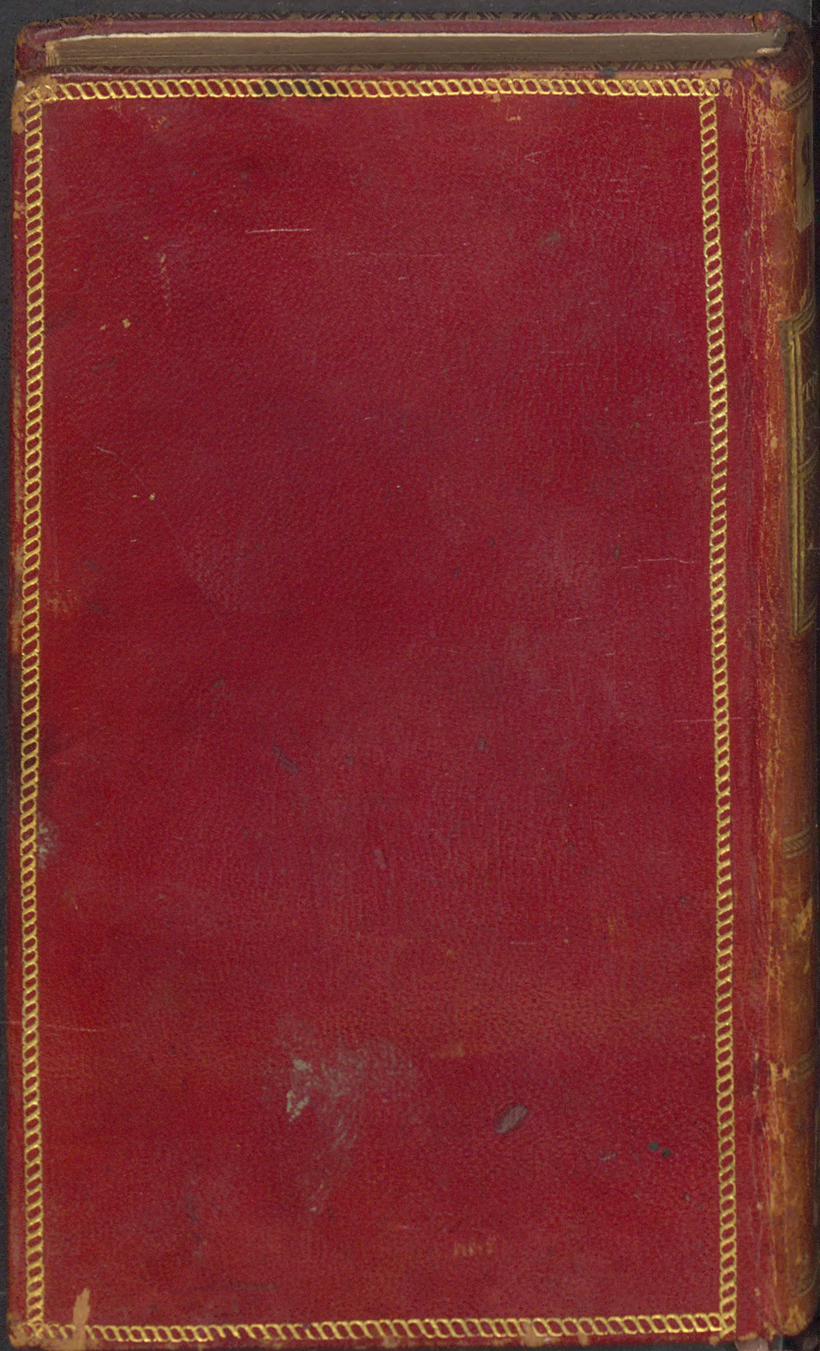
Ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ προδοσίας τινὸς, ἀφ' ἑαυτῶν ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους ἡβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν. τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ᾤκησαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ
ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΤΟ ΤΕΛΟΣ.

THUCYDI

V

colorchecker CLASSIC

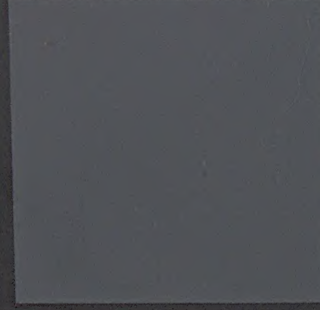

calibrite

mm